

Az érsekújvári m. kir. állami
Pázmány Péter gimnázium

ÉVKÖNYVE

az 1938—39. iskolai évről.

Közzétette:

MRENA JÓZSEF

id. igazgató.

Érsekújvár, 1939.

I.

Az intézet rövid története.

1938. november 8-ika, nagy fordulópontot jelent intézetünk történetében: ismét szabad magyar kultúrintézménnyé lehettünk és a Kisalföld magyar népének fiait és leányait nemzeti szellemben nevelhetjük a boldogabb magyar jövő számára. Végetért a húszéves fájdalmas intermezzo az intézet magyar nevelői küldetésében és ismét fenntartás nélkül az örök magyar haza szolgálatában állhat gimnáziumunk anélkül, hogy ebben bárki is meggátolhatná. Az elmult kétévtizedes kisebbségi időszakban is igyekeztek az intézet nemzethű tanárai az ifjúságban ébrentartani a magyar nemzet és műveltség iránti szeretetet és lelkesedést, de az idegen államhatalom távolról sem tette azt oly mértékben lehetővé, ahogy az a szabad magyar hazában most megint lehetővé vált.

Az intézet megszakításokkal közel százéves története elég változatos. 1842-ben alapították ferencrendi szerzetesatyák s 1844-ig latinul tanítottak. Ettől kezdve magyar lett az oktatás nyelve, de

1851-ben pénzügyi nehézségek miatt be kellett szüntetni a közel tízéves multra visszatekintő kisdgimnáziumot. A magyarság elnyomatásának sötét éveiben szünetelt a nevelői munka s az csak 1861-ben indulhatott meg újra. A ferencendi atyák még 1883-ig tanítanak az intézetben, de kapcsolatuk vele ezentúl is megmaradt. 1894-ben a községi kat. algimnázium főgimnáziummá alakul át, mint ilyen éli át a világháború négy esztendejét, amikor tanárainak tekintélyes része hadbavonul, s bizony az iskolapadokból is odaszólitja a kötelesség számos diákjukat. A gyászosemlékű 1919-es évvel újra válságos idők sodrába kerül intézetünk. A megszálló hadsereg az épületet több-ízben lefoglalta és a vörös harcok idején, amikor városunk kétszer gazdát cserélt, bizony még srappnel is vágott be falaiba. Ennek nyomai ma is láthatók. Az intézet tanári könyvtára és felszerelése is sokat szenvedett a katonai beszállásolások alatt. A város 1923-ig nagy áldozatkészséggel fenntartotta a községi kat. főgimnáziumot, amely 1921-ben fokozatosan reálgimnáziummá alakul át. 1925-ben azonban nem bírván az anyagi megterhelhetést a város az állammal szerződik s ettől kezdve az időközben megnyílt csehszlovák reálgimnázium magyar párhuzamos osztályaiként folytathatja tovább működését a szép multra tekintő magyar intézet egész a felszabadulásig. Ekkor felveheti büszkén és örömmel címébe a **magyar királyi állami** jelzöt, amelyhez nemsokára még kiváló történelmi és szellemi név járul: Pázmány Péteré. Ennek a névnek dicső hordozóját sok bensőséges kapcsolat füzte Érsekújvárhoz. Földesura volt, nagy összegeket fordított arra, hogy a várat erős kőfallal vehessék körül, ő alapította az érsekújvári ferencendi kolostort, otthont és templomot építtetett a szerzetesatyáknak, akik később — amint láttuk — gimnáziumnak jogelődjét a magyar nevelésügy emelésére megnyitották. Közvetve tehát Pázmány Péterben tisztelhetjük intézetünk megalapítóját.

Így nem kaphatott volna gimnáziumunk címébe méltóbb történelmi nevet, mint a nagy Pázmány Péterét, aki városunk legnagyobb kulturális jóltevője volt. Intézetünk átérezve e dicső férfiú nemesveretű szentistváni eszmevilágát, ha nem is tudja elérni, legalább utánozni akarja és első királyunk országépítő munkásságát folytatva, minden erejével szolgálni igyekszik a magyar nemzet legszentebb ügyét! Ilyen gondolatokkal eltelve közeledik nevelői munkássága közben a gimnázium alapításának százéves fordulójához, azzal a rendíthetetlen elhatározással, hogy a következő százévben még fokozottabban és lendületesebben tölti be a magyar Kiszálandón nevelői küldetését.

II.

PÁZMÁNY PÉTER.

A XVI. század a bomlás korszaka: felbomlik a magyarságnak vallási, politikai területi egysége; széttépődik a magyar lélek, az ellentétek fegyveres harcokban robbannak ki. A nyugtalanság, a megoldatlan kérdések bizonytalansága átnyúlik a XVII. századba is. A külföldön élő uralkodók iránt mind nagyobb lesz a magyarság bizalmatlansága, erősödik a rendi szervezkedés; Erdély új államjogi szervezetében öncélú államiságát domborítja ki; a török újabb és újabb területeket szervez be a hódoltságába. A reformációnak dinamikus mozgalmában sem áll be statikus nyugalom, új elevenséggel, új küzdelem veszi kezdetét: Szt. Ignác tanítványai, a jezsuiták, a kat. Egyháznak restaurációját indítják meg. Politikai érzékű államférfiakban nem volt hiány, akiknek e kérdések megoldása sok gondot okozott, de nem voltak egyetemes átfogó elmék. Az összes kérdéseket összefüggően, szintetikus egységben talán csak Pázmány Péter fogta föl.

Pázmány több volt a nyugati magyar úr típusánál. Nála a nyugati magyarságnak életfelfogása, nemzeti feladatainak elgondolása a legtisztább formában, ideális magasságban jelentkezik. A magyarság legelső feladatának a katolikus hit és a kat. Egyház restaurálását tekintette. Nemcsak mint pap, mint jezsuita, akit mélységes hit, meggyőződés és lelkesedés jár át, de mint hazáját szerető, féltő, a jövőért aggódo magyar nemes úr is, a katolikumban kereste a magyar megújulás piramisának első lépcsőjét. Szt. Ignác diszciplináin nőtt fel, és amikor 1607-ben a jezsuita rend a gráci egyetemről Forgách Ferencnek, az esztergomi érseknek rendelkezésére bocsátja, 40 év körüli kiforrott, erős akaratú egyéniség volt.

Keletről, Biharból a Körös partjáról került Nyugatra. Váradon született, protestáns prédikátor keresztelte meg, csak amikor Báthory Istvánnak, a lengyel királynak oltalma alatt felbukkant Váradon Szántó István jezsuita atya, meg mostohaanyja Toldy Borbála is biztatta őt, akkor tért meg 12 éves korában a kat. Egyházba. Azután a jezsuita rendbe lépett, Bécsben, Rómában tanult, Grácban az egyetemen tanított, két évig Sellyén misszióban volt. Közben 1602-ben egy polemikus könyvet írt Magyarai István sárvári evangélikus prédikátor munkájának cáfolatára, aki elég terjedelmes könyvében Magyarország romlásáért a kat. Egyházat tette felelőssé. Első magyar nyelven írott könyve volt ez a Felelet, és az első magyar könyv, amelyet jezsuita írt. Utána egész sorozata következik a hitvitázó, apologetikus könyveknek, prédikációknak. Lefordítja a híres Kempis Tamásnak Krisztus követéséről írott könyvét, imádságos könyvet is ír az alázatos, Istenigalmában megnyugvó, kegyelmében bizakodó lelkek számára. Legkiválóbb apologetikus munkájában, az Igazságra vezérlő kalauzban pedig a kat. hitvallás lényegét fejt ki és azzal a következtetéssel zárja le művét, hogy a Szentírásra támaszkodó protestantizmus tételeit a Szentírásból nem tudja igazolni: a Szentírás a római egyház tanításait erősíti meg.

Erős ősi magyar nyelvét Váradról hozta. Majdnem két évtizeden át csak latinul beszélt és írt, de amikor magyarul szólalt meg, a kőrösparti magyar nyelvnek színes, gondolat- és érzésvilága, képei, hasonlatai zengenek fel ajkán. A katolikus restaurációt Forgách Ferenc érsek indította meg, de a hitvitázó, védelmi könyvek, prédikációk, vitatkozások, politikai beszédek egy csapásra Pázmányt tették az egyház és világi katolikusok vezérévé. A protestáns rendek hamar észrevették, hogy Pázmány tartja kezét a szervezkedő katolicizmus ütőerén és az 1609-iki országgyűlésen száműzetését követelik a nádortól annak „az istentelen jezsuitának, aki Istenkáromló könyvet szerkesztett a kálvinisták ellen“.

Forgách Ferenc halála után egy évvel Esztergom érseki székhébe került (1616), Orbán pápa a bíbornoki kalappal, Ferdinánd király barátságával, bizalmával tünteti ki. Pázmány II. Ferdinándban a Habsburg-háznak és a katolikumnak megerősödését látta. Hű volt a Habsburg-házhoz, tőle várta Magyarország felszabadulását. II. Ferdinándnak uralkodó képességeit nagyon jól ismerte, lelkének mélyébe tudott pillantani. Tudta, hogy egyházi kérdésekben nem ismer megalkuvást, de minden más ügyben tanácsosai jelölik ki politikájának útját. Mint ember jóságos, a szegényekhez is, kitartóan dolgozik, akár egész napon át, de nem az elhatározások embere.

Éles szemével azt is észrevette, hogy a fejedelmi abszolútizmus elindult hódító útjára, Magyarországot sem fogja kikerülni: a jövő csak választást enged. Az abszolútizmus vagy a Khles-féle durva formában tör rá Magyarországra, vagy pedig a magyar rendek közreműködésével történik meg a fejedelmi jogkör kitégítése. Az egyik esetben elnyomást, másik alakjában, mint nemzetnevelő tényező, nemzeti irányban fejlődést jelent. Nem bízott abban, hogy az 1608-iki törvények alapját képezhessék az állam nyugodt fejlődésének, mert a rendi kiváltságoknak merev állandósítása a dualisztikus rendszert a jövő fejlődésének befogadására képtelenné teszi. A török hódoltság vaskényszert jelent a magyar nemzetre nézve. Amíg Magyarországon török palánkok meg várak, szpáhik és janicsárok vannak, amíg bégek és pasák adót és sarcot szednek, amíg Erdély a török-megsegítés veszedelmes ábrándjait úzi, addig a magyarságnak a Habsburgokban kell támaszt keresni és csak Habsburg uralkodót ültethet a királyi trónra. Ezen az elven alapult a nyugati magyarságnak, az Esterházyaknak, Thurzóknak, Pálffyknak egész politikai felfogása, történetfilozófiája.

Pázmány következtetései meszebbre nyúltak ezen elv megállapításánál. Ő a Habsburg-családnak és a magyar államnak kapcsolatát felbonthatatlannak tartotta, amelyet a történeti viszonyok mindig erősebbre kovácsolnak össze és nem riadt vissza attól a gondolattól, hogy a magyar rendek a királyságot a Habsburg-házban örökössé tegyék. Az örökös királyságban egy új politikai rendszer alapjait akarta lerakni, hogy a magyarságot a Nyugatról kiindul abszolút kormányrendszer ne érje váratlanul. Ez a gondolatlanul előzte meg nagy meglepetést keltő politikai beszédét, amelyet az 1618-iki országgyűlésen, amikor II. Ferdinándot a rendek királlyá választották, a Habsburg-háznak örökös királysága érdekében mondott.

Politikai felfogásában nem sokan követték. Esterházy nádorral többször össze is ütközött és tévedés volna azt hinnünk, hogy ezeknek az összecsapásoknak okai csupán csak a két közjogi méltóság előkelőségének kérdéséből származik. Esterházy Miklós, született nagyúr volt, heves, hirtelenharagú, aki bizonyos barokk göggel nézett le mindenkire, akit társadalmi távolságok választottak el tőle; politikájában a rendi kiváltságoknak volt hajlíthatatlan öre és harcosa. Pázmány Péterben születésénél fogva szintén volt úri lobbanékony-ság, temperamentum is, heves volt, de jezsuita is volt, akit a rendnek szigorú exercitiumai teljesen átfomáltak és temperamentumát, heveségét a törhetetlen, megfontolt erős akarat korlátai közé szorították. Skolasztikus filozófiával fegyelmezett elméje tisztább látást biztosított neki az élet valóságosságainak felismerésére, mint amivel kortársai rendelkeztek, jezsuita diszciplinában megedzett akaratát megóvta attól, hogy kitűzött céljától a máról-holnapra előbukkanó akadályok eltérítsék.

A Habsburg-ház trónjának biztosítása kérdésében, a katolikus restaurációban, a török elleni küzdelemben egy felfogáson volt Esterházy nádorral, de a módszerben, a megvalósításban sokszor eltérő utakon haladtak. Egyik sem ismerte el Erdély öncélúságának jogosultságát, de Esterházy kész lett volna összemérni fegyvereit I. Rákóczy Györggyel, míg Pázmány az igazi államférfiú realizmusával ítélte meg az erdélyi helyzetet. A töröktől féltette Erdélyt és inkább lemondott egy kínálózó, de kalandos tervről, sem hogy „kereszténységnek ily szép bástyáját“ pogány kézre juttassa.

A protestantizmussal a vallási élet minden terén felveszi a versenyt. Hitvitázó irataiban, könyveiben, prédikációiban magyar nyelven szólt a magyar katolikusokhoz; papokat képez, iskolákat alapít, szigorú egyházi fegyelmet tart és a visszatérítést onnan indítja el, ahonnan a protestáns prédikátorok indították el a múlt században a reformációt. Ő is a nagybirtokok urait keresi fel és őket nyeri meg elsősorban a katolikus hitnek, az Egyház ügyének. A főúri udvarok a nemes ifjúság iskolái voltak. Itt tanulták meg az ifjak a vitézektől a harcot, az udvari papoktól a vallást és a kornak megfelelő ismereteket, sokszor filozófiát és jogot is. Főrangú leányok is itt fejlődtek férjhezmenő hajadonokká. Nagy ünnepségek alkalmával, amikor a vendégek serege üli körül az ebédlőterem asztalát, az urak és úrnők között jezsuiták és prédikátorok vitatkoznak egymással vallási kérdésekről. És ha ilyen alkalommal Pázmány Péter vagy az ő jezsuitái maradtak felül a vitában, már át is törték a protestantizmusnak egy-egy erős falát: megtették a visszatérítésnek első, legnehezebb lépését. A protestantizmus az előző században a cuius regio, illius religio elv alapján, a magán-kegyúri jogra való hivatkozással terjedt el a nagybirtokokon, és ahol a földesurak protestánsokká lettek, a jobbágyok sem maradhattak meg katolikus hitvallásban. A templom a földesúr volt, ott pedig csak protestáns prédikátor tarthatott isteniszteletet. A Thurzók, a Révayak, a Pekryek, a Perényiek, a Balassák stb. protestáns hitre térése, uradalmaik összes népének protestáns hitre való áttérését eredményezte. Pázmány szintén a cuius regio, illius religio hivatkozik, amikor a konvertita főurak eltávolítják a protes-

táns predikátort s jobbágyaik számára misét mondatnak templom-
ikban. A protestáns Thurzó Szaniszló, mérhetetlen uradalmak föl-
desura, 1614-ben bajmóci udvarbírájának szigorú utasítást ad, hogy
népe szorgalmasan hallgassa a protestáns predikátor tanításait.
Szaniszló fia Ádám semptei kastélyában börtönbe veteti egyik pré-
dikátorát, aki a katolikus hitre tért. Néhány hónap mulva azonban
Pázmány Péter, Thurzó Ádám grófot anyjával, testvérével együtt a
katolikus hitnek nyeri meg, és a gróf most protestáns predikátorait
úzi el birtokairól. De nemcsak a Thurzók lettek az ő térítésére kato-
likusokká, 30 főúri család tette le szavának, tollának hatása alatt az
apostoli hitvallást, köztük a Felvidéken az Apponyiakat, Csákyakat,
Illésházyakat, Forgáchokat, Homonnayakat, Pálffyakat, Wesselényi-
eket, Révaykat nyerte meg az új hitnek. Egyéniségének, nagy tudá-
sának varázslatos ereje megtörte ellenfeleit. Azzal, hogy a vitaközös-
ségben sokszor nyers volt vagy gúnyosan válaszolt az ellenvetésekre,
csak ellenfeleinek támadását akarta elhárítani és előkészíteni tárgyi
érveit a döntő mérkőzésre.

A XVI. században a reformáció gyors terjedésének egyik oka a
katolikus papság kipusztulása volt, azért ő, mint esztergomi érsek,
a katolikus papság szerves kiegészítésével akarta a térítés eredményeit
biztosítani. Papnevelőintézeteket alapít Nagyszombatban, Bécsben,
(Pazmaneum), a római Collegium Germanico-Hungaricum-ot, amely-
nek egyideig protektora is volt, anyagilag támogatja. A római, bécsi,
nagyszombati papnevelőintézetek tekintélyes számú, tanult, lelkes,
bátor papot állítanak rendelkezésre, akiknek egyházi fegyelmezett-
ségét az érseknek kérlelhetetlen szigorúsága biztosítja. Templomokat
emel, köztük a ferencesek templomát Érsekújvárott, restaurálja az
érsekújvári plebánia-templomot, a nagyszombati székesegyházat; a
Klarissza- apácák számára Pozsonyban, a Ferenceseknek Ujvárbán,
Nagyszombatban kolostort épít; felszerelésekről, javadalmakról gon-
doskodik. A világiak számára Nagyszombatban, Pozsonyban gimnáz-
iumot alapít; Nagyszombatban a nemes ifjak számára nevelőintéze-
tet állít, egy másikat pedig a nem nemes ifjak részére. A lányok ne-
velése sem kerüli el figyelmét.: apácákat telepít le Pozsonyban azzal
a feladattal, hogy a lányok nevelésével foglalkozzanak. Ahogy híré-
t vette a gyulafehérvári főiskola alapításának, nem volt nyugta. Gyá-
korta gondolt egy olyan katolikus főiskolára, ahonnan tudományo-
san képzett katolikus ifjak kerüljenek ki, és versenyre kelve Bethlen
Gáborral, 1635-ben megalapítja a nagyszombati egyetemet. Vezeté-
sét ép úgy a jezsuitákra bízta, mint korábban a pozsonyi és nagy-
szombati gimnáziumokat. Alkotásai és alapítványai rengeteg összegre,
az akkori pénzértékben körülbelül egy millió forintra rúgtak, és ezt
az összeget az érseki birtokok jövedelméből kellett előteremtene.
Nem volt könnyű feladat, mert a birtokok fele részben a töröknek
hódoltak, a megmaradt jövedelmet pedig a királyi kamara adóztatta
meg. Az újvári erősség 700 katonájának zsoldját az érsek tartozott
fizetni.

Életét a katolikus hitnek, a katolikus Egyháznak, a magyarság-
nak szolgálatában élte le. Magyar lelke, amely zengő magyar nyelv-
vében nagyokat, kicsinyeket, előkelőket és pórokat, művelt főurakat

és viharvert, végbeli katonákat ejtett hatalmába, ott ragyogott akkor is és ragyog ma is minden alkotásán. Alkotó munkásságának idejét a Felvidéken töltötte, az ő életében a királyi Magyarország nem is volt sokkal több a mai Szlovákiánál; alapításai itt hirdetik ma is emlékét. Pozsony, Nagyszombat, Sellye, Érsekújvár ma is beszélnek róla. Nem viselt miniszteri címet, de minden miniszteri hatalmat felülmúlt befolyása. Előtte meg utána is voltak főpap-államférfiak, akiknek nagy befolyásuk volt az uralkodóra, nagy hatalmuk az állam kormányzatában. Ők nagy egyházi méltóságukban is elsősorban államférfiak voltak, előkelő egyházi méltóságuk díszül szolgált politikai hatalmukhoz. Pázmány prímási hatalmát, bíbornoki méltóságát nem a politikára használja fel, reális politikai meglátásáért nem küzd életre-halálra: Őt a jezsuitát, a lelki embert egészen más célok hevítik. Ő a magyarság lelkének szánta életét, munkáját, tehetségét, energiáját. A katolikus magyar lélek kialakítása volt élete célja. A katolikum és magyar nemzeti eszme, elválaszthatatlan egységre forrva, töltötte be lelki világát. Élete munkájának az volt az alap-gondolata, hogy a vallásos és nemzeti eszmének szintetikus egysége: a katolikus magyar öntudat minden katolikus magyarnak lelki tartalmává legyen. Szt. István király volt az eszménye, a 600 év előtt ugyanilyen célból apostolkodott a magyarok között, Szt. István a pogány magyarságot vezette be a hitnek igazságaiba, az Isten országába, Pázmány Péter azokat vezette vissza, akiket a történeti források onnét elsodortak. Szt. István is a katolikus magyar lelkiség kialakításán fáradozott egész életén át, Pázmány is ezért küzdött szószéken, iskolában, irodalomban, főpapi széken, az országgyűléseken egyaránt. Mikor Pázmány az Igazságra vezérlő kalauzát 1613-ban Pozsonyban kiadta, a kornak szokása szerint ékes barokkcímlappal látta el. A könyv címét emeletes barokk-keret veszi körül. A keret tetején két angyal borul arccra, és hódolva áhítattal imádja az Eucharistiát, közvetlen alatta szalagkeretben a mennynek királyné asszonya, a Regina Coeli, Szűz Mária, a Patrona Hungariae trónol, ölében tartva az isteni kisdedet. A barokk-keretben magyar királyi szentek helyezkednek el: Szt. István, Szt. László, Szt. Imre, és Szt. Erzsébet. Pázmány valójában a Kalauzzal indult el nagy térítő és szervező útjára; bár pályájának kezdetén áll, életcélja már kiforrott lelkében: ezt az életcél-t szimbolizálja a kép. Tisztán, mint Szt. Imre, áldozatosan, mint Szt. Erzsébet, harcosan, mint Szt. László, alkotóan, bölcsen, mint Szt. István indul el a katolikus magyar újjászületésnek apostoli útjára.

Pázmánynak több arcképe maradt ránk; mindegyik bíbornoki kappában meg birtumban ábrázolja. Így ábrázolja az a kép is, amelyet tanítványa Szelepesényi György maga rajzolt és metszett részbe és amellyel nyomtatásban megjelent thesiseit díszítette, amikor Rómában a doktori babérért versenyzett. A művészet hódolni akart neki. Ha művész volnék, nem így ábrázolnám Pázmány Pétert. Mert Ő nem volt kardinális, aminthogy esztergomi prímás sem volt, nem volt sem író, sem szónok, de államférfiú sem volt: Ő csupán magyar jezsuita volt.

Dr. Noszkay Ödön.

III.

A MAGYAR ZÁSZLÓ.

(Elmondotta Gunda Jenő pápai kamarás, az Öreg diákok ajándék-zászlájának átadásakor.)

Szeretett igazgató úr! Mélyen tisztelt tanári kar! Kedves ifjúság! Magyar testvéreim! — Az Isten házából jövünk, ahol a legszentebb áldozat bemutatásában egybeforrott szívvel, egekbetörő lélekkel, földreborult, alázatos imádsággal hálálkodunk Mindenható Istenünk előtt, hogy megérvünk engedte ezt a mai napot, hogy meghallgatott minket imádkozó magyarokat. Igen! mi hiszünk az isteni Gondviselésben és XI. Pius pápával valljuk, hogy a jövő az Isten kezében van és a nagy történések az Istennek, nem pedig az embereknek engedelmeskednek! És ha a világ eddig dicsérettel emlegette a magyar lovagiasságot, ha tudott a magyar becsületről és a szavátartó magyarról, ha ismerte — sajnos — a káromkodó magyart, most az elmúlt esztendőben ez a világ megismerhette az imádkozó magyart.

Mert mi imádkoztunk! És ha van itt közöttetek — aminthogy bizonyára van, — aki az elmúlt évben ott állt, vagy térdelt Pesten, a Hősökterén, azon a felejthetetlen májusvégi, imádságban megszentelt éjszakában: a férfiak éjszakáján — az látta, az tudja, hogy magyarnak — imádsága rimázkodott föl az égre és az Isten meghallgatta ezt az imádságot. Ennek a meghallgatott könyörgésnek eredménye, hogy mi, érsekujvári öreg diákok, most itt állhatunk előttetek húsz éves, megalázó rabságból szabadult magyar véreink.

A Mindenható kegyelmén kívül idehozott, idevonzott minket öreg diákokat a mi „alma materünk“, az ősrégi, érsekujvári katolikus gimnáziumunk iránt való szeretetünk is: a tisztelet, hála és nagyrabecsülés volt tanáraink, egykori nevelőink iránt. És azért alázattal kérem az itt jelenlevő egykori kedves tanárunkat, engedje meg, hogy itt — nyilvánosan — hálálkodó lélekkel, tisztelettel megcsokolhassam a kezét: a tanárnak, a nevelőnek kezét, amely annak idején a tudásnak, az ismereteknek útjait, a becsületnek, a jellemnek, az Isten- és hazaszeretetek, embertársaink megbecsülésének, a kötelességteljesítésnek útjait mutogatta nekünk. Azoknak pedig, akik elköltözve már odaát vannak az örökkévalóságban: legyen áldott az emléküek és Isten legyen fáradozásaiknak jutalma!

De a hálának és kegyeletnek érzései között meghallottuk édes szülőföldünk hívogató szavát, megérezttük ujbári testvéreinknek — a ti szíveteknek szerető dobbanását és vonzott, hívogatót a mostani, a mai ujbári kedves diákság őszinte testvéri szeretete is. És **hogy megjelenüsünk ne- legyen röpke, muló élmény csupán, hogy ennek emléke — távozásunk után is — itt maradjon, itt éljen továbbra is közöttetek édes jó diák testvéreim! — nem jöttünk üres kézzel —: íme elhoztuk magunkkal ezt az áldott, ezt a szent, ezt a makulátlan magyar zászlót!** Mi a megrugdosott, meggyalázott, a népek ország-útjára koldusként kivetett, de szabad magyarok — felszabadult ma-

gyar testvéreinknek, mi érsekujvári egykori diákok — nektek drága magyar fiúk és leányok! mostani érsekujvári diákoknak. Legyen ez a zászló hirdetője, kibeszélője mindannak, amit gyöngeségünk mellett szavakba foglalni most nem képes. Piros színe szóljon, beszéljen arról a lángzó, lobogó szeretetről, mely mindnyájunkat eltölt, édes magyar hazánk iránt, azon ősi, vérrel áztatott és megszentelt drága magyar föld iránt, amelyet az elvakult gyűlölettség, a bosszúvágy és gonosz tudatlanság már ebek harmincadjára szánt, de amelyért mi készek vagyunk, készen állunk utolsó csepp vérünket is ontani, mert:

„S vér, veríték, vagy halál az,
mit kíván,
Áldozatként rakjuk azt le,
zsámolyán,
Hogy mondhassuk csend és viharban:
Szent hazánk!
Megfizettünk mind, mivel csak
tartozánk.“ (Vörösmarty).

És a zászlónak makulátlan fehérsége juttassa eszetekbe ami féltő, együttérző gondoskodásunkat, édes anyátoknak aggodó gondját gyermeke jövője, sorsa felől, a magyar ifjúság tiszta, erkölcsi élete felől. Testvéreim mondjátok, hát lehet-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága? És a virág ti vagytok, édes jó fiúk, leányok! — hazánk tavaszi, májusi fáján! Vigyázzatok, hogy el ne hervadjatok! Rázzuk le magunkról, az idegenből közénk csempészett, sorainkba belopott, megrontásunkra kínálgatott léha, ártó szellemet, utasítsuk vissza undorral a fölkinált erkölcstelen tobzódást, jól tudván, hogy minden államnak támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha kivész belőled drága magyar ifjúság: édes magyar hazánk elvész és rabigába görnyed.

A zászló zöld színe pedig biztosan, ihlessen benneteket mindig nagy hűséges bizalomra, imádságos hitre emlékeztetvén a felvidék halhatatlan írójának szavára: ember küzdve küzdj, és bízza, bízzál! És míg alázkodó hittel imádkozni fogunk, amíg imádságos tapadó lélekkel bizakodunk, — nem félttem a magyart. Mert dúlt már fölöttünk török és tatár, pusztított, írtott bennünket ádáz ellenség évszázadok vérzivatarjai között úgy, hogy a költővel mondhattuk el:

„Voltunk mi már úgy, hogy
Koporsó volt ágyunk és szent asztalunk.
És vértanúk tüzenél olvastuk meg,
Hogy hányan vagyunk.“ (Mindszenty).

és íme vagyunk, mert áll Buda és él magyar még!

Diáktestvéreim! vegyétek hát ezt a zászlót hálánknak és szeretetünknek, együttérzésünknek és hűségünknek, töretlen magyar bizodalunknak szent zálogát, hogy itt maradjon közöttetek és ihlessen benneteket izzó, lobogó, áldozatos hazaszeretetre, intsen hőtiszta, szeplőtelen magyar erkölcsre és tanítson mindnyájatokat imádságos hitre és bizalomra, hogy ezektől a szent érzésektől eltelve fehér szívvel és hősi jellemmel, megacélosodott akarattal és Istenbe vetett bizalommal dolgozhassatok a szebb magyar jövőért, a régi, az ősi, egész magyar haza föltámaszásáért!

IV.

Édes anyanyelvünk alapismeretei

(Módszeres vázlatok a gimnáziumi I. osztály
nyelvtani anyagának tanításához.)

Írta: DR. BAKOS JÓZSEF.

I. BEVEZETÉS ÉS ELMÉLETI CÉLKITŰZÉS.

1. Ma már minden pedagógus belátja, hogy módszeres munka nélkül igazán komoly pedagógiai eredményt elérni nem lehet. Már nagyon sokan foglalkoztak a magyar nyelvi és irodalmi oktatás módszereivel is, de eddigelé még nincs teljes módszertanunk erre a fontos tantárgyra! Nem állítom azt, hogy vannak egyedüli üdvözítő módszerek, azt sem állíthatom, hogy egy-egy tárgy módszeres feldolgozása minden tanár számára komoly eredményeket adó eszköz, mert mégis csak elsősorban a tanár személyisége, tudása, rátermettsége lesz a legfontosabb eszköz komoly eredmény biztos elérésére! Mégis szükségesnek tartom egy-egy tárgy módszeres feldolgozásának megismerését is.

Szerény dolgozatom a gimnáziumi I. osztály nyelvtani anyagának módszeres feldolgozását adja. Munkámban igyekeztem egy-két idevágó forrást is megnevezni, elsősorban a felszabadult gimnáziumok magyar nyelvet tanító tanárainak szükségleteit tartva szemelőtt.

Mielőtt az I. osztály nyelvtani anyagának módszeres egységeit és ezen egységnek feldolgozását adnám, egy néhány sorban kívánok még arra a kérdésre feleletet adni, hogyan tanítsuk a középiskolai magyar nyelvtant?

2. A magyar nyelvi és irodalmi oktatás alapja mindig az olvasmány. Ez az oktatás középpontja. Emellett azonban az anyanyelvi jelentések és szabályszerűségek ismertetését azaz a magyar nyelvtan tanítását sem szabad oktatásunkban **másodrangú** feladatunak tekinteni.

A gyakorlat síkján sokszor bizony megfeledezzünk a nyelvtan-tanítás igazi célkitűzéseiről. Igaz, nem könnyű dolog magyar nyelvtant jól tudni tanítani. A mai közvélemény még mindig valami nagyon száraz, elvont és nehézkes munkát gondol középiskolai nyelvtanításnak.

A középiskolai nyelvtant, általában alapfokon a nyelvtant érdekes, élvezhető, élményszerű módszerrel kell tanítani. Mérlegelni

*) A tanárikar módszeres értekezletén elhangzott előadásom egyik részlete.

kell a tanulók szempontjait. A gyerekek értelmi erejéhez mérten közvetítjük a nyelvtani jelenségek és törvényszerűségek ismeretét. Eleinte különösen vigyázzunk arra, hogy ne legyen nagy szakadék az elemi iskolai és a középiskolai tanítás módszere között. De a nyelvtani tényeket nevékon kell tudatosítani, tehát mértékkel grammatizálni is. (A latin nyelv tanítása is megkívánja!)

Nyelvtantanításunk legyen igazi **nyelvművelés**. „Csak azt kell és csak azt lehet tanítani, amit a nyelvtudomány tanít, de azt úgy kell tanítani, hogy annak nevelő hatása legyen“. (Karácsony S: Magyar nyelvtan társas-lélektani alapon. XXIV.)

A nyelvtantanításnak, mint nyelvművelésnek feladatai közé tartoznak: magyar nyelvérzék fejlesztés, szó és formakészlet gyarapítás, helyes magyar beszédre való nevelés, helyesírásra való tanítás.

A magyar nyelvhelyességről még az első osztályban sem szabad megfeledkezni.

Tanításunkban lehetőleg kerüljük a száraz szabályformulázásokat! Sohasem szabad megfeledkezni arról, sem, hogy az édes anyanyelv jelenségeinek és törvényszerűségeinek tudatosítása közben mégis csak a magyar beszéddel foglalkozunk, s nagyon helyesen írta **Gyulai Pál**: „a beszédnek nemcsak nyelvtana van, hanem művészete is“. (Gyulai: A nyelvőr és szépirodalmunk, Bp. Szemle, 1887.) Helyesebb célkitűzés nyelvtani szabályokat jól tudó és ismerő tanulók helyett, szépen és magyarul helyesen beszélő embereket nevelni!

Ami a tanítás módszerét illeti, vigyáznunk kell a következő szempontokra:

1. A nyelvi jelenségek, tények és törvényszerűségek ismertetése pontos és érthető legyen!

2. Módszerünk legyen érdekes, hangulatos.

3. Az ismertetés **induktív** úton, a munkáltató tanítás szellemében történik, illetőleg folyik le!

4. Adjunk minél több megvilágosító példát. (Lehetőleg szépirodalmi részt, legalább is szépen, hangulatosan stilizált szemelvényeket.)

5. Szenteljünk minél több időt az ismertetett nyelvi tények begyakorlására.

6. Az egyes egységek után meg kell állni és az „anyagot“ rendszeresen átismételni.

7. A táblára és a füzetbe rögzítsük le ismereteinket!

Ezek szerint a szempontok szerint szerkesztettük meg módszer-tani segédkönyvünket a magyar nyelvtantanításhoz, az első osztály számára. A módszeres feldolgozás vázlatos. A példatár is csak keret, a tanító tudása és egyénisége töltse ki tartalommal!

E módszeres feldolgozás a begyakorlás módozataira nem tér ki! Az itt adott anyag, azt itt bemutatott módszeres feldolgozásban, tulajdonképpen **bővített óravázlataim anyaga**, a soproni áll. gr. Széchenyi I. gimnázium I.b. osztálya számára. (1937/38) és az érsekvári m. kir. Pázmány Péter gimn. I./a o. számára 1938/39.)

A tanár, a tanító tervez, a diák, a tanuló végez! Mégis terveznünk kell, mert az igazán eredményes munka mindig a tervszerű munka volt.

IRODALOM:

A magyar nyelvtanítás keretében haszonnal forgathatjuk a következő munkákat:

Balassa J.: A magyar nyelv. **Szinnyei J.:** A magyar nyelv. **Tolnai V.:** Halhatatlan magyar nyelv. **Muth J.:** Magyar nyelvtan módszeres megvilágításban. **Máyer B.:** Magyar nyelvi oktatás. **Szántó L.:** A magyar nyelv tanítása. (a polgári iskola vezérkönyvei). **Pap I.:** A magyar nyelvtan nevelő ereje. **Karácsony S.:** Magyar nyelvtan társas-lélektani alapon. **Drózdý:** Vezérkönyvei. **Nánayné, Fenyves R.:** Nyelvi magyarázatai az elemi iskolák IV. és V. oszt. számára. (Aranykapu vezérkönyvsorozat!) **Gárdonyi:** Magyarul így. **Pintér Jenő:** Magyar nyelvvédő könyv. A **Pesti Hírlap Nyelvére.** **Dengl J.:** Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus. A M. T. Akadémia **Helyesírási Szótára...** — **Busák Béla:** Így fogalmaztunk mi. Bp. 1936. **Baresai:** A helyesírás és nyelvimagyarázatok, Bp. 1930. **Dezső:** A helyesírás és nyelvimagyarázatok új módszere, Bp. 1920. **Tóth P. László:** A mondatok grafikai ábrázolása, Bp. (A tanítás problémái.) **Tóth Mihály:** Szántás, vetés e. vezérkönyv az elemi isk. számára, Spatak, 1935-36. **Schweighoffer Tamás:** Módszeres eljárás a magyar nyelv tanításában az alsó fokon. Jászberényi áll. gimn. ért. 1925-26. Nagyon ügyes feldolgozású magyar nyelvtan: Dr. Kovács Géza, **Dr. Trocsányi Drzsó:** Magyar nyelvtan I. o. Franklin, **Bódis Sándor és Zsolnai Béla:** Iskolai magyar nyelvtan. I. kötet, Bp. Révai. 1925. **Nagy J. Béla, Törös:** Magyar nyelvtan. I. o. 1938. **Vucskits Jenő:** A stílus alapkérdései a magyar fogalmazástanítás tervezete. Eger, 1924. **Gombocz Z.:** Nyelvtantudomány és nyelvtanítás, Magyar Szemle: XIII. 220; **Tóth Pál László:** A nyelvtanítás új útjain, Magyar Középfiskola, 1938. dec. 299 I.

(MAGYAR NYELVTAN MÓDSZERES FELDOLGOZÁSÁBAN: ALAPISMERETEK.)

I. MÓDSZERES EGYSÉG:

a., A nyelv.

b., A magyar nyelv.

Előkészítés:

Gyerekek ti már tanultatok az elemi iskolában mondatokról, igéről, állítmányról, stb. (A gyerekek felsorolják csaknem az összes nyelvitényt.)¹⁾

Egyszóval ti már tanultatok a nyelvről, a magyar nyelvről! Ha tehát most a nyelvről beszélünk, akkor ti már nem arra a nyelvre fogtok gondolni, ami úgy pereg némelyik ember szájában, mint a motola, s amit néha meg is szoktunk égetni, ha nagyon sietünk a forró leves evéssel...

Nem arról a hústömegről lesz most szó, ami a szánkban van, nem vagyunk mi most természetrajz órán, sem egészségtan órán. Milyen órán is vagyunk most? Magyar órán. Ezeket az órákat azt fogjuk figyelni, hogyan is beszélünk? Mi az emberi beszéd titka?!

Tárgyalás:

Hát mi is az a nyelv?

¹⁾ Az itt közölt mondatok a munkáltató tanítás jegyében közösen összehordott ismereteket foglalják magukba.

Tudjátok, hogy van latin nyelv, német nyelv... Milyen nyelveket ismeretek még? (olasz, angol, spanyol, orosz, stb.)... Hogyan is jött létre a nyelv?

Hallottatok már az ősemberről? (A gyerekek ismereteiket felsorolják...) Hát bizony jól mondtátok, az ősember kezdetben nagyon műveletlen volt, még beszélni sem tudott. Pedig volt nyelv a szájában! Ha az ősember gondolatát, akaratát, vagy érzéseit, fájdalmát, örömet akarta közölni vad embertársával, akkor furcsa tagolatlan hangzavart nyögött el vagy mutogatott. De később, amikor már kissé művelődött és közösségben kezdett élni „feltalálta” magának a nyelvet is. Megtanult beszélni és tagolt értelmes hangokkal közölte gondolatait érzéseit és akaratát embertársával.

Az az eszköz, az a mód, amivel és ahogyan az ember tagolt hangokkal, értelmes, egész szavakkal fejezte ki magát, az már a nyelv volt...

Mi hát a nyelv?

(Tábla, füzet!)

A nyelv az ember érintkezés eszköze, amivel közölni tudjuk gondolatainkat, érzéseinket és akaratunkat.

Vajjon él-e valahol külön is a nyelv?

Nem! A nyelv csak a beszélő ajkán él...

Milyen eszközök állnak a nyelv rendelkezésére akkor, amikor beszélni akarunk? **A nyelvnek van jelrendszere.**

Van beszélt nyelv és van írott nyelv... Mi tehát az írás?

Az írás az élő, a beszélt nyelv írásos megrögzítése... Menjen csak ki a a táblához valaki!

Írd fel ezeket a szavakat: hajó, folyó, adtam...

(A gyerek így írja: fojó, attam...)

Jól van ez leírva?

Nem, mert ly, és dt, kell oda. — Amint látjátok a szavakat sokszor nem úgy írjuk le ahogyan kiejtjük. Helyesen leírva: folyó, adtam...

Tehát az írásnak is vannak szabályai. **Ez a helyesírás.** (Mátyás király udvari írója Galeotto (mit tudtok még róla?) már megfigyelte, hogy „a magyar nyelv nem könnyen írható, mivel a pontozás legesekélyebb változtatása és különbsége megváltoztatja a kiejtés értelmét”. (L. Tóth B: Anekdota kincs I. 78-79) v. ő. kor, kór, örül, örül, barka, bárka, stb.

Összefoglalás:

Mit tanultunk tehát a nyelvről? Mi a beszélt és mi az írott nyelv? Mi a helyesírás?

Házi munka:

Másoljuk be nyelvtani füzetünkbe a **Himnusz** első versszakát.

* * *

A számonkérés és begyakorlás órájára, vagy órái alatt a helyesírás gyakorlása és később a tervszerű fogalmazástánítás.

1., A hosszú és rövid magánhangzók. Kétjegyű mássalhangzók.

(Pl. barka, bárka, óra orra, mar, már, megy, meggy, örök, örök, megörül, megörül, kor, kór, — asszony, szebb, jobb, stb.)

A helyesírás gyakorlásának módja:

Egy gyerek a táblára ír, az osztály bírál, s a helyes alak a füzetükbe is bekerül! (A helyesírás tervszerű gyakorlását az olvasmányi órákon is végezni kell! A dolgozatok javítása alkalmával pedig a fogalmazástánítás szempontjain kívül a helyesírástánítás szempontjait kell elsősorban figyelembe venni! A dolgozatok

javítása alkalmával megismerhetjük tanítványaink írásaiban **leggyakrabban előforduló** hibákat; ezeket jegyzékbe foglalva; a helyes alakokat állandóan gyakoroltatjuk és lapokra gépelve kifüggesztjük! — A házi gyakorlatokat tartalmazó füzeteket (olvasmánytárgyalás, tartalom, versek jegyzéke, élmény dolgozatok, nyelvtani füzetek!) is a hét végén lelkiismeretesen átnézzük, az osztály gyakrabban előforduló hibáit jegyzékbe foglalva, a következő magyar órák helyesírás gyakorlatán kijavíttatjuk!

Külsalak:

Mind az iskolai, mind a házi dolgozatoknál követeljük meg a esinos, szép és rendez írást! Ne fogadjunk el dolgozatnak rendetlenül, csúnyán írt munkát! A tanulókat szoktassuk rá a szép írásra!

b., A magyar nyelv.

Előkészítés:

Elmondok néhány mondatot angol, olasz, vagy német nyelven s megkérem a gyerekeket, értették-e amit beszéltem nekik.

Tárgyalás:

Miért nem értetted meg beszédemet, Miklós?

Mert én csak a magyar nyelvet beszélem...

Egyszóval az a te anyanyelved. Mi, akik itt vagyunk mindnyájan magyar anyanyelvűek vagyunk. Mit jelent ez?

Azt, hogy gyermekkorunkban ezen a nyelven próbálgattuk első értelmes szavainkat mondogatni. Ezt a nyelvet szinte az anyatejjel szívtuk magunkba...

Ezen a nyelven tanultuk meg az első gyermeki imánkat is... Emlékeztek-e még rá? Ki tudná elmondani? (Egy-két gyermek elmondja.) Hát azokra a kedves gyerekversikékre emlékeztek-e még, amiket édesanyátok és az óvónéni verselt olykor nektek? Hát az első szép magyar mesét el lehet-e felejteni?

Nem, sohasem lehet elfelejteni. Bárhová visz is el szerencsénk, ezt a szép magyar nyelvet nem szabad elfelejteni. Ez a mi legnagyobb kincsünk. Nyelvében él a nemzet!... Drága örökségként kaptuk azt ősainktől. Legyünk büszkék nyelvünkre! Nyelvrokonaink messze élnek, fenn északon. (Pl. a finnek, jó futók stb.)

Ezek a nyelvi órákon a mi édes anyanyelvünket ismergetjük. Tudunk ugyan magyarul beszélni, de akkor, ha majd alaposabban megismerkedünk anyanyelvünk szerkezetével, alkatával, szépségeivel és törvényszerűségeivel, szebben, jobbn és helyesebben fogunk tudni beszélni magyarul is. Művelni kell saját nyelvünket is.

A jó magyar ember jól ismeri s szereti anyanyelvét!

A nagy ifjúsági író Gaál Mózes írta az anyanyelvről: „Több nyelven beszélni szép és dicséretes dolog, de az anyanyelvnek minél tökéletesebb ismerete: kötelesség!” — Most másoljuk le a tábláról ezt a szép versszakot és otthon tanuljuk is meg!

„Hatalmas szép nyelv,
Magyarnak nyelve!
Maradj örökké
Nagy és virágzó!
Kísérjen áldás,
Amíg világ áll!
S legyen megáldott
Az is, ki téged

Ajkára vesz majd
Elsőt rebege,
Végsőt sóhajtva...

(Ábrányi E.: Magyar nyelv.)

Összefoglalás;

Mi az anyanyelv? A mi anyanyelvünk magyar. Miért tanulunk magyar nyelvtant? Hogy megtanuljuk nyelvünk törvényszerűségeit, megismerjük a helyes magyar beszédet és tudatosan élvezni tudjuk a magyar nyelv szépségeit is. (Felolvassom Nyíró József szép sorait az anyanyelvről. [Pásztortűz, 1931. évf. 22.]

Házi munka:

Másoljuk le a magyar H i s z e k e g y e t szótagolva.

* * *

A számonkérési óra helyesírási gyakorlata:

(Tábla, füzet!)

1. Az **ly-es és j-és** szavak helyesírása. (Folyó, király, pehely, ibolya, súly, Károly-hajó, táj, tej, haj, fej stb...)

2. A helyesírás gyakorlása tollbamondás után (tréfás hangulatban). Irjuk:

hall (azért két l-el, mert két füllel hallunk!)

áll (azért két l-lel, mert két lábon állnak!)

száll (azért két l-el, mert a madár két szárnyal száll!) stb.

II. A MÓDSZERES EGYSÉG:

a) A beszéd.

b., A magyar hangok.

c., A mondatok.

a) A beszéd...

Előkészítés:

Beszélgetni kezdek a gyerekekkel a szünetről...

— Miklós, te mit szoktál csinálni a szünetekben? Verekedni?

— Nem, csak beszélgetni szoktam.

— Hogyan szoktál beszélgetni? Jelekkel, mint a némák?

— Nem, rendszeren szoktam beszélni.

Tárgyalás:

— ...Hát gyerekek, most meg fogunk ismerkedni az emberi beszéddel. Ha én most jeleket adnék nektek, talán egy-két dolgot megértenétek, de nem mindent.

A legjobban szóból értünk. Ami azt jelenti, hogy szavakba kell foglalni azt, amit közölni akarunk valakivel.

Most pl. kihívom ide elem Zoltánt s azt mondom neki: **Zoltán, ma megint rossz voltál. Ma ismét verekedtél, pedig már többször megígérted, hogy jó fiú leszel.**

Mit csináltam én most?

A gyerekek: Beszélgetni tetszett Zoltánnal! Úgy van, beszéltem Zoltánnal, szavakba foglaltam gondolataimat, ítéletemet, megállapításaimat. Tehát nem jelekkel adtam tudtára Zoltánnak, hogy rossz fiú, hanem emberi beszéddel!

Mit csináltam én, mikor Zoltánnal beszéltem?

Először is kinyitottam a számat, azon levegő áramlott ki és ezáltal hangok képződtek, a hangokat értelmes szavakká tettem össze. (Példa bemutatásával kísérem: Z-o-l-t-á-n stb.) A szavakból pedig értelmes mondatokat alkottam. Egy

nyelvtanító bácsi szerint a beszéd kívülről kb. csak ennyi: kiáramló levegő, pörgő nyelv, járó száj... (Karácsony Sándor.)

De azután mi történik még? Megfigyelték, amit az előbb mondtam?

Egyik gyerek: Szavakat tetszett egymás mellé tenni...

De előbb is történik valami!

Hangokat tetszik képezni... — Úgy van... A hangokat kapcsoltam szavakká, a szavakat pedig mondatokká.

Hogyan kell beszélni?¹⁾ (Egy pár mondatot elmondok nagyon gyorsan és rosszul hangsúlyozva, az egyes mondatok között lélekzetet sem véve.)

Szépen beszéltem most gyerekek? Nem... A beszédben fel kell tüntetni hangsúllyal, szünettel, hogy hol van vége a mondatoknak. (Egy-két példán közösen gyakoroljuk.)

FigyeljeteK ide, most el fogom nektek beszélni a fiatal darú meséjét. (A mesét tömören, értelmes mondatokban, kifejező hanghordozással mondom.)

Ki tudná elmondani utánam ezt a mesét?

(Egy gyerek vállalkozik, beszéde akadozó, színtelen, tele „és” „és” használat-tal. Sok az ismétlés benne.)

Van-e különbség az én beszédem és László beszéde között? — Van. — Mi a különbség? — Szebben tetszett elmondani.

Most pedig gyerekek, hallgassunk meg egy író-t is, hogyan mondja az író el ezt a mesét? (Elolvassom Fáy András meséjét.²⁾)

Az író beszéde még szebb volt. Beszéde, nyelve tömör, szépen felépített. Gyönyörködtünk is benne...

Költőinktől, íróinktól sokat kell olvasni, szép nyelvükből sokat tanulhatunk, hogy kell szépen, helyesen magyarul beszélni és írni.³⁾

Hogyan is kezdtem el én a mesét?

A darvak egy szép őszi napon költözni kezdtek. Beszédemnek ez volt az első mondata.

Nézzük meg, milyen részekből áll a mondat? Azokból a részekből, amikből a beszédünk épül fel. Mely részek voltak azok?

¹⁾ A középiskolai magyar nyelvi nevelésnek legyen feladata a helyes beszédre való nevelés is! Németországban külön folyóirat: Das gesprochene Wort — foglalkozik ezzel a kérdéssel. Erdemes átforgatni Hegedűs Gyula könyvét is: A beszéd művészete.

²⁾ A fiatal daru. „Költözött a darucapat ősszel s a legőregebbik vezette. Lassan, de folyvást haladt az ék, hanem az ifjabbak mégis megunták ezt a lassú repülést és békétlenkedni kezdtek. — Eressz engemet az ék élére, bátyám! — szólt végre a legtüzesebb közülük. — Tél vége vet így haza bennünket! — A többi fiatal is mind pártjára állott az ifjú vállalkozónak s így az öreg vezető — mit volt mit tennie! — kénytelen-kelletlen engedett. Átveszi hát a fiatal daru a vezérséget s most már villámsebességgel halad előre az utazó csapat; de nemsokára lihegni kezd az ifjú vezér, tüze lankad s tikkadó melle fulladozik. — Vedd vissza a vezérlést, kedves bátyám! — így rimánkodott ekkor bocsánatért esdekelve. — Látom én, hogy csak gyors, tüzes tette-re való az ifjú, ellenben a hosszabb kitaratást kívánó munka kormányzása a tapasztaltabb kort illeti.” — (Fáy András.)

³⁾ Nyelvtani órákon is állandóan fel kell hívni a gyerekek figyelmét a gyakori olvasásra. Szeretessük meg velük íróinkat és költőinket. A nyelvi tények ismertetése közben gyakran hivatkozzunk azokra az olvasmányokra, amelyekre már év elején felhívtuk tanulóink figyelmét. **Benedek E.**: Meséi. **Gál M.**: Hámska. **Móra Ferenc**: Csili-csali, csalavári, csalavér. **Rákosi V.**: Egy tujai története. **Gárdonyi**: Az én falum. **Mikszáth**: Huszár a teknőben stb.

Szavak, szótagok, hangok. A hangokat betűkkel írjuk le. (Bontsunk részre egy-két mondatot!)

Tehát: DARVAK, DAR-VAK, D-A-R-V-A-K.

Összefoglalás;

Mi a beszéd? **Gondolat — fogalom — beszélőszervek működése — hangok**
— **szótagok — szavak — mondatok.**

Házi munka:

Írjuk le szótagolva a János vitéz 1-2 versszakát!

* * *

A számonkérési óra helyesírási gyakorlata:

A szóelemző írás. — A dolgozatokban leggyakrabban előforduló hibák javítása. — (Mennysorság, tősgyökeres, jegygyűrű, bíztat, költség, hazudtol adtam, dobszó, adsz stb.)

b., A magyar hangok.

Előkészítés:

a) Megfigyelték-e már azt, hogy mi történik akkor, amikor beszélünk? ¹⁾

A gyerekek: Hangokat képezünk.

Jól van, de hogyan? Figyeljete csak rám. Hangokat fogok képezni. (egy-egy szót lassan, hangokra bontva próbálok elmondani.)

B-e-j-ö-t-t-e-m a-z o-s-z-t-á-l-y-b-a.

Tárgyalás:

Észrevezitek-e, hogy pereg néha a nyelvünk, ide-oda ugrál az egész szánk, csak úgy munkálkodik nyelvünk, ajkunk, gégénk, orrunk. Hát ezek mind szerepet játszanak a hangok képzésénél. (Mutassuk be pld. a „p“-hang képzését.) (Nagyon sok hasznát vehetjük itt is Hegedűs Gyula: A beszéd művészete c. könyvének, 27.—49. l. Meg kell tanítani a gyerekeket a helyes magyar hangképzésre is! — Harcoljunk a hibásan beszélők megjavításáért!

Milyen hangjaink is vannak?

Mit szokott mondani az orvos bácsi, ha fájó torkodat akarja megvizsgálni? Nyissa ki a száját és mondja: áááá... Csináljuk meg mi is: áááá... Mit vesztek észre ennél a hangnál? A levegő megakad-e valamiben? Nem! A levegő akadálytalanul jön szánkunk keresztül. Azok a hangok, amelyeket így képezünk: m a g á n h a n g z ó k.

Képezzétek ezeket a hangokat: b, p, t... Itt már a levegő nem jön akadálytalanul. Beleütközik ajkunkba stb. Az ilyen hangok mássalhangzók.

Soroljuk fel a magán- és mássalhangzókat!

Hogyan használjuk fel a hangokat beszédünkben? — E-M-B-E-R-E-K.

A magánhangzókat és mássalhangzókat változtatjuk.

Érted-e ezt a hangkapcsolatot? a-a-a. — Nem. — Hát így? a-k-a-r-a-t. Tehát a szavak értelmét a mássalhangzók adják meg!

b) Ismersz ilyen magyar szavakat? ember, ablek, óre?

Nem. Helyesen: ember, ablak, óra... Tehát a magyar szóban csak csupa mély, vagy csupa magas magánhangzók vannak! (Hát az i, e, é?) **A hangrend törvénye ez!**

¹⁾ Hogyan beszél a magyar ember? Általában nem kedveli a magyar ember a szőzaporítást, meggondoltan, nyugodtan beszél, jól „megrágja” a szót. — (V. ö. Árpád és a gót követ c. magyar anekdotát! Felolvashatunk egy-két jellemző részt pl. Móricz, Móra, Gárdonyi vagy Tömörkényi írásaiból.)

Jól beszél az magyarul, aki ilyen szavakat mond ki: ligetban, kerülnak, győzelemra... — Nem! — Mi a helyes alak? Miért van ez így?

c) Mi a **hasonulás**? Sok példával mutassuk be! (lépdel, kiejtve: lébdel, ad-hat, kiejtve: at-hat stb.)

e., A mondatok.

Előkészítés:

Tegnap találkoztam egyik természetrajongó ismerősömmel. Ez az ismerősöm, mint mindig, tegnap is erdei kirándulásáról kezdett el beszélni...

Egy-két mondatát fel fogom írni a táblára is:

(Tábla, füzet!)

Tárgyalás:

A mult héten kimentem az erdőbe.

Be szép is volt az erdő!

Bárcsak ma is kimehettem volna az erdőbe!

Tanár úr talán nem szereti az erdőt?

Most figyeljétek csak meg, hogyan, milyen hanghordozással fogom elmondani az egyes mondatokat!

(Az első mondatot nyugodt hanghordozással mondom, mintegy **közlöm**.)

A második mondatban szinte **felkiáltok**, erősebb hangsúlyt alkalmazok.

A harmadik mondatot **óhajtva** mondom el.

A negyedik mondatot **kérdő** hangsúllyal...)

Természetrajongó ismerősöm beszédéből tehát kiszakítottam négy egyszerű mondatot. (Van összetett mondat is; példák!)

A magyar ember inkább az egyszerű mondatokat szereti és használja!

Ez a négy egyszerű mondat négy különféle mondatot példáz!

(A mondatokat megtárgyaljuk: Az 1. mondatban egyszerűen **kijelentünk** valamit.

A 2. „ **felkiáltunk.**

A 3. „ **óhajtunk.**

A 4. „ **kérdünk.)**

Foglaljuk csak most már össze az egyszerű mondatok fajait:

(Tábla, füzet!)

Kijelentő m.	Felkiáltó m.	Óhajtó m.	Kérdő m.
A mult héten kimentem az erdőbe.	Be szép is volt az erdő!	Bárcsak ma is kimehettem volna az erdőbe!	Tanár úr nem szereti az erdőt?
Nagy betű... (.)	Nagy betű... (!)	Nagy betű... (!)	Nagy betű... (?)

Jegyzet:

Egy rövid olvasmányt kezdünk olvasni.¹⁾ Az egyes mondatok elolvasása után megállapítjuk, hogy milyen mondatot olvastunk el. Egy tanuló a táblánál a megkezdett rubrikába írja a megfelelő mondatokat. Az osztály a füzetébe ír!

¹⁾ A legtöbb magyar nyelvtan ad olvasmányi példatárt is, az elemzésre elsősorban ezeket a rövid olvasmányokat használjuk fel!

Minden mondat lehet állító és tagadó. (Példákat adunk.) Pl.

„Cserebogár, sárga cserebogár,
Nem kérdem én tőled, mikor lesz nyár?
Azt se kérdem . . .” stb.

Írjuk csak fel ezeket a mondatokat: Virrad. Borul. Esik. Dörög.
Ezek **hiányos** mondatok. Mi hiányzik belőlük?

Összefoglalás;

Amikor beszélünk: jelentünk, felkiáltunk, felszólítunk, óhajtunk és kérdezzük.

F o g a l m a z á s : (Nyári emlékeim. Első fogalmazásunk kötött. Kb. tíz percet szentelünk ennek a témának közös megfogalmazására.) Az alsófokú fogalmazástanítást is tervszerűen kell csinálni. „A fogalmazástanítás, azaz a tanulóok előadókészségének fejlesztése kezdettől fogva rendszeres munkát kíván” — írja nagyon helyesen **B u s á k** Béla, akinek „**Igy fogalmaztunk mi**” című könyvét nagy haszonnal forgathatjuk. — A fogalmazástanítás módszerének ismertetése helyett, a helyszűke miatt csak az idevonatkozó fontosabb irodalomra utalom az érdeklődőket. Ennek a kérdésnek komoly ismerete minden magyartanító tanárnak feladata. **Irodalom:** **B r i s i t s** Frigyes: Bevezetés a fogalmazástanításhoz, Magyar középisk., 1939. febr. szám. **S z á n t h ó** Lőrinc: A nevelő fogalmazástanítás alapvonalai. Szeged, 1938. **D r ó z d y-M ó r a**: Fogalmazástan (elemi iskolák számára). **B u s á k** B.: Igy fogalmaztunk mi. Bp. **H a s z l i n g e r**: Fogalmazástanítás az alsó osztályokban. Szombathelyi áll. gimn. ért., 1913-14. **K o n d a** László: A magyar fogalmazástanítás alapvonalai. Győri m. kir. áll. Révai gimn. ért., 1924-25. **K ö v e s i** Lajos: A magyar dolgozatírás titka. Magyar Jövő füzetei, Bp. 1924. **H á r o s** Antal-Kőrösi Henrik: A magyar fogalmazás vezérkönyve. Egyet. ny. Bp. 1926. **C s a n á d y** Sándor: Útkeresés a jobb magyar dolgozathoz. Prot. Tan. Szemle, 1938. dec. szám. **M é s z á r o s** Gellért: Az olvasmány szerepe a fogalmazástanításban. Magyar Középiskola, 1939. ápr. szám.

III. MÓDSZERES EGYSÉG.

a) **A mondatrészek. (A szavak szerepe a mondatban.)**

b) **Tőmondat. Bővített mondat.**

a) M o n d a t r é s z e k .

Előkészítés:

A táblára felíratok három tőmondatot, a gyerekeket emlékeztetem a múlt órán tanultakra. Mi a mondat? Miből áll a mondat? Szavakból stb. . . .

(Tábla.)

A fiú tanul.

„A nap lement.

Eljött a csend.” (P e t ő f i.)

Tárgyalás:

E rövid kis mondatok vázát a szavak adják. Értitek ezeket a mondatokat? — Értjük. — Mégis, mi adja meg ezeknek a mondatoknak az értelmet?

Vizsgáljuk csak meg alaposabban ezt a mondatot: A fiú tanul. Vajjon az a fontos ebben a mondatban, hogy a fiú? Nem, hanem az, hogy tanul. Ez a szó adja meg az egész mondat értelmét.

Hiába írnám fel így: A fiú. . . Ebből még senki sem értené meg azt, hogy mi is van azzal a fiúval. De mi azt is odaírtuk:

A fiú tanul. Mit állítunk a fiúról? Azt, hogy tanul.

Tehát megtudtuk a mondat igazi jelentését.

Ez a szó: **tanul**, a mondat legfontosabb szava, a mondat legfontosabb része. Ennek a fontos mondatrésznek a neve: **állítmány**. (Kérdése volt: Mit állítunk?)

Kiről állítottuk, hogy tanul? — A fiúról. — Ez a mondat másik része, mint mondatrész értelmet ad az állítmánynak. Neve: **alany**. (Kérdése volt: Kiről állítunk valamit?)

(Elemezve keresünk meg a másik két mondat állítmányát és alanyát is.) Ezek a mondatok főmondatok, vagy puszta mondatok, mert csak állítmányból és alanyból állanak.

(Tábla!)

Most írjuk fel ezt a mondatot: A fiú leckét tanul.

Elemezzük a mondatot. Mit állítunk? — **Tanul**. — Ki tanul? — A fiú. — Ezt a két mondatrészt már ismerjük. De, amint látjátok is, a mondatot már bővítettem is egy új szóval, egy új mondatrészsel.

Mit tanul a fiú? Leckét. Ez a mondat tárgya.

Tudjuk-e még bővíteni a mondatot? — Tudjuk. — A szorgalmas fiú leckét tanul.

Elmezzük csak a mondatot! Itt már van egy újabb mondatrész. Milyen fiú tanul?

Szorgalmas. Jelző.

Még mindig lehet bővíteni a mondatot. Hogyan? Ki próbálja meg?

(Egy gyerek kimegy a táblához és a következő mondatot írta fel:) A szorgalmas fiú este, a szobájában tanulja leckéjét.

Hát itt mivel bővítetted a mondatot? (A gyerek elemezni kezdi a mondatot.)

Mikor tanul? — Este. — Hol tanul? — Szobájában.

Ezek határozók. Itt az időt és a helyet határozzák meg.

Most pedig gyerekek én fogok egy mondatot felírni: Ez a fiú nagy ember lesz. — Elemezze valaki ezt a mondatot! Mit állítunk? Egy gyerek: — Lesz. — Nem elég. Ebből nem értjük meg a mondatot. A fiú lesz. Van ennek értelme? — Nincs. — De ha odateszem, hogy ember lesz, már van értelme a mondatnak. Tehát itt az állítmány: ember lesz. A lesz állítmányt az ember szó kiegészíti. Ennek a mondatrésznek a neve: **állítmánykiegészítő**; illetőleg **névszói állítmány!**

(Vegyünk elő egy mult órán olvasott olvasmányt és keressük elemezve benne a mondatrészeket. Az elemzést a tanár vezeti.)

Összefoglalás;

Melyek a mondatrészek? Mi a szerepük? Hogyan kérdezzük az egyes mondatrészeket? Mi a nevük?

1. állítmány,
2. alany,
3. tárgy,
4. jelző,
5. határozó,
6. kiegészítő, névszói állítmány.

Házi munka:

János vitéz-ből: A huszárok legyőzik a török sereget. (Közös fogalmazás! Kérdés, felelet. — L. Busák: 75. lap!)

* * *

A számonkérés helyesírási gyakorlata:

- I. Az -ít (tanít, javítás stb.); a -ban, -ben, -ba, -be helyes használata.
II. Egy rövid levelet fogalmazunk közösen. A levelet szüleink számára írjuk.
A levél a táblára is felkerül, az írás és a helyesírás gyakorlására.

b) Tőmondat, bővített mondat.

Előkészítés:

Egy alkalommal este, a templom felé sétáltam. Előttem egy néni ment kis gyerekeivel. Egyszer csak megszólalt a toronyban a harang. A torony órája a kilenc óráat verte ki a harangon. A gyerek megkérdezte az anyját: — Mi az? — Az anyja sietett, s csak ennyit felelt:

— Az óra üt.

Tárgyalás:

Ti már tudjátok, hogy az a néni most milyen mondatot mondott? — **Tőmondatot**. Mert ebben a mondatban csak állítmány (üt) és csak alany (az óra) van.

Vajjon mindig csak tőmondatokban beszélünk? — Nem, csak akkor, ha sietünk, ha valamit röviden közlünk, mert nincs időnk sok magyarázatra, **mint** annak az édesanyjának, aki siettében csak annyit mondott gyerekének: — Az óra üt.

Hallottatok ti már arról, hogy valamikor, a régi szép időkben az éjjeli őr vagy másnéven bakter, a falvakban, az esti órákban az órákat kiáltani szokta? Az egyes órákra rigmusok voltak és azt kiáltotta el a bakter.

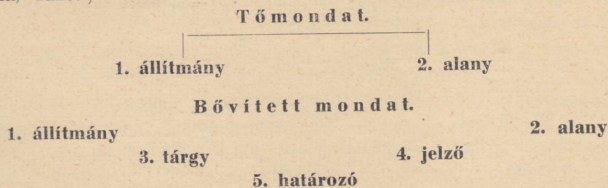
Az a néni, akiről az előbb beszélünk, csak annyit mondott: Az óra üt. Tehát egy tőmondatot mondott. A bakter azonban nem volt annyira szófukar. A falu dombján tíz óraker így kiáltozott:

(Tábla!) „Tízet ütött már az óra.
Elmégy az nyugodalomra.
Nincs fölírva homlokodra:
Mire virradsz fel holnapra.“

(Gárdonyi: Az én falum: Este.)

A bakter rigmusa milyen mondatokból van megszerkesztve? Elemezzük csak! Tízet ütött már az óra. Ez a mondat bővítve van. Mivel? Milyen mondat? Bővített mondat. (Elemezzük tovább a rigmus mondatait!) Milyen mondatrészek tehát a mondat bővítőanyagai?

(Tábla, füzet!)

Kiküldök egy gyereket a táblához, tollbamondok neki tőmondatokat s ezeket a mondatokat közösen bővítgetjük. A bővítőanyagai alaposan megtárgyaljuk.

1. A ló hasznos állat. — 2. A fiú ceruzát farag.

Milyen mondatrészekkel bővültek ezek a mondatok? — **Jelzővel és tárggyal.**

Összefoglalás;

Mi a tömondat? Mi a bővített mondat? Mik a bővítmények?

Megjegyzés: **Több állítmány, több alany.** (Beszéljük meg azokat a mondatokat is, amelyekben több egyforma mondattag van! Mi a célunk vele? — Szébbé, kifejezőbbé tesszük beszédünket. — Próbálatok csak ti is ilyen mondatokat szerkeszteni! Vegyétek csak elő „Krisztus Urunk és a madarak“ c. verset! Keresetek csak benne többtagú mondatrészeket! Van-e benne? — Van...

„Krisztus Urunk futott, bujkált, (többtagú állítmány).

„Galamb, bíbic, fürj csak nézi“, (többtagú alany) stb.

Házi munka:

Keressünk a „János vitéz“ első részében többtagú mondatrészrel rendelkező mondatokat! Vagy: Irjunk 5 fő- és 5 bővített mondatot.

* * *

A számonkérési óra helyesírási gyakorlata és nyelvtisztítási munkája:

I. Amikor a kiejtés és az írás különbözik: (azonban, azt, látja, botja stb.). Amikor az írás egyszerűbb, mint a kiejtés: (kisebb, egy, eső, ősz, nálam, tőlem, utánam, lesz stb.)

II. Nyelvtisztítás:*) A nyelvtani órákon 5 percet szentelünk a nyelvtisztításra is. Irtsuk rendszeresen azokat az idegen szavakat, amelyeket a gyerekek beszédükben használnak! Olvassunk fel részleteket **Berczik Árpád**: A magyar szókincs pusztulása c. írásából, a gyerekeket nagyon érdekelni fogja ez a szellemes írás.)

1. Ruházatunk: zokni = **harisnya**, cipőpertli = **cipőfűző**, hóentráger = **nadrágtartó**, strimfl = **harisnya**, slepp = **uszály**, muff = **karmantyú**, ancig = **öltözet (ruha)**.

2. A gramafon = van ennek a szónak jó magyar neve is. **Móra Ferenc** János juhásza „danoló gép“-nek hívja. Megkérdezték tőle, hogy a gramafont érti-e ezalatt? — „Azt kérem, de szebb az úgy magyarul, hogy danoló gép.“ **Móra Ferenc**: Városi csodák a pusztán.

IV. MÓDSZERES EGYSÉG.

a) Az állítmány.

b) Az alany.

a) Az állítmány.

Előkészítés:

Emlékezték még erre a kis mondatra: A fiú tanul. Egyszer már ezt a mondatot alaposan megtárgyaltuk. Megállapítottuk, hogy ebben a mondatban a mondat értelmét az a szó adja meg, hogy TANUL. Ha csak ennyi lenne felírva: A fiú... akkor nem értené meg senki, mit akartunk kifejezni a mondatdal.

Ha most így írnám fel egy olyan embernek ezt a verset, aki nem ismeri, mit akar mondani ez a vers:

*) Feltűnő helyen kifüggesztjük a következő intést: **Ne használjunk idegen szavakat!**

Felhívjuk a figyelmet **Pintér J.** Magyar nyelvvédő könyvére is! --- Ennek a kérdésnek is nagy irodalma van, egy-két fontosabb írás idevonatkozólag: **Gárdonyi Géza**: Magyarul így; **Dengel J.**: Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus; **Halász Gy.**: Édes anyanyelvünk, Nyugat kiadás; — **Pápai István**: Édes anyanyelvünk, Bp. Sophianum lg. ért. 1937-38; v. **Polgáry István**: Fali újság és nyelvédelem, Bp. II. áll. Mátyás g. ért. 1937-38; **Pusztay Rózsa**: Küzdelem a nyelvromlás ellen, Ujpest áll. gimn. ért. 1937-38; **Zelenka Margit**: Nyelvtisztasági munka az iskolában, Prot. Tan. Szemle, 1937. januári száma; **Magyarosan c.** folyóirat számai!

Tábla!) „Nagymajthényi síkon
 — — — — — a zászló.
 — — — — — tollászkodni
 Egy fekete holló...

értene-e egyáltalában valamit is ebből a versből? Ugy-e nem?

Hát ti értitek-e ezt a mondatot? „A fiú ceruzát — — — és — — — a leckét.

Tárgyalás:

— Nem értjük. — Miért? — Mert hiányzik az a mondatrész, mely értelmet ad az egész mondatnak. Hiányzik az állítmány. Látjátok állítmány nélkül nincs mondat. Most leírom a mondat állítmányait is: A fiú ceruzát farag és leírja a leckéjét. Így már van értelme a mondatnak. Tehát az állítmány a mondat lelke. A mondat mozdonya. Az állítmánnyal értelem és élet költözik a mondatokba.¹⁾

Esik. — Esteledik. — Jár.

Amint láthatjátok az állítmány egymagában is lehet mondat!

Elemezzük csak a következő mondatokat:

(Tábla!)

1. A fiú **farag**... itt az állítmány: **ige**. (Mit állítunk? **Farag.**)
2. **Jó** az Isten... itt az állítmány: **melléknév**. (Mit állítunk? **Jó.**)
3. Magyarország az én **hazám**. itt az állítmány: **főnév**. (Mit állítunk? **Hazám**)
4. **Három** a tánc... itt az állítmány: **számnév**. (Mit állítunk? **Három.**)

Tábla:

I. állítmány	}	ige
		melléknév
		főnév
		számnév

Összefoglalás:

Mi az állítmány? Mivel kérdezzük az állítmányt? Milyen szó lehet a mondatban állítmány? Lehet: **ige**, (a legtöbbször), **név** s **zó** (főnév, melléknév, számnév, névmás, igenév).

A számonkérés alatt:

Nyelvtisztítás: 1. Fogalmazásaitokban is sok az idegenszerűség. Németes, tehát idegenszerű állítmányokat ír le az a tanuló, aki így ír:

„A mostoha kifogásai nem helytállók.

Unger mókái nagyon kedveltek.“

Helyesen:

A mostoha kifogásai nem állanak helyt.

Unger mókáit nagyon kedvelik.

(Tehát nem szabad igeneveket használni állítmányként!)

2. Az „igen.“ Kérdésre egész mondattal, vagy a kért mondatrészsel felelünk. **Igen**nel felelni magyarul a. a. n. Ha kérdezzük, mindenki „igen“-nel felel. Hallgassátok csak meg, mit ír erről Szász Károly! „... nem tudom honnan veszik? A pesti levegőből veszik, mely tele van germanizmusokkal? ...“ „A magyar ember oly kérdésre, melyet egyszerűen igenelni akar, ritkán (ha nem soha) felel **igennel**...“ Legtöbbször a felelet a kérdés súlyszavának vagy egyrészének ismétlése. Ha a kérdés melléknév, akkor a felelet sohasem „igen“, hanem a kérdésbeli milyenségszó. — Fehér az a fal? — Fehér. — Szép idő van-e

¹⁾ Nagyon ügyesen írja le az állítmányt Trocsányi D. nyelvtana, I. oszt. számára, Bp. 1925. 20, 21. lapokon!

künn? — Szép stb. (olvassassuk végig!).

3. Germanizmusok. (Mi az?) ⁽¹⁾ „Legyen ön oly jó, tegye meg ezt!” (Seien Sie so gut!) = Szíveskedjék megtenni! ⁽²⁾ Akarja ön? = Tetszik? ⁽³⁾ Ő nem hagy magára várni. = Nem várhatja magát. — Arany János írt ezekről érdekes csipkelődő sorokat. Pl. „Most jó a kinéz...” „Csipd, rúgd, döfd, valahol kapod a gaz kölyköt.” A magyar kinéz az ablakon, kinéz valakit a templomból, az az elvárja, míg kijő, de nem néz ki halaványan... stb. — V. ö. még: „Az egyszeri juhász-számadótól, mikor egy téli napon beállított a tanyáról a gazdájához, azt kérdezte a földesúr: „No, Mihály, hogy néznek ki a juhok?” — „Hát, kérem alásan, — szólt a juhász — ledörzsölik a sövénykerítésről a sárvakolatot s úgy néznek ki az akolból.” — Ez a juhász jobban tudott magyarul, mint a gazdája. (L. Borbély György és Borbély Sándor: Nyelvünk védelme, Vác, 1910, sok értékes adatot vehetünk belőle! Érdemes átforgatni minden tanárnak!)

b) Az alany.

Előkészítés:

Gárdonyi Géza: Az én falum c. szép elbeszéléskötetében beszél iskolás gyermekeikről is. Gárdonyi tanító volt. Volt egy kis cigány nebulója is. Sárközi Lacinak hívták. A kis cigány otthon szorgalmasan írja a házi feladatot. Mondatokat ír: A kutya ugat... A macska nyávog... — A vén cigány ott ül mellette, figyel. Azután kíváncsian megkérdezi: — No, mi az? — Laci elolvassa neki a két mondatot:

(Tábla!)

A kutya ugat. A macska nyávog.

Az öreg cigány tovább kíváncsiskodik. Melyik a kutya és melyik a macska? A vén cigány sohasem tanult magyar nyelvtant. Ha tanult volna, bizonyára ezt kérdezte volna Lacitól: „Melyik az alany?” Laci akkor mit felelt volna? Feleljünk csak meg helyette mi!

Tárgyalás:

A kutya ugat. Mit állítunk? Ugat. (állítmány!)

Mi ugat? A kutya. (alany!)

Hogyan kérdezzük tehát az alanyt?

Ki?, mi?, kik?, mik?,

Vizsgáljuk csak még meg egy pár mondat alanyát!

(Tábla!)

1. **A kutya ugat...** itt az alany: **Mi ugat? A kutya...** Főnév.

2. **A bátor nem fél...** itt az alany: **Ki nem fél? a bátor...** Melléknév.

3. **Az emberek milliói**

békét kérnek... itt az alany: **Kik kérnek? Milliói. Számnév.**

4. **A holnap bizonytalan.** itt az alany: **Mi bizonytalan? A holnap. Határozószó.**

5. **Majd lesz szánom-bánom...** itt az alany: **Mi lesz? Szánom-bánom. Ige.**

6. **Hallgatni arany...** itt az alany: **Mi arany? Hallgatni. Főnévi igenév.**

Tábla: **II. alany: főnév, melléknév, számnév, ige, határozószó.**

(A mondatok elemzését az állítmányokon kezdjük, az elemzést más-más gyerek végzi!)

Jegyzet:

Olvasni kezdünk egy már megtárgyalt olvasmányt és keressük benne az alanyokat.

Összefoglalás:

Milyen mondatrész az alany? Milyen kérdéssel keressük az alanyt? Milyen

szó lehet a mondatban? Elmaradhat-e a mondatokban az alany kitévése? El. Esik. (az eső.)

Házi munka: Három kívánságom. (Az alanyokat és az állítmányokat színes ceruzával húzzuk alá!) (Egy-két percet szentelünk a fogalmazásnak! Rövid mondatokat. És-sel nem kezdünk mondatot. Előbb gondoljuk át, mit akarunk írni. Válogasuk meg szavainkat!)

* * *

A számonkérés helyesírási gyakorlata:

a., Az „-e” kérdőszócska helyes használata. (Nem-e látta?... helytelen. Ujváron gyakran használják. **Helyesen: Nem látta-e?**)

b., **Az utca helyesírása!** (Felhívom a tanulók figyelmét arra, hogy figyeljék meg az utcán olvasható feliratokat, stb. szedjék össze a helyesírási hibákat, s a legközelebbi órán számoljanak be róla.)

V. MÓDSZERES EGYSÉG.

a., A tárgy.

b., A határozószó.

c., A jelző.

a., A tárgy.

Előkészítés.

Mit szoktál te szabad időben otthon csinálni Zoltán?

Faragsálni. Mit faragsz? Mikor mit. Nahát erre már mi is kíváncsiak vagyunk.

Azt már tudjuk, hogy...

(Tábla!)

Zoltán farag. De nem tudjuk, hogy mit farag?

Tárgyalás:

Ezt a mondatot bővíteni kell valamivel, hogy megtudjam ennek a tőmondatnak igazi értelmét. Így még homályos az értelme.

Zoltán faraghat ceruzát, fát, deszkát stb.

A mondatot egy új mondatrészsel mindjárt értelmesebbé teszem:

Zoltán botot barag. Hogy kérdezem ezt az új mondatrészt? **Mit farag?**

Botot. Ez a mondatrész tárgy. **Kit?, Mit?, kiket?, miket,** kérdésekkel keressük.

Gyere csak ki a táblához M. Írd fel a következő szavakat: embert, falut, gyereket. Mi van a tárgyat jelentő szavak végén? Egy **-t** betű! Ez a **-t** a **tárgy ragja**. Mindíg egy **-T!** (**-t!**)

Tehát:

ember- falu- város-	-t
---------------------------	----

Elemezni fogjuk még a következő mondatokat! (Egy gyerek a táblára ír.)

1. A favágó **fát** vág... itt a tárgy: Mit vág? **Fát... főnév.**
2. Az Isten **jót ad**... itt a tárgy: Mit ad? **Jót... melléknév.**
3. Ne bízd el **magad**... itt a tárgy: Magad(at) tárgy... **névmás**
4. Szeretnék **szántani**... itt a tárgy: Mit szeretnék? **főnévi igenév.**

Tábla: III. Tárgy: főnév, melléknév, névmás, főnévi igenév.

M. gyere ki a táblához és írd fel a következő verset! (az osztály a füzetébe ír.)

„Adjon Isten sok **jót,**
Pénzt, paripát, posztót,
Szénát, szalmát, szalonnát,
Jó ebédel, vacsorát,
Vasas kocsit, szíjhámot,
Cifra lóra **szerszámot.** (Népkölt.)

Elemezzük csak és keressük a tárgyakat! A tárgyakat húzzuk alá! Van itt tárgy bőven.

Megjegyzés:

Valamikor a mondat tárgyának nem volt ragja. Pl. bornemissza, sörfőző, árpavágni, stb.

Összefoglalás:

Milyen mondatrész a tárgy? Mivel kérdezzük? Mi a ragja? Mondjatok tárggyal bővített mondatokat!

Házi munka:

Mit csinálnék, ha királyfi volnék? (A mondatokat elemezzük és a tárgyakat színes ceruzával húzzuk alá!)

* * *

A begyakorlási-óra **helyesírási gyakorlata:** A tagadó és tiltó szók magukban állanak! (nem jön ide, ne menj el! stb.)

2., A **tárgy -t ragja.** (Sokan még mindig két t-vel írják.)

NYELVTISZTÍTÁS II.

Hogyan mondjuk ezt magyarul??

I. 1. bumliz (döcög a vonat), 2. cüg (huzat), 3. cettli (papírszelet), 4. defekt (hibás, sérült), 5. csuszpájz (főzelék), 6. diarium (napló), 7. diktál (tollbamond), 8. direktor (igazgató), 9. dribliz (cselez, kiesezel), 10. drukk (félsz, szurkolási), 11. duntsztja sines (halvány fogalma sines!) 12. extra (ruha, nem köznapi).

II. Gyűlöljük és üldözzük az idegen szavakat. A jó magyar szókat szedjük szét, nézzük mi a gyökere, mi a képzője! Próbálja meg egy magyar ember, egy idegen szóval a magyar gondolkozás és a magyar nyelv törvényei szerint. Volt egy híres költő és tudós Helmecey, egyszer valaki egy idegen szót ejtett ki előtte. Azt találta mondani az illető, hogy krumpli. — „Boldogtalan ember! förmedt rá Helmecey. Hogy mondhat ilyet: Krumpli? Vagy megtudná mondani: mi benne a gyökér és mi a képző?

I. b., A határozó.

Előkészítés.

Ha Lacinak és Zoltánnak valami elintézni valójuk van a városban, akkor megbeszélik, hogy **hol** és **mikor** fognak találkozni. Hogy **miért**, **mi célból** mennek ők a városba? Egy **lapdáért** mennek. A lapdát jó **olesón** meg is vették, s így a két lurkó **dalolva** jött haza.

Foglaljuk most rövid mondatokba Laci és Zoltán esetét.

(Tábla!)

Laci és Zoltán **ma délután** találkoztak a **kert** alján.

Egy játék **lapdáért** mentek be a **városba**.

A lapdát **olesón** vették meg.

A két lurkó **dalolva** jött haza.

Tárgyalás:

Elemezzük csak most ezeket a mondatokat. Az állítmányon, az alanyon, és a

lárnyon kívül már egy új mondatrészt is találtak.

Mik is voltak a kérdéseink? Mikor?, Hol?, Miért?, Hogyan? Az új mondatrész, mit is fejezett ki? Helyesebben, mit **határozott** meg?

ma... időt, a kért alján... helyet, stb.

Ennek az új mondatrésznek mi a neve? **Határozó**. Különbéféle körülményt határoz meg (helyet, időt, célt, állapotot stb.)

De hogyan is határozza meg ez az új mondatrész a különféle körülményt?

Eredj csak ki a táblához. Zoltán! — Foglald mondatba, mit csinál Miklós! Miklós a padban ül. Hol ül? A **padban**. Itt mivel van kifejezve a helyhatározó? **Ragos főnévvel!**

Álljon fel az egész osztály! Hát ezt, hogyan foglalod írásba László? Hol áll az osztály?

Az osztály a **padok mellett áll**. Itt a határozó **névutós főnévvel** van kifejezve.

Hol van a szék?

A szék **itt** van. Itt a határozó **határozószóval** van kifejezve!

Összefoglalás:

Hogyan fejezhetjük ki a körülményt? A körülményt (helyet, időt, célt, állapotot stb.) kifejezhetjük raggal, illetőleg **ragos szóval, névutós szóval és határozó szóval**.

Jegyzet:

Vegyünk elő egy olvasmányt, keressünk határozókat. Hogyan vannak kifejezve?

Házi munka:

Írjunk öt, különféle határozókkal bővített mondatot

* * *

A begyakorlás helyesírási gyakorlata: Az egybeírás és különírás esetei.

I. Egybeírjuk a szavakat, ha egységes érezzük. Ilyenek: a birtokos összetételű főnevek. (hadnagy, háznagy, igazmondás, jegykiadás, Úrnapja, bűnbánat, magaviselet, stb.)

II. A helyhatározók.

Előkészítés:

Hallottatok már karaván cigányokról? Senki sem tudja **hová** valók, **honnan** jöttek? Gárdonyi Géza, akiről már olyan sokat beszéltem nektek, itt ezekről a cigányokról is. Ő mondja, hogy a cigányok csupán két helyről szoktak jönni: **onnan** vagy **amonnán**, és hogy **hová** valók?, hát **mindenhová**. A kisbíró szokta tőlük a faluvéteken megkérdezni: Honnan jöttök? Hová valók vagytok?

Tárgyalás:

Ti már tudjátok, hogy milyen mondatrészrel fejeznék ki azt a helyet, ahol laknak? Határozóval. De milyen határozóval?

A hely meghatározásáról van szó. **Helyhatározóval!** Az **onnan**, **amonnán**, **mindenhová**, szavak is **helyet határoznak meg**. Ezek **helyhatározó** szavak.

Hát azt a verset ismeritek-e, amelyikben a daloló azon kesereg, hogy nem találja azt a helyet, **ahol** a hű leány terem?

A gyerekek kórusban mondják: Káka tövén költ a ruca. Talán el is tudnátok dalolni? Halljuk! (Míg a gyerekek dalolnak, a szöveget leírom a táblára!)

(Tábla!)

„Káka tövén költ a ruca
Jó földben terem a búza
De **ahol** a hű lány terem
Azt a helyet nem ismerem
Schol-sem...

Elemezzük csak ezt a szép népdalt! Az állítmányt, alanyt megtalálva, így folytatjuk az elemzést:

Hol költ a ruca? **Káka tövén**. — **Hol** terem a búza? **Jó földben**.

Milyen határozók ezek? **Helyhatározók**. Milyen kérdéssel kerestük? Hogyan vannak itt kifejezve az egyes helyhatározók?

Vegyük elő a mult órán tárgyalt olvasmányunkat és keressünk olyan mondatokat, amelyekben helyhatározók fordulnak elő!

Ki tudna mondani helyhatározókat, külön határozó szóval, raggal, és névutóval kifejezve? a (gyerekek keresik mondataikat, addig én a táblára rajzolok egy rubrikát.)

A gyerekek mondatait a megfelelő rubrikába írrom bele:

Összefoglalás:

Mit határoz meg a helyhatározó? A cselekvés helyét. Mik a kérdései? **Hol? Honnan?, Hová?, Merre?, Meddig?...** Mivel fejezhető ki a helyhatározó? **Ragos névszóval, névutós névszóval és határozószóval**.

Megjegyzés:

Szeget ütött a fejébe. Szemére vetette hálátlanságát. A fejébe, szemére helyhatározónak látszik, de nem igazi helyeket jelölnek. Nevük: **képes helyhatározók!**

Házi munka:

Írjuk ki a helyhatározókat a mult órán olvasott olvasmányunkból.

* * *

Számonkérés alatt **helyesírás: Egybeírás és különírás (II.)**

2. Egybe írjuk az összetett mellékneveket: jéghideg, tündérszép, hófehér, galambbősz, koromfekete, sárgásvörös, jófajta, városbeli, különféle, fehérenemű, nagyszerű stb.

Nyelvtisztítás: IV.: Élelem, — élelmezés.

Felolvasom **Simonyi**: Magyar nyelv c. könyvéből a következő részt:

A háziasszony így szól néha a szolgálonak: „Kata, hozzon húst afluágnak, meg valami csuszpájznak valót. A marhahús szaftos legyen; hogy mi legyen a szós, majd meglátjuk. Villásreggelire lesz virsli szaftban. A spajzban vagy a kaszniban vagy a kredenchen akad még száraz kifli, egyrésze jó sz prézlinek, másíkrésze smarninak. A spórherdben idején legyen tűz, hogy a verni jól kifüljön. Ebéd után **pucojja** meg az eszcajgot, aztán kivisszük a gyereket a ringispilbe stb. stb.“ — (82 lap!) Hogyan mondjuk ezt most már magyarul?!

III. Az időhatározó.

Előkészítés.

Beszélgetünk egy kicsit az időjárásról. — Milyen idő van ma gyerekek?

Ma szép, napos idő van

Reggel is ilyen szép idő volt? Nem! — **Reggel** nagyon ködös volt.

Milyen időt szeretnétek holnapra? Szép időt.

Holnapra talán egészen szép idő lesz.

Elemezzük csak ezeket a mondatokat!

Tárgyalás:

Mikor van szép idő? **Ma**. **Mikor** volt köd? **Reggel**. **Mikorra** lesz szép idő? **Holnapra**. Ezek a szavak: **ma, reggel, holnapra**, milyen körülményt fejeznek ki? **Időt!** Mit határoznak meg? **időt** határoznak meg. Nevük **időhatározók**. Hogyan vannak itt kifejezve az időhatározók? **Időhatározószóval**.

Írjuk fel most ezeket a mondatokat:

Nyole órakor jöttem iskolába. — **Egy óra után** haza fogunk menni.

Melyek itt az időhatározók? Hogyan fejeztük ki? Óra kor, óra-kor, itt raggal, ragos névszóval fejeztük ki az időt...

Egy óra után... Itt névutós szóval van kifejezve az idő! Csináljunk csak időhatározókkal bővített mondatokat!

Nyelvhelyesség:

Jegyzet:

1. Latinos és németes, tehát idegenszerű az öt hét előtt, öt hét után, **Helyesen: öt héttel ezelőtt, öt hét múlva.**

2. öt napon belül. **Helyesen: öt nap alatt.**

Összefoglalás:

Mit határoz meg az időhatározó? A cselekvés idejét. Mik a kérdései? **Mikor?, Mióta?, Meddig?, Mikortól fogva?, Mennyi időre?, Mennyi ideig?...** Hogyan fejezhető ki? stb.

Házi munka:

Délutáni foglalkozás. (Az időhatározókat színes ceruzával húzzuk alá!)

* * *

Helyesírási gyakorlat: Egybeírás, különírás. (III).

Egybeírjuk az összetett igeneveket! (szavahihető, farkasordító, útmutató, istenfő, hitehagyott, katonaviselt, porlepte, ebadta, szájátva, szívszakadva, arcipulva, stb.)

Nyelvtisztítás V.: Hogyan is beszél néha az I. a. osztály?

„No szépen nézünk ki!” (Szépen vagyunk!) „Egy kifli hat fillérbe jön.” (kerül). „A kutya azzal a tulajdonsággal bír” (az a tulajdonsága.) „Jól tudja kívülről a verset” (könyvnélkül, betéve). „Ő egy derék fiú”. „Holnap előadásra kerül a moziban...” (előadják!) „Tegnap az osztály ki volt rándulva” (?) (kirándult) „Pista ruhája el van szakadva” (elszakadt!) stb.

Hogyan beszél a jó magyar ember? (A példamondatokat „magyarra fordítjuk”. A gyerekek kitalálják a helyes feleletet, előre ne mondjuk meg nekik!)

IV: Mód—ok—és célhatározók.

Előkészítés.

a. Ki tudná nekem elmondani Petőfi: Tisza c. költeményét? — Egy gyerek jelentkezik. Amikor a második versszakot is elmondotta, megállítom. Mondjad csak mégegyszer, hogyan ballagott a Tisza?

(Tábla!)

„A folyó oly simán, oly szelíden

Ballagott le parttalan medrében.”

(A gyerek folytatja a verset. A vége felé ismét megállítom. Hogyan törte át a gátat a megáradt Tisza?

„Zúgva, bögve törte át a gátat.”

Tárgyalás:

Ki tudná nekem elemezni ezeket a mondatokat? Jól van, már megtaláltát minden mondatrészt, csak azt nem tudjuk még, hogy ezek a szavak: **simán, szelíden, zúgva, bögve**, milyen szerepet töltenek be a mondatokban?

Mivel kérdezzük? **Hogyan** ballagott? **Simán** és **szelíden**. Ezek a szavak tehát a cselekvés **módját** határozzák meg. Ugy is hívjuk őket, hogy **módhatározók**. Hogyan van kifejezve példamondatainkban a módhatározó? Ragos névszóval és ige+va. Hogyan lehetne még kifejezni a módhatározót?

1. **A nóta szerint** kell táncolni. Hogyan kell táncolni? **A nóta szerint**. Névutós szóval kifejezett módhatározó.

2. Majd meg leszünk **valahogy**. Hogyan leszünk? Valahogy. Határozószóval kifejezett módhatározó.

b. **Ok és célhatározó.**

Előkészítés.

Miért nem voltál tegnap iskolában Lajos? — Beteg voltam.

Foglaljuk mondatba ezt:

(Tábla!)

Lajos betegsége miatt nem jött iskolába.

Tárgyalás:

Mi volt az oka tehát annak, hogy Lajos nem jött iskolába? Beteg volt. Hogyan fejeztük ezt ki? **Betegsége miatt** nem jött.

Hogy kérdezzük azt a mondatrészt? **Miért** nem jött? **Mi okból** nem jött?

Ennek a mondatrésznek mi a neve? Mit is határozott meg? A cselekvés **okát**. Neve **okhatározó!**

c., A szünetben úgy láttam, hogy Miklós beszélni akart velem? De sajnos nem volt időm.

Most megmondhatod, **Miért, mi célból, mi végett** kerestél engem?

Jól gondold meg, mert felfogjuk írni a táblára is.

(Tábla!)

Tanácsért akartam a tanár úrhoz menni.

Ezt úgy is ki lehet fejezni, hogy **tanácskérés végett** jöttél volna.

Egyszóval jelölted a cselekvés **célját**. Milyen határozók ezek? **Célhatározók.**

Hogyan lehetne még kifejezni?

„**Összejöttek borfeacsélni**“ Mi célból jöttek össze? Itt a célhatározó főnévi igenévvel van kifejezve.

Vegyünk elő egy tárgyalt olvasmányt és keressünk benne mód, ok és célhatározókat.

Összefoglalás:

Mi a módhatározó? Mik a kérdései? Hogyan? Mi módon? Mi különbség van az ok és célhatározók között? Miért helytelen az ilyen mondat: Gyógyíthatatlan betegsége végett megölte magát!?

Házi munka:

Keressünk mód, ok és célhatározókat eddigi olvasmányainkban.

* * *

Helyesírás:

1., **Az igekötők helyesírása.** (Sokan nem tudják az igekötők helyesírását. Alaposan be kell gyakorolni!)

2., **A szomszédom helyesírása.** (A tanulók minden héten átvicsgálják egymás füzetét, — a helyesírási hibákat kiírják és egy nyelvtan órán megtárgyaljuk azokat.)

Nyelvtisztítás VI.: nyelvhelyesség:

-miatt, -végett, -ért.

Az okhatározó névutója: miatt, a célhatározóé: végett.

Helytelen: A tanuló betegség végett nem jött iskolába. (betegség miatt.) Az üzlet nem halál eset végett, hanem miatt van zárva.

2., **A tiszta magyar beszéd.** (Hol beszélnek jól magyarul? — Egy régi vers szerint: „Túl a Tiszán íszik magyar korszóbúl, — Jó paprikás húst is eszik bográcsbúl, Tiszántúl, — Úgyan bizony helyesen van magyarul? — Bográcsbúl. — Túl a Dunán íszik magyar glászlibúl, — A rozsgrádlit is megeszí

cín tálbúl, Dunántúl Glászlibúl. — Eb ugatta módon van az magyarul.“
(Tóth B: Magyar anekdotakincs II. 14. l.)

V. A többi határozók. (állapot, eszköz, társ, eredet, eredmény, részeshatározók.

Előkészítés:

Tenap találkoztam egyik ismerősömmel, aki elmondotta, hogy a fia **megfogyva** jött haza a kórházból. Megkérdeztem, hogy a fiú miért volt kórházban? Az apa elmesélte, hogy pajkos fia a **madarának** kalitkát akart csinálni, és a **késsel** megvágta az újját. Vérmérgezést kapott. Akkor szaladt csak **fiával** orvoshoz. A mérgezést a rozsdás kés okozta. Ez a baj legalább **komolyabbá** teszi a fiút.

Tárgyalás:

Foglaljuk mondatba beszédemet.

(Tábla!)

A fiú **megfogyva** jött haza... elemezve; kérdése: hogyan? **Állapóhatározó.**

A gyerek **késsel** vágta el a kezét... elemezve; kérdése: mivel? **Eszközhatározó.**

A fiú az **apjával** orvoshoz ment... elemezve; kérdése: kivel? **Társhatározó.**

A fiú **madarának** csinált kalitkát... elemezve; kérdése: minek? **Részeshatározó.**

Rozs **flúktól** ritkán várhatunk jót... elemezve; kérdése: kiktől? **Eredethatározók.**

A baj **komollyá** válhatott volna... elemezve; kérdése: mivé? **Eredményhatározó.**

Összefoglalás:

Milyen határozókat ismertünk meg ezekben a mondatokban?

1. **Állapóhatározót.** Kérdése: Hogyan? Milyen állapotban?
2. **Eszközhatározót.** Kérdése: Mivel? Mi által?
3. **Társhatározót.** Kérdése: Kivel? Mivel? Kinek a társaságában?
4. **Részeshatározó.** Kérdése: Kinek? Minek? Ki számára?
5. **Eredethatározó.** Kérdése: Kitől? Miből? Kiből? Miből?
6. **Eredményhatározó.** Kérdése: Mivé? Mire? Minek?

Mire szolgáltak a határozók? Minek alapján osztályoztuk a határozókat? Jelentésük és irányuk alapján!

(Most már az egyes határozókat, olvasmányainkat véve példatárnak, alaposan begyakoroljuk! Ennél a módszeres egységnél több időt szentelünk a begyakorlásra. A begyakorlás is mondattani alapon történik. A mondatrészeket elemezve keressük és az elemzést mindig az állítmányon kezdjük.)

Házi munka:

Egy vasárnapom. A fogalmazásban minden határozót jelöljük meg.

* * *

Helyesírás:

1. Az írásjelek gyakorlása. Eddigi helyesírási gyakorlatunk ismétlése!
2. **Hiba vadászás.** (A szomszédom magyar füzetében!)
3. **Kevésbé.** (Arany János szójátékát: kevésbé — kevés bé, tehát a kevésbé-t két bé-vel kell írni!)

c., A jelző.

Előkészítés:

Beszélgetni kezdek a gyerekekkel. Megkérdezem, hogy jártak-e búzamezőkőn... A gyerekek szinte kórusba felelnek, hogy igen, jártak, nagyon sokszor

jártak. Akkor valaki beszélje el nekem, milyen is a búzamező? Az egyik gyerek beszélni kezd. Sokszor jártam búzamezőn, itt-ott búzavirágot is láttam. A búzkalászokat megnézegettem.

Gondoltál-e a jó Istenre, aki a termést számunkra kalászba szökkenti, és megérleli. A gyerek elmondja, hogy gondolt.

Most gyerekek Móra Ferentől fogok felolvasni egy szép részt. A címe: **Himnusz a búzamezőn**. Figyeljétek csak meg mennyivel szebben és világosabban beszél az író a búzamezőről. (Az olvasásban a jelzőket kihangsúlyozom!)

„Már szokül az éjszaka, mire esavarogtomban kiérek a **harmatos** mezőkre. Messze mögöttem **lelkehagyott** kőházaival az **aluvó** város, előttem a **szemétnyitogató szabad** róna kerekéége. Közben lassú csobogással az **ébredező** Tisza, sápadtan **álmosan** fodraitra **ézőpiros** pántlikát tűz a hajnalragyogás.

Nagyhatár búzaföld **keskeny** mesgyéjén haladok. **Kései** pipacsok **felpattanó** kelyhe verődik a lábamhoz, kezemmel **harmatos** kalászokat simogatok végig. Mintha könnyeket hullatna a búza, amiket tüstént **libegő** köddé finomít a **kihasadó** nap **első** csókja...“ (Tovább is olvasom, értelmes hangsúlyozással.)

Tárgyalás:

Ugye szépen, világosan írt az író a búzamezőkről? Vajjon mi tette az ő beszédét oly széppé és kifejezővé. Figyeljétek csak meg milyen szépek ezek a kifejezések: **harmatos** mező, a **szemétnyitogató szabad** róna, az **ébredező** Tisza, **ézőpiros** pántlika stb.

Hová ért ki az író?

Az író a **harmatos** mezőkre ért ki. Elemezzük csak ezt a mondatot. Van itt egy új mondatrész is... Milyen mezőkre ért ki? **Harmatos** mezőkre. A **harmatos** szó jelzi a mezők tulajdonságát. Ez az új mondatrész: **jelző**. Nézzük csak milyen jelzőket is használ még az író?

Az író a jelző használatával szebbé tette írását. Az írás diszitőül szolgál a jelzők. A jelzők világosabbá teszik mondatainkat. A jelző olyan a mondatban, mint a szobában a lámpa. A jelzőt elvéve az alany mellől homályosabb lesz a mondat értelme! De ne használjunk felesleges jelzőt. „Egy világtalan vak leány.“ (l. Busák: i. m.)

Ismerkedjünk meg közelebről is a jelzővel.

Írjuk csak le ezt a kedves kis Petőfi verset:

(Tábla, füzet!)

„Zöld leveles, fejér

Virágos akácfa,

Kék ruhában szőke

Kislány van alatta.“

Hogyan kérdezzük a jelzőt? Milyen lány áll a fa alatt? Szőke.

Milyen volt az akácfa? Zöldleveles, fejér virágos. Ezek a jelzők a lánynak és a fának a **tulajdonságát** jelezték. Ezért hívjuk az ilyen jelzőt: **tulajdonságjelzőnek**.

Erre a nótára emlékeztek-e gyerekek:

Tizenhárom ezüst pityke... — A gyerekek kórusban mondják. Talán még dalolni is tudjátok? — Tudjuk. — Akkor halljuk, addig én lefrom a táblára!

„Tizenhárom ezüst pityke ragyog a mentémen

A legelső hajdú vagyok, Hajdú-vármegyében.

Vikszos bajszom úgy áll, mint az öreg bika szarva,

Nincsen nálam külömb legény Hajdú, — meg Biharba’...”

Keressük csak meg a jelzőket. Ellemezzük e nőta mondatait! — Ez **üst**, **vikszos**, **őreg**, ezek jelzők!

De figyeljétek csak meg, hát ez micsoda? — Tizenhárom ezüst pityke, Hány pityke? Tizenhárom. Ez is jelző, még pedig a **jelzett szónak a számát jelzi**.

A legelső hajdú, Hányadik hajdú? A **legelső**. A legelső **számjelző**, a jelzetszó sorrendjét jelzi. Ezek **számjelzők**, vagy **mennyiségjelzők**.

Hogy áll a vikszes bajúsz? Mint a **bika sarva**. Hogyan kérdezzük? Minek a sarva? A bikának a sarva. Ez is jelző. Mit jelez ez a jelző? A birtokost, a tulajdonost. Ez **birtokosjelző**. Kérdése: Kié?, Mié?, Kinek a?, Minek a?...

Bika sarva... Mit veszünk észre ezen a jelzón? Azt, hogy ragtalan. Hát ez gyerekek elég gyakran van így! Tudnátok-e rá példát?

Pl. a **tanuló könyve**... Hogyan lehetne ezt még kifejezni? — a **tanulónak könyve**..., a **tanulónak a könyve**...

Milyen haja van Bélának? Barna. Milyen haj ez tehát? Barna haj. (Melyik itt a jelzett szó, melyik a jelző?)

Mondhatom-e ezt így: ez itt haj barna? Nem mondhatom. Miért nem? **Mert a jelző a magyar nyelvben általában a jelzett szó előtt áll!** (Hát a latin!?)

De néha nem így van:

„Veszek neki **eszmát**, **pirosat**,
Üttetek rá **patkót**, **magosat**...”

Amint látjátok, itt a jelzők a jelzett szók után állanak. Miért? Hogy a jelzót jobban kiemeljük. Itt a jelzők mintegy **értelmezik** az előttük álló szót, ezért hívjuk az ilyen jelzőket **értelmezőknek**. Példatár: Ismered Palit, azt a kényest?, A falu szegénye, a sánta. stb.

Megjegyzés:

A névelők is jelzők tulajdonképpen.

Összefoglalás:

Mi a jelző szerepe a mondatban? Megnevezi a mondatban megemlített személyek és dolgok ismertető jeleit, **tulajdonságát**, **mennyiségét és birtokos állapotát**. A jelző helye. Mi az értelmező? stb.

Jegyzet:

Nyelvhelyesség: Helytelen a számnévi jelző elhagyása az ilyen kifejezésekben: pengős regények, pengős nyakkendők, stb. **Helyesen: egy pengős regények, egy pengős nyakkendők.**

2. Az értelmezőnek ugyanolyan ragja van, mint az értelmezett szónak. A foglalkozás, hivatal és rangjelölés is értelmező. Ezért helytelen az ilyen címzés: Máthé Izsó úrnak, a Bakai Bank ügyésze. **Helyesen: Máthé Izsó úrnak, a Bakai Bank ügyészének.**

Házi munka:

Séta a búzamezőkön. (A jelzőket színe ceruzával húzzuk alá!)

* * *

Ismétlő összefoglalás:

A magyar mondat. Szórend. Mondatelemzés.

(Az itt adott gondolatokat minél több példabemutatással gyakoroljuk be, az eddig tanultakat rendszeres ismétlő egységek szerint vegyük át újra!)

Előkészítés:

Eddigi ismereteinket szedjük csak össze. Ismerjük-e már jól a magyar be-

széd alkatát, a magyar mondatok szerkezetét?

Hogyan is szerkeszti meg a magyar ember mondatait?

Tárgyalás:

Elsősorban is úgy kell mondatainkat megszerkeszteni, hogy azt mindenki megértse. A magyar ember inkább az egyszerű mondatokat szereti.

A mondat szavait úgy kell elhelyezni, hogy a szavaknak értelmes kapcsolatuk legyen!

A beszédben azonban sokszor nyomatékosabban akarunk valamit kiemelni. Ilyenkor nemcsak a hangsúllyal emeljük azt ki, hanem a szavak, a mondatrészek megfelelő sorrendjével is.

Ha pl. arról akarom meggyőzni hallgatóimat, hogy tegnap és nem ma voltam az erdőben, akkor így szerkesztem meg a mondatot:

Tegnap voltam az erdőben.

De ha fontosabb azt közölnöm, hogy az erdőben voltam és nem a városban, akkor már ilyen mondatot szerkeszték:

Az erdőben voltam tegnap.

Vesztek-e észre valami különbséget a két mondatban? Mi a különbség?...

Tehát azt a dolgot, azt a mondatrészt, amit ki akartam emelni, közvetlenül az állítmány elé tettem. A magyar mondatnak legfontosabb része az állítmány. Ezért a magyar mondatban a mondatrészek fontosságuk szerint az állítmány előtt helyezkednek el. Ez a szórend. (Minél több példán szemléltessük!)

A szórend nagyon fontos, (azért vigyázzatok rá jobban írásaitok közben is!) Az író, a költő gondolatainak, érzéseinek finom árnyalatait sokszor a mondatok szórendjével érzékelteti. (Egy részt felolvassok: Móra F.: Georgikonjából és Gárdonyi G.: Egri csillagok c. regényéből.)

(A begyakorlás óráin előveszünk egy-egy fogalmazási füzetet is és a gyerekek mondatait vesszük közös vizsgálat alá. A mondatokat elemezzük. Szórendi vizsgálat! A szép fogalmazás és a helyes magyar mondat szerkesztés stb. szempontjait példákon gyakoroljuk be!)

A MAGYAR SZAVAK BIRODALMA.

VI. módszeres egység:

a., Szavak. A szófajok. A szókinés.

b., Az ige.

A. A szófajok.

Előkészítés:

Eddigi ismereteink nyomán meg tudná-e valaki mondani, mi az emberi beszéd célja? Hogy megértessük magunkat embertársainkkal! Ezt a megértést eszközökkel érjük el?

Ha pl. én beszélni akarok, akkor ugy-e kinyitom a számat és hangokat képezek. De ez még semmi. **Hogy megértessem magam, értelmes szavakat kell ki-mondanom és ezekből az értelmes szavakból építek fel mondatokat.**

Mindegy, akárhogyan is szedem össze a szavakat? Nem, csak azokat a szavakat alkalmazom, amelyekre szükségem van.

Ha pl. azt akarom kifejezni, hogy tegnap este a városban voltam és ott egy új könyvet vettem, akkor a következő szavakat kell értelmes sorrendbe rakni. **Tegnap. Este. Város. Új. Könyv. Vesz...** Honnan tudom, hogy ezeket a szavakat kell használni?

Ismerem az egyes szavak jelentését!

Tárgyalás:

Tegnap este a városba mentem és ott egy új könyvet vettem. Ezt a mondatot elemezve, a szavaknak pontos mondatbeli szerepét ismerjük meg. De vizsgálhatjuk külön is az egyes szavakat? — Igen, vizsgálhatom külön, magukban is az egyes szavakat! Vegyük csak vizsgálat alá a fentebbre leírt mondat szavait!

könyv, város ezek a szavak **névszók, főnevek.**

megy, vesz... ezek a szavak **igék** (cselekvést jelentenek)

új, ez a szó tulajdonságot jelöl, neve **melléknév,**

egy, ez a szó valaminek a számát jelöli meg, neve **számnév.**

Ki volt a városban? Én voltam... — **én,** ez a szó én tulajdon nevem helyett áll, neve **névmás.**

Mikor voltam a városban? Tegnap. — **tegnap,** ez a szó időt határoz meg, neve **határozószó.**

(Arra is ki kell térnünk, hogyan módosul a szavak alakja, amikor a szavakból mondatokat képezünk. A **ragok szerepe** stb.)

Amint eddig is már láthatjuk különféle jelentésű szavak vannak. Így a különféle jelentésű szavak fajairól lehet beszélni.

Ma pl. milyen szófajokat ismertünk meg? **Ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, határozószó.**

Vannak-e még más szófajok is?

Vegyünk csak elő egy olvasmányt és vizsgáljuk meg szavaink jelentését. Itt van mindjárt az elején: **a** Mi ez?

Ez a szócsoport névelő. Főnevek és más főnévül használt szók előtt áll. Alakja: **a, az...** (határozott **névelő**), **egy,** (határozatlan névelő.)

Előfordulnak ezek a szavak is: **alatt, mögött, előtt, óta, nélkül...**

Hát ezek a szavak mit jelentenek? Körülményt fejeznek ki, de mindig a főnevek után állanak és azokkal együtt fejeznek ki helyet, időt, stb.

Nevük szerepüket és helyüket is kifejezi: **névutók.**

Hát ez a sok **és, is, meg, de, vagy, ugyanis?** Ezek **kötőszók.**

Vannak itt ilyen szavak is: **ó, uccú, jaj, ne, haj.** Nevük: **indulatszó.**

Hát ezek a szavak: **író, írva, esztendő, frott?** Ezek a szavak: **igenevek.**

Összefoglalás:

Mi a szó? Beszédünknek olyan önálló része, amelynek jelentése van. — Mi a szó szerepe egy nyelvben? A nyelv anyaga a szó. — Melyek a szófajok? (felsoroljuk!) — Mi a szókinés? Egy nyelv szavainak az összessége. — Kb. hány szó lehet a magyar nyelvben? Kb. 150.000.

A magyar nyelv szavai is szótárban vannak összegyűjtve!

Helyesírás:

Idegen szavak írása.

Házi munka:

Az iskolában tollbamondott mondatok szavait jelentésük szerint csoportosítani. Ige, főnév, stb.

A következő szöveget diktálom le:

Itt a vadonban nemesak fenyőtobozok és királydinnyék teremnek, hanem új szavak is. Nagy öröm volt például nekem, hogy az idevaló magyarok a faiskolát famagosnak nevezik. Mert a faiskola borzasztó szó... Milyen más szó a famagos. Üde és tiszta, egyszerű és logikus. Az a hely, hol fűzek vannak, fűzes, ahol tölgyek vannak tölgyes és ahol famagocskák vannak, amikből a fák lesznek, famagos. Persze nem lehet tudni, meddig marad életben ez a harmatszágú tanyai szó... (Móra Ferenc: Georgikon.)

1., (A tollbamondással kapcsolatban térjünk ki a szókincs gyarapodására, új szókélekezésére, régi szavak kihálására, a **tájszókra**, a szavak hangulati hatására (apa, atya, kutya, eb, stb. különbségek.)

2., Állandóan gyarapítsuk szókincsünket! Szedjük össze rokonértelmű szócsoportokat! Érzéketlenségünk ezzel is nyelvünk gazdagságát! Különöbben az igékét szedjük rokonértelmű szócsoportokba! Ne feledjük el Gárdonyi G. szavait: „A nyelv gazdagsága az igékben ragyog s nem a nevekben. Elnevezni könnyű akármit is, de igét csinálni nem. Mert az ige a nemzet lelkének gyökérhajtása.“ (Te Berkenye!)

b., A z ige.

Előkészítés:

Mit csináltak a szünetben kinn az udvaron gyerekek? — **Futottunk, labdázunk.**

Hát te mit csináltál Miklós? **Tanultam.** Hát te Lajos? Én **búsultam**, mert **fájt** a fagom.

Tárgyalás:

Irjuk csak fel a táblára is, amit megbeszéltünk!
(Tábla!)

A gyerekek futottak és labdázak. Miklós tanult. Lajos pedig búsult.

Mik ezek a szavak: **fut, labdázik, búsul? Igék.** Mit fejeznek ki ezek a szavak? **Cselekvést.** Hát még mit? Figyeljétek csak meg! Lajos nem csinált semmit, csak az történt vele, hogy fájt a foga és búsult. Itt az ige **történet** fejez ki.

Mit fejez ki tehát az ige? I., Mit csinál valaki? (példák);? Mi történt valakivel? (példák!)

Mit csinált Zoli? **Tanult.** Ki tanult? Zoli. (az alany), tehát itt a cselekvést az alany végezte... Ezért az ilyen igének a neve: **cselekvő ige.**

Zolit szorgalmáért meg is kell dicsérni. (Zolit megdicsérem.) Megdicséretik tehát Zoltán. Itt a cselekvést más cselekszi, más végzi. Ezek milyen igék? **Megveretik. Szenvedő igék.** A cselekvést mástól indul ki és az alanyt éri, az alany szenved el. (Különösen, ha valóban megverik, azaz megveretik.)

Mit szoktunk csinálni reggel? **Mosakodunk, törülkőzünk**, ha nagyok lennétek **borotválkoznának** is.

Hát ezek az igék: **mosakodik, törülkőzik, borotválkozik**, milyen cselekvést fejeznek ki? **Visszaható cselekvést.** Ezek az igék **visszaható igék.**

Foglaljuk össze az igék fajait! I. Cselekvő, — II. Szenvedő, — III. Visszaható igék. (példák!)

Helyes magyarság:

A -tatik, -tetik szenvedő ige a magyarban nem „használtatik“. Már csak a hivatalos nyelv használja. pl. A fél felszólíttatik.

A szenvedő ige helyett igen gyakran használják ezt a helytelen kifejezést: **meg lett mondva, el lett intézve. Helyesen: megmondtam, vagy megmondtuk, elintéztam, stb.**

Vannak, akik úgy kerülnek el a szenvedő igék használatát, hogy ezeket a helytelen kifejezéseket használják: a film bemutatásra került, az ügy befejezést nyert... **Helyesen: A filmet bemutatták, az ügyet elintézték.**

Házi munka:

Napi munkám. (A más-másfajú igéket színes ceruzával húzzuk alál.)

* * *

A begyakorlás alatt: helyesírás: Az -ul, -ül, végű igék helyesírása. (tanul, készül stb. tehát rövid...)

VII. módszeres egység.

a., Az igeragozás.

b., Az ikés igék.

a., Az igeragozás.

Előkészítés:

Emlékeztek még erre a szép versre: **Szülőföldem szép határa?** — (A gyerekek kórusban szavalják.)

Tárgyalás:

Ezt a verset én felírom a táblára is, jól figyeljétek meg!
(Tábla!)

„Szülőföldem szép határa!
Meglát(?) -e valahára?
Ahol áll(?), ahol megy(?)
Mindenütt csak feléd néz(?)...“

Jól írtam fel ezt a verset? Nem! (A gyerekek közül kiszólitok valakit a táblához és megkérdem, miért nem jó így a vers?)

Nem meglát, hanem **meglátlak!**
Nem áll, hanem **állok** — kell oda!

Egyszóval mit felejtettem én el? Elfelejtettem az igéket ragozni. Az igéket pedig ragozni kell, ha mondatokban szerepeltetem azokat.

Figyeljétek csak meg áll-ige ragozását! I
áll-o-k... Ki áll? Én. Mikor állok én? Most.

Tehát az ige jelölni tudom a cselekvő személyt, a cselekvés idejét, módját... sőt meglátlak-e? Kit? Téged. A raggal itt megjelöltem a tárgyat is! (-lak... és második személyű tárgy.)

Az ige tehát magában foglalja az alany személyét, (állok, Ki? én.), a cselekvés idejét. (állok, Mikor? most, jelen.), a tárgy személyét. (látlak, Kit? téged.)

Az ige önmagában is lehet teljes mondat. A mondatban leginkább állítmány szokott lenni. Mit kell tenni az igékhez, hogy ki tudjam fejezni a személyét, a cselekvés idejét stb. Ragokat. (példák!)

Milyen ragokat tettem az igékhez? -k, -sz, -, -nk, -tok, -nak!

Mit jelöltek ezek a ragok? (állo-k... Ki áll? én.)

Az alany személyét. Ezért hívjuk ezeket a ragokat **alanyi személyragoknak**. Ismeritek-e ezt a kis népdalt? (A dalt a táblára írom fel!)

(Tábla!)

„Ezt a kerek erdőt **járom(?)** én,
Ezt a barna kislányt **várom (?)** én...“

(A gyerekek jelentkeznak, hogy nem jól írtam fel a verset! — Nem jól írtam fel? Miért nem?)

Mert nem járok, hanem **járom**, és nem várok, hanem **várom** kell oda! Tehát akkor nem úgy kell ragozni, mint az áll-o-k — igét? — Vajjon miért?

Ragozzuk csak el, én a táblára is fel fogom írni a ragozását:

(Tábla!)

váro-m... a kislányt, — váro-d... a kislányt... stb.

Mit jelölnek ezek a személyragok? (-m, -d, -ja, -juk, -játok, -ják...)

Várom... Ki? én, Kit? a kislányt.

A cselekvés tárgya is jelölve van ezekkel a ragokkal. Ezeket a személyragokat, tárgyas személyragoknak hívjuk.

Hányféle ragozása van tehát a magyar igének? — Alanyi és tárgyas ragozása. (ez utóbbi ősi sajátága nyelvünknek!)

Hogyan ragozunk? — A tőhöz tesszük a személyragokat! — **áll-** (tő) **-o** kö-tőhangzó, **-k** (rag).

Helyes magyarság:

Gyakori hiba a közbeszédben: szeressük, kinyissa, féle igeragozás, helyesen: szertjük, kinyitja! (a t-végű igéknél fordul ez elő!)

Házi munka:

Ragozzuk alanyi és tárgyas ragozással az **ad-igét!**

Nyelvtisztítás VII.: Az utcai felírások magyartalanságai.

(Felhívom a gyerekek figyelmét az utcai felírások, kirakatok, üzletjelzések magyartalanságaira, gyűjtsék össze ezeket a magyartalanságokat! Ezt a munkát minden osztályban végeztetni kell!)

b., Az ikes igék.

Előkészítés:

Mit csinál az ember reggel? Egpár mondatban elmondjuk, beszélgetésünk eredményét felírom a táblára is.

(Tábla!)

Az ember reggel felkel és mosd(?). A mosdás után törülköz(?). Azután leül és esz(?). A reggeli után isz(?) egy kis vizet is. Végül felöltöz(?) és siet munkahelyére. Nagyon távol lak(?). Kint es(?) az eső és bizony az ember nagyon áz(?) és fáz(?). (A gyerekek már az írás közben hangosan tudtomra adják, hogy nem jól írtam fel a szöveget!)

Tárgyalás:

Miért nincs felírva jól ez a szöveg? Mert nem jól tetszett ragozni az igéket! Úgy érzitek, hogy nem jól? Hát hogyan kellett volna ragozni? Mond meg csak Lajos! (Amit a gyerek mond, azt a táblára is felírom!)

(Tábla!)

mosd-**ik**, törülköz-**ik**, esz-**ik**, stb.

Milyen igék ezek? **Ikes igék.**

Ragozzuk csak végig: mosd-**o-m**, mosd-**o-l**, mosd-**ik**, stb.

Ennek az igének tehát személyragjai voltak: **-m, l, -ik**... — a többesben a rendes alanyi, személyragokat kapta...

Az ikes ragokat sem a nép nyelv, sem a köznyelv nem tartja meg szigorúan. (vannak változó ikes igék is: legelészik, legelész, folyik, foly, stb. ezeknek a hatására az állandó ikes igéket is a változó ikések mintájára ragozzuk!)

Házi munka:

Ragozzuk az **iszik-igét.**

* * *

A számonkérés alatt, helyesírási gyakorlat: 1. A határozott névelő főlöszleges használata. (a Pista), 2. A határozott névelő hibás elhagyása. (Tanuló megtanulta a leckét), 3. Az **egy** felesleges használata: (Barátom **egy** jó tanuló), 4. Az **egy** hibás elhagyása: (A kórház előtt század lovasság helyezkedett el. Itt kell az **egy!**)

VIII. módszeres egység.

a., Igemódok. Igeidők.

b., Igenevek. Igekötők.

I. a., Igemódok. Igeidők.

Előkészítés:

Miklós adjál ceruzát Lacinak!

Mit csinálsz Miklós? — Ceruzát **adok** Lacinak. Mit csinál tehát Miklós?
(Tábla!)

Miklós ceruzát **ad** Lacinak.

Adjál te is Zoltán! Nincs ceruzám! — **Adnál**, ha **volna** ceruzát? **Adnék?**
(Tábla!)

Zoltán **adna** ceruzát, ha **volna** neki.

Ki tudna ceruzát adni Zoltánnak? (Egy gyerek jelentkezik!) **Adj** tehát te!
(Tábla!)

Lajos **adj** ceruzát Zoltánnak.

Tárgyalás:

Gyerekek most figyeljük meg e mondatok igéit: 1. a d... itt azt állítjuk, hogy valóban ad ceruzát, jelentjük. 2. adna, volna... feltételesen állítunk. 3. a d j... a cselekvésre felszólítást, parancsot adtunk.

Az igék tehát különféle módon határozták meg a cselekvést. Az igék más-más módban vannak.

1. jelentő mód, 2. feltételes mód, 3. felszólító mód.

Vegyünk elő egy már tárgyalt olvasmányt és vizsgáljuk meg az igék módjait. (Míg a gyerekek készülődtek, addig én a táblára rajzolok egy rubrikát, az igék módjait a megfelelő rubrikába írjuk be:)

Vizsgáljuk meg az egyes módjeleket! (több példával!)

Helyesírás:

A felszólító mód jele:

(Tábla!)

„Eregedd ki a jószágot!

Készíts ekét, készíts jármot

Szánts, vess, törd az ugarat!

Aki nem vet, nem arat.“ (Drózy: Vezérkönyv.)

Elemezzük csak a mondatokat!

Melyek az igék? Milyen módon vannak az igék? — Készíts? szánts, vess, milyen módban vannak? — Felszólító módban. — Hol van a felszólító mód -j jele?

készít+j=készíts, vet+j=vess.

Továbbá vizsgáljuk meg a következő igéket is!

olvas+j=ss, olvas, néz+j=zz, néz, fest+j=ss, fess, oszt+j=ssz, ossz.

Házi munka:

Az olvas-igét ragozzuk el feltételes és felszólító módban. Az egyes szám 3. sz. alakokat írjuk csak le.

II. Az igeidők.

Előkészítés:

Egy gyereket kiszólitok a táblához és egy-két szót tollbamondok neki. Mit csinálsz most János? — írok. Hát akkor írj! A gyerek leírja a szót!

Mit csináltál? — írtam. Ha még most diktálni fogok neked, mit csinálsz? — írni fogok. De így is mondhatom: Holnap írok levelet haza. Tehát itt a jelennel azonos a jövő idő. Ez az ige idő alak a magyar nyelv egyik sajátja!

Tárgyalás:

(Tábla!)

írok, Mikor? Most, a jelenben. — **írtam**, Mikor? a múltban. — **írni fogok**, Mikor? Majd a jövőben.

Amint látjátok az igén feltudjuk tüntetni a cselekvés idejét is. Van **jelen idő**, **mult idő**, **jövő idő**!

Vegyünk elő egy olvasmányt és figyeljük meg az igeidőket! (Míg a gyerekek keresnek, addig a táblára rajzolok egy rubrikát, ebbe írjuk be az igeidőket!)

A régies mult idő:

Emlékeztek még erre a verssorra? „János vitéz egy nagy hegy tetején jára.“
Hát erre? „Őseinket felhozád Kárpát szent bércére.“

Milyen alakok ezek? Régies mult idők. A szentírás is tele van régies mult időkkel: „Kezdetben teremté Isten az eget és a földet.“ stb. (Egy részt felolvasok a régi magyar nyelv illusztrálására a Mária legendából!)

A régi mult példatára: Illus szép leány, Fogarasi István stb. c. költemények!

I. b., Igenevek.

Előkészítés:

Ismeritek ezt a nótát? Szeretnék szántani...

Írjuk le ezt a nótát a táblára is!

(Tábla!)

„Szeretnék szántani, hat ökröt hajtani,
Ha jönne a babám az ekét tartani.“

Tárgyalás:

Huzzuk csak alá szántani, hajtani, tartani szavakat.
szántani. Mi ez? Ige? Mi ennek a szónak az alapszava? szánt-, az alapszó tehát ige! Mi van utána téve? -ni képző. (Felujtjuk, mi a rag és mi a képző!)

A szántani szó, itt ebben a mondatban milyen szerepet tölt be? A főnév szerepét. Ennek a szónak a neve: főnévi igenév. Tehát ez az igének névszói alakja! Példatár:

„Jól meggondold földi!

Nem mulatni megyünk, megyünk öldökölni.“

Most felírom azt a versszakot, amit Tompa Mihály írt a csalánról:

(Tábla!)

„A csalánt, a megsértett virágok
Megátkozván: megfogá az átok...“ stb.

Példatár:

„János vitéz... rohant a habokba s a feltámadt leányt kiszabadította.“
(János vitéz.)

Tavasszal milyen embereket láttok kint a mezőn? Szántó-vető embereket!

Ha egy dologgal megbízik valakit, az a dolog elintézendő dolog.

Hát ezek a szavak: **Megsértett**, **megátkozván**, **szántó-vető**, milyen szófajok. Ezek is igenevek. Megsértett virágok. Milyen virágok? Megsértett, itt melléknév szerepét tölti be. Melléknévi igenév. (múlt idős alakban!)

szántó-vető emberek. Milyen emberek? Itt is melléknévi szerepe van ennek a szónak! Melléknévi igenév. (Jelen időben!)

elintézendő dolog. Milyen dolog? Melléknévi igenév! (Jövő idő!)

megátkozván, sírva, nevetve. Ezek a mondatban határozók!

Az anya sírva kereste elveszett gyermekét. Hogyan kereste? Sírva. Módhatározó. Határozó igenév!

Példatár:

„Jancsi pedig szólott fohászkozva nagyot.“

Összefoglalás:

Hányféle igenév van? 1. főnévi igenév. Képzője ni. 2. melléknévi igenév. Ragja: ó, ő, jelen idő, -t, -tt, mult idő, -andó, -endő, jövő idő. 3. határozói igenév. Ragja: -va, -ve, -ván.

Házi munka:

Keressetek olvasmányaitokból különféle igeneveket.

II. Az igekötők.**Előkészítés:**

Emlékeztetek-e rá, mit szokott mondani M., ha nem tudja a verset? — Tanár úr kérem, én tanultam.

Én mit szoktam erre mondani? Lehet Miklós, hogy tanultál, de a leckét nemcsak tanulni kell, hanem megtanulni is.

Tárgyalás:

Amint látjátok ez a kis szócsonka (meg) az ige előtt mennyire fontos lehet néha. Egészen módosíthatjuk az ige jelentését is.

tanul más, mint megtanul, megyek más, mint elmegyek, ír más, mint leír, jár más, mint kijár, vág más, mint felvág, vár más, mint bevár. -meg, -el, -le, -ki, -fel, -be igekötők.

(Vegyünk elő egy olvasmányt és keressük az igekötőket, helyesírásukat jól figyeltessük meg!)

Helyesírás:**Az igekötők helyesírása.****Nyelvtisztítás IX.: Felesleges az igekötő ezekben:**

kikézbésítés, leközöl, leigazoltat. Helytelen: betart vmit, lefogadom, leszólít vkit, stb.

IX. módszeres egység.**a., A főnév.****b., A birtokos személyragok.****a., A főnév.****Előkészítés:**

Gyerekek soroljuk csak fel, mik vannak ebben a teremben? ablak, padok, gyerekek, ceruzák, fal, stb.

Most én felfogom a táblára is írni ezeket: ablak, padok, ceruza, fal. Mit jelentenek ezek a nevek? Élettelen dolgokat, tárgyakat. Fűiek, emberek... élőlények.

Milyenek a falak? fehérek. Tehát a fal csupa fehérség. Hát az ilyen szavak fehérség, feketeség, szeretet, butaság, mit jelentenek? Gondolati dolgokat! Mert magukban nem léteznek, csak mint állapotot vagy cselekvést, elgondoljuk őket. Mik ezek a szavak? Főnevek!

A főnév az a szófaj tehát, ami élőlényt, élettelen tárgyat, vagy gondolati dolgot jelent. Figyeljük csak meg ezeket a főneveket: 1. fejedelem — Hunyadi, 2. kutya — Bodri, 3. hegy — Kárpátok, 4. város — Bécs. A fejedelem, kutya, hegy, stb. köznevek.

Hát ezek milyen főnevek? Hunyadi, Bodri, Kárpátok, Bécs? — Hunyadi egy családnak külön neve. Bécs egy város külön neve. Tulajdonnevek!

Keressünk csak tulajdonneveket! I. Hunyadi, Kovács, Zrínyi családnevek. II. János, Lajos, Miklós személynevek. Bimbó, Sajó, Bodri állatnevek. IV. Magyarország, Duna, Bakony földrajznevek. stb.

Előkészítés:

Ismeri-e valaki ezt a szép kis verset:

„Három angyal fejem felett:
egyik megőríz engemet,
a másik szemem lezárja,
a harmadik lelke várja.“

Fárgyalás:

fejem, szemem, lelkem, — (az én) szemem, (az én) lelkem, (az én) fejem.

Külön is ragozva: lelkem, lelked, lelke... stb.

A főnéven tehát megjelölhetjük azt is, hogy valami az én birtokom, a te birtokod, stb.

Mivel jelöljük azt meg? Birtokos személyragokkal!

Beszélgessünk csak a mi házunkról! A beszélgetést úgy vezetem, hogy a birtokos személyragokat észrevegyék a gyerekek. Házunk ablakai, házunk teteje, stb. A beszélgetés közben előforduló birtokos személyragokkal ellátott főneveket írjuk fel a táblára is!

Példákon gyakoroljuk be az egy birtokos, több birtok (házaim) és több birtokos több birtok (Házaink) eseteit is!

Helyesírás:

Ha a -j-ével kezdődő birtokos személyragok -t, -ty, -d, -gy, -l, -ly végű szavakhoz járulnak, akkor a kiejtésben változás történik (botya!), de az írásban megmarad a -j! Botja, anyjuk, kardja, stb.

Házi munka:

A mi családkunk. (A birtokos személyragokkal ellátott főneveket színes ceruzával húzzuk alá!)

X. módszeres egység:

Hogyan írjuk a tulajdonneveket? Mindig nagy kezdő betűvel. Földrajzi nevek előtt ne használjunk névelőt, ne mondjuk: a Svájc, a Kárpátok, stb. De nem mondhatjuk: Átgázoltam Tiszán, Átgázoltam a Tiszán!

A tulajdonnevek helyesírása: 1. Régies családnevek: Gaál, Paál, Eötvös, Ragozva: Takáts-csal, Kossuth-tal, Madách-csal. 2. Idegen városnevek írása: magyar nevéükön használjuk őket! Tehát nem Wien, Paraha, Napoli, hanem Bécs, Prága, Nápoly.

Egy éle vers már 1910-ben kigúnyolja azokat, akik idegen nevéükön írják a városneveket.

„Tudományos új divatnak
Nyakunkon a járma:
Pari-i divatkalap meg (párizsi)
Wieni virstli járja, (bécsi)
Prahai sonkát mér a hentes (prágai)
Napoliba a szerelmes (Nápolyba).
Nászutas robog ám
Nincs hiba a dogmán.“ (Borszem Jankó!)

3. A keresztneveket magyarosan kell írni akkor is, ha idegen eredetűek. (Matild, Edit, Artur.) 4. Ha a tulajdonnévhez -i képzőt teszünk, akkor az így keletkezett melléknévet kisbetűvel írjuk: budapesti, dunai, stb.

Házi munka:

Legkedvesebb háziállatom: (A főneveket húzzuk alá!)

b., A birtokos személyragok.

a., A melléknév.

b., A számnév.

a., A melléknév.

Előkészítés:

Gyerekek most megvizsgáljuk, hogy az osztályban kinek milyen a haja és a szeme!

Laci a te hajad milyen színű? Barna. Hát a tied Sándor? Szőke. Hát a szemed milyen színű Lajos? Kék. És a tied Miklós? Fekete.

Tárgyalás:

Írjuk csak fel ezeket a táblára is!

barna, szőke, kék, fekete... Mit jelentenek ezek a szavak?

Barna haj... a haj tulajdonsága az, hogy barna. Tehát ezek a szavak tulajdonságot, milyenséget jelentenek. Nevük melléknév.

Álljanak fel azok, akiknek barna hajuk van! Na lássuk csak — Tényleg Laci haja barna. De a Pista haja barnább. A Benedeké pedig a legbarnább...

Mit csináltunk mi most a melléknévvel? Fokoztuk. barna alapfok, barnább középfok, legbarnább felsőfok. — Alapfok: nincs jele, középfok: -bb, felsőfok: leg+bb.

Gárdonyi Gáza szerint öt fok van: szép, szebb, még szebb, legszebb, legeszebb. (Gárdonyi: Magyarul így!)

Vegyünk elő egy olvasmányt és keressük a melléknéveket, ezeken a fokozást is gyakoroljuk!

Helyesírás:

A melléknév helyesírása: 1. a melléknév végén álló -ú, -ű rendszerint hosszú. (könnyű, keserű), 2. a tulajdonnevekből -i képzővel képzett melléknéveket kis kezdő betűvel írjuk. (sárospataki, aradi, szatmárnémeti, és nem szatmárnémetii!)

Házi munka:

Mit láttam a vásárban? (a melléknéveket színes ceruzával húzzuk alá!)

Nyelvtisztítás X.: I. utazás, idegenszerű mondatok:

1. Nem létezik... helyesen: Nincs; 2. El muszáj menni = El kell menni; 3. Jól veszi ki magát = Jól áll; 4. Nem bírom leírni = Nem tudom leírni; 5. El van utazva = Elutazott; 6. Meg van sülvé = Megsült; 7. Betartani vmit = Megtartani vmit; 8. Lekési a vonatot = Lekésik a vonatról; 9. Viszi a pakkot = Viszi a csomagot; 10. Nehéz a koffer = Nehéz az utitáska.

b., A számnév.

Előkészítés:

Számoljuk csak meg, hány pad van ebben az osztályban!

Egy, kettő, három, négy... stb.

Te hanyadik padban ülsz Miklós? A harmadik padban. — Hát azt megtudnátok-e számolni, hogy hány hajszálatok van? Nem. Mégis mennyi van? Sok, temérdek.

Tárgyalás:

(Tábla!)

Hány pad is van? egy, kettő, három... harminc.

Hányadik pad ez? (rámutatok). negyedik, nyolcadik, első, stb.

Hány hajszálnak is van? sok, temérdek.

Ezek a szók: **egy, három, első, harmadik, sok temérdek**, mit fejeznek ki, mit jelölnek? Valaminek a számát. Nevük számnév.

egy, három, nyolc... pontosan jelölik valaminek a számát: tőszámszámnevek, első, negyedik, azt jelölik, hogy hanyadik valami: sorszámnevek, sok, temérdek, ezek a számok csak nagyjában, körülbelül mondják meg valaminek a számát: határozatlan számnevek.

Mondjatok tő-, sor- és határozatlan számneveket! (a számokat a táblára is írjuk).

* * *

Helyesírás:

A számnevek helyesírása: 1. Egy kiejtve egy, leírva egy! 2. A számneveket 2000-ig egybe írjuk. (ötvenhét, ezerkilencszázharmincyolc). 1. Egybeírjuk azokat a számneveket, amelyeknek utótagja a fél szó: harmadfél stb. 4. A törteket külön írjuk: három negyed, öt heted. 5. Hogyan írjuk a keletkezést? 6. Ne használjunk tőszámokat sorszámnév helyett: hat kerületben, hatodik kerületben.

Házi munka:

Írjunk különféle számneveket!

XI. módszeres egység.

A névmás.

Előkészítés:

Ki volt ma a napos? (egy gyerek jelentkezik!)

Én. Egyszóval te voltál a napos. Jól viselték magukat a fiúk? Jól. Úgy látszik ez az osztály jó osztály. De azért mégis mintha valaki kiabált volna? Ki volt az? Nem áll fel senki. Hát nincs annyi bátorság az illetőben...!

Hát gyerekek még ebből a kis vallatásból is van hasznunk...

Tárgyalás:

Ugye ilyen szavak fordultak elő?: Én voltam a napos. Jól viselték magukat a fiúk. Ez az osztály rendes. Ki kiabált? Nem állt fel senki. Nem volt annyi bátorság a rendetlenkedőben.

Én. Ez a szó ki helyett állt? Miklós helyett. Az ő személyét helyettesítette.

Személyes névmás! A névmás tehát olyan szó, amelyet más névszó helyett használunk. Magukat, visszaható névmás, Ez, mutató névmás, ki? kérdő névmás, senki, határozatlan névmás.

Ez a ház az enyém, Kinek a birtoka? Kié? enyém... birtokosnévmás.

Aki másnak vermet ás... aki, vonatkozó névmás.

Összefoglalás:

Milyen névmásokat ismerünk? (A névmásokat felsoroljuk!)

(Vegyünk elő egy olvasmányt és keressünk névmásokat! A névmásokat csoportosítva írjuk fel a táblára is.)

Névmás helyesírása: 1. Az az ez mutatónévmást egybeírjuk a névutóval. (azalatt, ezelőtt azután stb.) 2. A -z nélküli alakjukat nem írjuk egybe. (a fölött, a mellett, e helyett...) 3. Nem írjuk egybe ő nagysága! 4. Nem írjuk egybe ő miatta, te utánad stb. 5. Aki, ami, amely vonatkozó névmások elé vesszőt kell tenni.

Nyelvhelyesség: aki, ami, amely — aki személyre, ami, amely, tárgyra vonatkozik. — ama, amaz, eme, emez, — másalhangzó előtt. — ama, eme; magánhangzó előtt. — amaz, emez; pl. amaz ember, amaz erdő stb. — azon, ezen névmásokat ne használjunk! — aztat, eztet ne használj!

UTÓSZÓ: — Sok lelkiismeretesség, nagy lelkesedés kell a magyarnyelv törvényszerűségeinek, szabályainak és szépségeinek ismeretési munkájához, de megér minden fáradságot ez a kutató, ismerető munka, mert legnagyobb nemzeti kincsünket: nyelvünket ismer-tjük ezeken a nyelvtani órákon is! A magyar nyelvet tanító tanároknak is öntudatos, büszke hitvallása legyen nagy regényírónk M á r a i vallomása „Magyarnyelv, édességem, kenyere, szerszámom, bánatom, boldogságom. Százhuszezer magyar szóval mondhatjuk el, hogy élünk a népek tengerében. Magyarnyelv... mindenem te vagy! Mi, az egyén és a nemzet élünk benned, mint a sejt a vérben!“

Dr. Bakos József.

A FELVIDÉK KÖZOKTATÁSÜGYE.

Alig egy évtizeddel ezelőtt még úgy írtak a csehszlovák köztársaságról, mint a kisántánt vezető államáról. Nem volt téves a megállapítás, hiszen virágzó szépirodalma, tudományos és szakirodalma mellett fejlett ipara is vezető szerepet jelölt ki számára. A nagy szerepre vágyó fiatal köztársaság elsősorban a közoktatás terén igyekezett erejét, hatalmát megnövelni. Főcélja a beolvasztás, a cseh érdekek előmozdítása volt, s az elnemzetlenítést szolgáló kultúrpolitikáját rendszeresen és következetesen folytatta. Ezt a célját úgy vélte a legkönnyebben elérhetőnek, hogy a megfelelő tanerőket csehekkel cserélte ki. Azokat a szlovák tanerőket pedig, akiknek a cseh célokat szolgáló politika megkegyelmezett, a még megmaradt magyar iskolákhoz osztotta be. Ezzel megindult a szlovákok elcsehesítése s a magyar iskolák nemzeti szellemének elsikkasztása. Ezzel a rendszerrel néhány év múlva már magyarul is alig tudó tanerők kerültek nemcsak a nép-, hanem a középiskolákhoz is. Törekvésük elsősorban azért mondott csődöt, mert kétes értékű egyénnel akarták céluakat megvalósítani. Ekkor vált szállóigévé az a mondás: „Csehországban már nincs köszörűs, mert mind elmentek Szlovenszkóra tanítónak!” Még pedig külön előnyökkel, az úgynevezett szlovenszkói működési pótlékkal. Ebben az időben még a hivatalos statisztika is 25% csehet mutatott ki. A népoktatás teljes államosítása volt a csehesítés érdekében. Csak így helyezhették el cseh tanerőiket a Felvidék iskoláiban. Az államosítás révén olyan tanítók, tanárok kerültek a Felvidékre, akik nem ismerték a nép lelkét, így kudarcra jutott az a kísérletük, hogy a lelkiket átfomálják és őket a történelmi egyházaktól elidegenítsék. Egészen más volt a Felvidék mentalitása, mint a történelmi országoké.

Az államfordulat előtt a Felvidéken és Kárpátalján 33 gimnázium és 6 reáliskola volt. A fejlett és virágzó magyar tanügyből tabularasa-l csináltak. A modern iskolaépületekről egyszerűen levették a magyar feliratokat, kidobálták a magyar könyveket, vasdorongokkal zúzták össze az épületeken elhelyezett emléktáblákat, elkergették a magyar tanárokat és kényelmesen beültek a magyar kultúra fellegváraiba. A Kárpátoktól Érsekújvárig, Losoncig bezárult minden magyar iskola. Egyetlen leányközépiszkolánk sem maradt meg. Önálló magyar középiskola csak Ipolyságon és Komáromban volt. Csak jóval később lett önállóvá a kassai és pozsonyi reál-gimnázium. Előbbi a csehszlovák, utóbbi pedig a német törzsszintézetnek volt a magyar tagozata. A másik 4 magyar középiskola Beregszászon, Érsekújvárott, Losoncon és Rimaszombatban volt. Ezek nem voltak önállóak, hanem csak magyar tagozatai az ottani csehszlovák törzsszintézeteknek. Ezzel a 8 középiskolával kellett megelégednie a csaknem milliányi magyarságnak. Még ha a megbízhatatlan cseh statisztika adatait vesszük is alapul, akkor is kétannyi középiszkolára lett volna

igényünk. A magyarság a lakosság 5.5⁰/₀-át tette, a csehszlovák köztársaság középiskoláiból pedig a magyarokra csak 2.6⁰/₀ jutott.

A csehszlovák törzsintézetek magyar párhuzamos osztályaiként szereplő s egy igazgatás alatt álló középiskoláink élete nem volt rózsás. Az együttélés, főleg kezdetben, sokszor elviselhetetlen volt. Nemcsak a diákság, hanem a két nemzetbeli tanári kar is farkaszemet nézett egymással. Önérzetünket sértette, hogy minket másodrangú polgároknak, alacsonyabb rendű nemzetnek tekintettek.

A csehek tervszerű iskolapolitikája a magyar tagozatokat kihalásra ítélte. Azt remélték, hogy ezek az alárendelt párhuzamos osztályok lassan elsorvadnak, elnéptelenednek. A sokfelől megkönyékezett szülők is lassan feladják majd a nemzetiségükért vívott küzdelmüket és beadják gyermeküket a csehszlovák iskolába. Sok esetben nem is volt téves a számításuk. Nézzük csak át ezeknek a csehszlovák törzsintézeteknek alárendelt magyar párhuzamos osztályoknak a statisztikáját:

Tanév	Beregszász		Érsekujvár		Kassa		Losonc		Pozsony	
	a magyar tagozat	a törzsin intézet	a magyar tagozat	a törzsin intézet	a magyar tagozat	a törzsin intézet	a magyar tagozat	a törzsin intézet	a magyar tagozat	a törzsin intézet
	osztályainak	tanulóinak	osztályainak	tanulóinak	osztályainak	tanulóinak	osztályainak	tanulóinak	osztályainak	tanulóinak
	száma		száma		száma		száma		száma	
1921/22	10 437	6 148	11 553	2 92	11 544	10 307	19 428	8 245	13 742	10 362
1922/23	8 320	6 181	10 393	3 136	14 587	11 454	11 437	9 280	11 601	14 461
1923/24	8 385	7 203	9 378	5 276	13 642	14 680	8 468	9 356	17 630	16 610
1924/25	8 409	8 214	8 446	7 296	12 614	15 758	12 505	10 386	14 597	18 622
1925/26	8 404	8 228	10 425	7 259	12 560	18 837	12 500	11 403	16 570	19 651
1936/37	16 645	10 326	13 535	13 596	14 621	—	8 330	12 386	16 647	—
1937/38	17 737	12 445	12 537	14 664	16 647	—	9 340	13 456	17 689	—

Ha egy pillantást vetünk ezekre a statisztikai adatokra, észrevesszük, hogy az újonnan felállított csehszlovák törzsintézetek évről-évre rohamosan fejlődtek, az alájuk rendelt magyar tagozatok létszáma pedig állandóan apadt. Beregszász, Érsekujvár, Pozsony magyar tagozatai különösen az 1922/23. tanévben mutatnak jelentékeny apadást. Mihelyt Kassa és Pozsony önálló intézetté lett, tanulóinak száma is állandó emelkedést mutat. Sajátságos jelenséget tapasztalhatunk Losoncon. Míg a tanulók száma az 1924/25. tanévig emelkedőben volt, addig a két utolsó tanévben csaknem 200 tanulóval csökkent.

A hivatalos statisztika szerint a magyar tanulóknak 23-25⁰/₀-je járt csehszlovák középiskolába. Ebből a magas percentből jelentékeny rész esik a lévai és rozsnyói magyar tanulókra, akik csehszlovák középiskolába voltak kénytelenek járni, mert a magyar párhuzamos osztályokat a csehszlovák állam megszüntette. Lévén az elmúlt tanévben 129 magyar tanulója volt az ottani csehszlovák

reálgimnáziumnak, 23%-je, Rozsnyon 142, 31%-ja a csehszlovák tanulóknak. Míg csehszlovák középiskolába 847, némébe 219 magyar tanuló járt, addig magyar középiskolába csak 24 csehszlovák és 30 német tanuló iratkozott be. A magyar középiskolák tanulóinak 98%-je magyar volt.

A statisztika azt is mutatja, hogy minden magyar középiskolának volt „fekete éve”. Megrendülve állt meg a magyar tanári kar a mélypont előtt, érezte, hogy meg kell szüntetnie a közönyt, a patópáloskodást, összefogásra kell felhívnia az egész magyar társadalmat és új alapokra kell fektetnie a Felvidék magyar kultúrpolitikáját. A felvidéki magyar pártokkal való szoros együttműködésünk meg is hozta gyümölcsét, mert a mélypont után mindenütt növekedés állott be, ahol a magyar társadalom összefogott.

Valóságos versenyfutás indult meg a csehszlovák törzsintézet és az alája rendelt magyar párhuzamos osztályok között a létszám-emelésért. Emlékszem például az érsekujvári reálgimnázium 1934/35. fekete tanévére, amikor 14 tanulóval lett nagyobb a csehszlovák törzsintézet létszáma. Érsekujvár magyar lakosságát mélyen megrendítette ez a jelenség, a csehszlovák lakosság meg örvömtüzeket gyújtott, sajtójuk hasábos cikkekben ünnepelte a csehszlovák elem túlsúlyát és heteken át örömmámorban ujjongott az elnemzetlenítés sikerén. Abban a tanévben 41 magyar tanulója volt a csehszlovák törzsintézetnek, a következő tanévben 39, majd 38, végül 50. Ebben a lélekrablásban meg a csehszlovák lakosság nagymérvű beözönlésében találjuk ennek magyarázatát. Nem hagyhatjuk megemlítenül, hogy sok magyar hivatalnok-szülő főnöke befolyására, az iparos, kereskedő vagy szabad pályán működő szülők pedig összekötéseiknek elvesztésétől való félelmükben gyermeküket a csehszlovák iskolában szlováknak jelentették be. Így tűnt el nyomtalanul sok magyar tanuló a csehszlovák iskolákban azért nem volt megbízható a nemzetiségi statisztika.

Mivel a nemzetiségüket meg nem tagadó magyarok csak a legritkább esetben juthattak állami állásba, még a nem rég szintiszta magyar városokban is nagy eltolódás történt nemzetiségi szempontból. Számptalan magyar tisztviselő volt kénytelen vándorbotot venni a kezébe s helyüket mindenütt csehszlovákok foglalták el. Ez a magyarázata annak, hogy helyben lakó tanulóink száma egyre csökkent, a bejáróké pedig folyton emelkedett. A statisztika szerint a magyar tanulóknak 23% volt bejáró, Érsekujvárott 40%. A bejárásnak egyik okát a gazdasági leromlásban és az olcsó internátusok hiányában kell keresnünk. Míg Pozsonyban és Kassán olcsó állami internátusok voltak csehszlovák tanulók számára, addig a magyarságnak egy állami, vagy legalább is állami támogatásban részesülő intézménye sem volt. De a bejárás nagy percentjéből még azt is megállapíthatjuk, hogy a magyar középiskolák tanulóit főleg a falusi gazdátársadalomból kerültek ki, ami örvendetes jelenség. A magyar tanulóknak körülbelül a 8%-je tette le az érettségi vizsgálatot. Tapasztalásból tudjuk, hogy a falusi fiúk mind visszatértek a faluba, ahonnan kiindultak. Népük vezetői lettek, mint tanítók,

tor agyonhányargatott népük arcáról:

Az 1920/21. tanévben bevezették a koedukációt. Eleinte nem volt nagy a leánytanulók száma és az első években bizonyos számbeli hullámzást vehettünk észre. Később azonban mind több leány tódult a középiskolákba. Szemléltetés gyanánt tüntetem fel az érsekújvári magyar párhuzamos osztályok leánytanulóit az 1920/21. tanévtől: 23-19-23-26-31-32-45-48-47-48-63-79-91-117-110-112-115-124- és az 1938/39. tanévben 252. Az utóbbi magas számnak az a magyarázata, hogy a felszabadulás alkalmával a megmaradt Szlovákiából tömegesen iratkoztak át hozzánk leánytanulók. A koedukációnak mi sem vagyunk hívei, de leánytanulóink dicséretére legyen mondván, hogy az iskolapadokban is megmaradtak magyar urileányoknak és kisebbségi sorsunkban missziót teljesítettek, mert megakadályozták a magyar középiskolák elnéptelenedését.

A tanítás az állandó tanterv hiánya miatt nagy és sokszor megoldhatatlan feladatok elé állította a magyar tanárokat. Az első 10 esztendő a kísérletezés időszaka volt. Mintha abban a vajúdó korban nem tudtak volna megnyugvást keltő feleletet adni arra a kérdésre, mi a mai középiskola feladata. Hogy a készülő tantervhez mi magyarok nem szólhattunk hozzá, azon nem fog csodálkozni az, aki ismerte a csehek kultúrprogrammját.

Az első évtizedben tankönyveink sem voltak. A magára maradt magyar tanár nem tudta, mit csináljon, mit tanítson, hogyan tanítson. Különösen vonatkozott ez a történelem tanárára. A magyar tanárok nem jöhettek össze pedagógiai kérdések megvitatására, hiszen egy ilyen tanügyi értekezlet súlyos gyanút keltett volna. A tanügyi hivatalos vezetői aztán úgy oldották meg a kérdést, hogy lefordítottak egy cseh tankönyvet és azt adták a magyar gyermek kezébe. Ez a hivatalosan jóváhagyott tankönyv pedig rólunk, magyarokról úgy írt, mint alacsonyabb rendű ázsiai fajról, amely nyereg alatt puhítja a húst és műveletlen, vad és durva. De tökéletes tanterv és kellő tudományos felkészültséggel, pedagógiai érzékkel megírt tankönyv mellett is a nevelői munkánk sikere mégis csak a tanár egyéniségétől függ. Eredményt csak az a tanár tud elérni, akit eszmények hevítenek, aki átérzi hivatásának magasztos voltát és szíves készséggel hallgatja meg tanítványainak ügyes-bajos dolgait, szeretettel siet segítségükre lelki vívódásaikban. Az államváltás után a Felvidéken maradt régi tanári gárda lehetővé tette a magyar középiskolák működését. Félte őrizte a magyar nemzeti hagyományokat, gondosan ápolta a nemzeti érzést és gondolkozást, élesztette a csonka-haza iránti szeretetet és tudatosította az elszakadt nemzettestvéreikkel való együvértartozást. Hányinak lett volna alkalma kezébe venni a vándorbotot és elhelyezkedni az anyaországban! Nem tették. Nem szöktek át az anyaországba az itteni nehézségek elől, szembeszálltak a balsorssal. Ide kötötte őket a szent kötelesség, a hivatáséretet, a nemzeti becsület. Egymásra talált tanár és tanítvány és a közös sors mind szorosabbra fűzte őket egymáshoz.

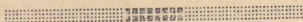
Az önként eltávozott és elbocsátott magyar tanárok helyébe a csehszlovák állam hamarosan kinevezett olyan szlovák tanárokat,

akik az államfordulat után azért siettek haza, hogy szlovák népük szolgálatába álljanak. Ezeket azonban nagyobbbrészt magyar iskolákba osztották, mert a csehszlovák iskolákban már a csehek ültek. Kettős célja volt ennek az intézkedésnek: a szlovák iskolákban megindult a csehesítés folyamata, hogy megvalósuljon a cseheknek a fordulat után hangoztatott mondása: „Mi Szlovenszkrét 10 év alatt elcsehesítjük!“, másrészt pedig éket akartak verni a magyar tanár és tanítványai közé. A történeti igazságnak tartozunk azzal a megállapítással, hogy ezek a szlovák tanárok maguk is elkívánkoztak a magyar iskolákból. Nagyobb veszedelmet jelentettek az emigráns és marxista tanárok.

Nagy baj volt az is, hogy a magyar tanárok nem tömörülhettek egyesületbe. Hosszú kísérletezés, kálváriajárás után végre 1937. szeptemberében megalakult a Felvidéki Magyar Közéiskolai Tanár-egyesület. Mivel azonban alapszabályait még a felszabadulásig sem hagyták jóvá, hivatalosan fel nem léphetett és munkássága csak a szellemi együttműködés megteremtésében, a világnézeti meghasonlottság kiküszöbölésében és panasz-anyaggyűjtésben merült ki. Az egyesület azt tartotta legfőbb feladatának, hogy a magyar közéiskolák magyar tanárait egységes pedagógiai hitvallásra bírja. Mert lehetetlen helyzet volt az, hogy a tanárok egymással ellenkező elveket hirdettek, az egyik tanár tanítványai előtt lerombolta azt, amit a másik az előző órán épített, gúny tárgyává tette azt, amit a másik szentnek hirdetett. Minden magyar tanár feladatául tűztük ki a nevelés nemzeti jellegének biztosítását, a nemzeti öntudat szilárdítását, anyanyelvünk tisztaságának megőrzését. A tanár egyesület a megvalósulás kezdő szakában is áldásos működést fejtett ki.

A felszabadulás sok fájó sebünkre hozott gyógyító írt, részben megoldotta problémáinkat és ma ez a sok megpróbáltatást és gyötrelmet átélte nemzedék lelkében a magyar öntudat fegyverével, erős hittel, elszánt akarattal, törhetetlen eréllyel halad a magyar célok felé vezető úton.

Mrenna József.

VI.

Hatóságok és tanári testület.

1. Hatóságok.

Az iskola fenntartója: a magyar állam.

Az iskolaépület tulajdonosa: Érsekujvár város.

Tanulmányi tekintetben az iskola a vallás és közoktatásügyi miniszter vezetése alatt áll. Vallás- és közoktatásügyi miniszter: Hóman Bálint dr. Államtitkár: Jalsoviczky Károly dr. A középiskolai ügyosztály főnöke: K. Kovács Gyula dr.

A felszabadult területek tankerületi kir. főigazgatója: vitéz dr. Bessenyei Lajos. (Debrecen).

2. Tanári testület.

Sorszám	A tanár		Szolgálati éve		Mely tantárgyakat, mely osztályokban, heti hány órában tanított?	Heti óraszám	Jegyzet Osztályfőnökség (Egyéb elfoglaltság)
	neve és alkalmazásának minősége	képesítése	összesen	ennél az intézetnél			
a) az iskola igazgatója:							
	Mrenna József id. igazgató	magyar latin	34	28	magyar VIII.a. 4. ó. latin: VIII.a. 4. ó.	8	Az önképző- kör tanár elnöke, cs. parancsnok
b) a tanári testületnek a rendes órarend keretén belül működő tagjai:							
1	Bakos József dr. ó. h. tanár	magyar latin	3	1	magyar: I.a. 5 ó., latin: I.a. 5 ó., oszt. f. ó.: I.a. 1 ó., latin: I.c. 5 ó., latin: V.c. 6 ó.	22	I. a főnöke
2	Balázs János h. tanár	magyar latin	1	1	magyar: III.b. 4 ó., latin: II.b. 5 ó., III.b. 5 ó., V.a. 6 ó.	20	III. b. főnö- ke, Ifjúsági könyvtár őre
3	Bánó Ernő r. tanár	matematika természet- tan	26	12	mennyiségtan: III.b. 3 ó., IV.b. 3 ó., V.b. 3 ó., termé- szettan: VII.a. 4 ó., VIII.b. 4 ó.	20	VIII. b. o. főnöke, Mennyiség- tani és termé- szettani szertár ore
4	Barna Béla ó. h. tanár	természet- rajz filozófia	2	2	természetrajz: I.c. 4 ó., II.c. 3 ó., mennyiségtan: I.a. 4 ó., I.c. 4 ó., termé- szettan: III.b. 3 ó., osztályfőnöki ó.: I.c. 1 ó.	21	I. c. főnöke

Sorszám	A tanár		Szolgálati éve		Mely tantárgyakat, mely osztályokban, heti hány órában tanított?	Heti óraszám	Jegyzet Osztályfőnökség (Egyéb elfoglaltság)
	neve és alkalmazásának minősége	képesítése	összesen	ennél az intézményben			
5	Bedi Rezső dr. r. tanár	magyar német	28	26	magyar: I.b. 5 ó., III.a. 4 ó., V.b. 4 ó., német: V.b. 4 ó., VIII.a. 3 ó.	20	V. b főnöke, tanári könyvtár óre
6	Benes Miklós ó. h. tanár	menyiség- tan, termé- szettan	1/2	1/2	menyiség-tan: III.a. 3 ó., III.c. 3 ó., V.c. 3 ó., VI.b. 3 ó., természet-tan: III.a. 3 ó., III.c. 3 ó., IV.a. 2 ó., IV.c. 2 ó.	22	
7	Czárán Dániel r. tanár	testnevelés	34	34	testnevelés: I.a. 2 ó., I.b. 2 ó., II.a. 2 ó., IV.a. 2 ó., VI.b. 2 ó., V.a. 2 ó., V.b. 2 ó., VII.a. 2 ó., VIII.a. 2 ó.	20	Tornaszertár óre
8	Dallos Piroska ó. h. tanár	történelem földrajz	1/2	1/2	történelem: III.b. 3 ó., IV.b. 3 ó., IV.a. 3 ó., V.b. 3 ó., V.c. 3 ó., magyar társalgás: IV.c. 2 ó.	17	Irodai segédérő
9	Dr. Dobossy I.-né Szporni Anna r. tanár	francia testnevelés	6	6	francia: V.a. 4 ó., VIII.b. 3 ó., leánytorna: I-VIII. 6 csoportban: 12 ó.	19	
10	Dombrovsky János id. ó. h. tanár	természet- rajz vegytan	1	1	természetrajz: I.a. 3 ó., I.b. 3 ó., IV.a. 3 ó., IV.b. 3 ó., IV.c. 3 ó., vegytan: VI.b. 4 ó., egészségtan: IV.a. 1 ó., IV.b. 1 ó., IV.c. 1 ó.	22	IV. c. főnöke, vegytan szertár óre
11	Dugonics Ferenc dr. ó. h. tanár	német francia	1 1/2	1/2	német: IV.c. 3 ó., V.c. 3 ó., VII.a. 3 ó., francia: V.c. 4 ó., VI.b. 4 ó., VII.b. 4 ó.	21	V. c. főnöke
12	Enders Ede ó. h. tanár	testnevelés	1	1/2	testnevelés: I.c. 2 ó., II.c. 2 ó., III.a. 2 ó., III.b. 2 ó., III.c. 2 ó., IV.c. 2 ó., V.c. 2 ó., VI.a. 2 ó., VI.b. 2 ó., VII.b. 2 ó., VIII.b. 2 ó.	22	
13	Gánóczy Mihály r. tanár	menyiség- tan, termé- szettan	19	19	menyiség-tan: IV.a. 3 ó., V.a. 3 ó., VII.a. 3 ó., VIII.a. 3 ó., VIII.b. 3 ó., természet-tan: IV.b. 2 ó., VIII.a. 4 ó.	21	V. a főnöke Díjkezelő.

Sorszám	A tanár		Szolgálati éve		Mely tantárgyakat, mely osztályokban, heti hány órában tanított?	Heti órasám	Jegyzet Osztályfőnökség (Egyéb elfoglaltság)
	neve és alkalmazásának minősége	képesítés	összesen	ennél az intézményben			
14	Gockler Imre dr. ó. h. tanár	magyar német	1	1/2	magyar: II.a. 5 ó., VI.a. 4 ó., német: IV.a. 4 ó., IV.b. 4 ó., VI.a. 4 ó.	21	II.a főnöke
15	Gombos Sándor ó. h. tanár	menyiség- tan, termé- szettan	1/2	1/2	menyiségtan: II.a. 4 ó., II.b. 4 ó., II.c. 4 ó., IV.c. 3 ó., VII.b. 3 ó., termé- szettan: VII.b. 4 ó.	22	VII.b főnöke
16	Jánoska Tivadar r. tanár	műv. és mérési rajz matematika	21	1	rajz: I.a. 4 ó., I.b. 4 ó., I.c. 4 ó., II.c. 4 ó., IV.c. 2 ó., műv. történet: VII.a. 1 ó., VII.b. 1 ó.	20	
17	Kálmán Béla dr. ó. h. tanár	magyar francia	1/2	1/2	magyar: IV.c. 5 ó., V.a. 4 ó., VIII. a 4 ó., fran- cia: V.b. 4 ó., VII.a. 4 ó.	21	VII.a főnöke
18	Kékesy Antal ó. h. tanár	magyar latin	3	1/2	magyar: II.b. 5 ó., latin: II.a. 5 ó., IV.c. 5 ó., VI.b. 5 ó.	20	Értekezleti jegyző
19	Klacsánszky Rezső r. tanár	görög latin	34	18	latin: III.b. 5 ó., IV.a. 5., IV.b. 5 ó., VIII.b. 4 ó.	19	IV.b főnöke
20	Klenner Aladár dr. ó. h. tanár	magyar német	1/2	1/2	magyar: III.c. 5 ó., V.c. 5 ó., német: III.b. 4 ó., V.a. 4 ó., magyar társal- gás: III.c. 2 ó.	20	III.c főnöke
21	Kovács Endre h. tanár	magyar filozófia	2	1	magyar: IV.a. 4 ó., IV.b. 4 ó., VIII.b. 5 ó., filozó- fia: VIII.a. 2 ó., magyar társalgás: VII.b.-VIII.b. 2 ó.	19	IV.a főnöke
22	Krammer Jenő dr. r. tanár	német francia	13	11	német: IV.a. 4 ó., fran- cia: VI.a. 4 ó., VIII.a. 3 ó.	11	IV.a főnöke Igazgató- helyettes

Sorszám	A tanár		Szolgálati éve		Mely tantárgyakat, mely osztályokban, heti hány órában tanított?	neti óraszám	Jegyzet Osztályfőnökség (Egyéb elfoglaltság)
	neve és foglalkozásának minősége	képesítése	összesen	ennél az intézetnél			
23	Lóska Károly h. tanár	természetrajz, vegytan	2	2	természetrajz: II.a. 3 ó., II.b. 3 ó., V.a. 3 ó., V.b. 3 ó., vegytan: VI.a. 4 ó., mennyeiség: I.b. 4 ó.	20	II. b főnöke Természetrajzi szertár őre
24	Magyar Sarolta ó. h. tanár	latin történelem	1/2	1/2	latin: II.c. 5 ó., III.c. 5 ó., V.b. 3 ó., történelem: IV.c. 3 ó.	19	
25	Major József h. tanár	magyar történelem	2	2	magyar: VI.b. 5 ó., VII.b. 5 ó., történelem: V.a. 3 ó., VI.b. 3 ó., VII.a. 3 ó., ma- gyar társalgás: V.c.-VI.b. 2 ó.	21	VI.b főnöke
26	Miklós Ilona ó. h. tanár	történelem földrajz	1/2	1/2	történelem: III.a. 3 ó., földrajz: I.a. 3 ó., II.a. 4 ó., II.b. 4 ó., III.a. 2 ó., III.b. 2 ó., III.c. 2 ó.	20	III.a főnöke
27	Noszkay Ödön dr. szolg. beosztott ny. tanár	latin történelem			történelem: VI.a. 3 ó., VIII.a. 4 ó., VIII.b. 4 ó.	11	
28	Pintér Sándor ó. h. tanár	történelem földrajz	1	1	történelem: III.c. 3 ó., VII.b. 3 ó., földrajz: I.b. 3 ó., I.c. 3 ó., II.b. 4 ó., VII.a. 2 ó., VII.b. 2 ó., osztályfőnöki ó.: 1 ó.	21	I.b főnöke Történelmi és földrajzi szertár őre
29	Szabó Kálmán r. tanár	magyar latin	28	7	Az egész évben szabadságon volt.		
30	Szeglethy István r. tanár	magyar latin	55	54	latin: I.b. 5 ó., VI.a. 5 ó., VII.a. 4 ó., VII.b. 4 ó.	18	
31	Kutassy Szeglethy Mária ó. h. tanárnő	magyar német	1/2	1/2	magyar: I.c. 5 ó., II.c. 5 ó., német: III.c. 3 ó., VI.b. 3 ó., VII.b. 2 ó., VIII.b. 2 ó.	20	II.c főnöke

Sorszám	A tanár		Szolgálati éve		Mely tantárgyakat, mely osztályokban, heti hány órában tanított?	Heti óraszám	Jegyzet Osztályfőnökség (Egyéb elfoglaltság)
	neve és foglalkozásának minősége	képesítése	összesen	emél az intézetnél			
32	Thain János r. tanár	műv. és mértani rajz	28 ^{1/2}	28	rajz: II.c. 4 ó., II.b. 4 ó., IV. a 2 ó., III.a. 2 ó., III.b. 2 ó., III.c. 2 ó., IV.a. 2 ó., IV.b. 2 ó., műv. tört.: VIII.a. 1 ó., VIII.b. 1 ó.	20	Rajzsztérőre
33	Vanek Imre r. hittanár	r. k. hittan	14	9 ^{1/2}	r. k. hittan: I.a. 2 ó., I.b. 2 ó., II.a. 2 ó., II.b. 2 ó., III.a. 2 ó., III.b. 2 ó., IV.a. 2 ó., IV.b. 2 ó., V.a-b. 2 ó., VI.a. 2 ó., VII.a. 2 ó., VIII.a. 2 ó.	24	

3., ÓRAADÓ HITOKTATÓK ÉS TANÁROK.

1. **Herskovits** József, izr. hitoktató 1918 óta.
2. **Jacobi** Viktor Róbert, ág. h. ev. lelkész, hitoktató 1939 óta.
3. **Klein** Ernő dr. izr. főrabbi 1931 óta.
4. **Nagy** Sándor, ref. lelkész, hitoktató 1934 óta.
5. **Szendrei** István, egyh. karnagy, énektanár 1938 óta.
6. **Willand** János, tanonciskolai igazgató, énektanár 1926 óta.
7. **Zoltványi** László, róm. kat. hitoktató 1939 óta.

4., A TANÁRI TESTÜLET NYUGALMAZOTT TAGJAI.

1. **Bukovinszky** István, lat.- gör.-szakos tanár. Lakik Érsekújvárott.
2. **Sebestyén** János, magyar,- latin szakos. Lakik Érsekújvárott.

5., ALTISZTEK ÉS SZOLGÁK.

1. **Siska** Gusztáv, altiszt, szolgál 13 éve.
2. **Katona** Sándor, kisegítő altiszt, szolgál 1 év óta.
3. **Pacsikovszky** Sándor, napibéres, fűtő és takarító 7 év óta.
4. özv. **Bréda** Bálintné, napibéres, takarítónő, szolgál 9 év óta.

VII.

A tanári testület tagjainak társadalmi és irodalmi működése

Mrenna József: A Felvidéki Magyar Középkolai Tanáregyesület elnöke, a volt felvidéki magyar cserkészek országos főparancsnoka, a Magyar Cserkészszövetség Országos Intéző Bizottságának tagja, a Gimnáziumi Segítőegyesületnek alelnöke, a Tábortűz c. ifjúsági és cserkészlap felelős szerkesztője, a Felvidéki Önképzőköri Szövetség ellenőrző bizottságának tagja. Írt cikkeket a Tábortűzbe, a Magyar Cserkészbe, a Felvidéki Magyar Hírlapba.

Az VMK. megbízásából a kormány-képviselői teendőket végezte

a komáromi Bencés gimnáziumban a folyó évi érettségi vizsgálatokon, a Nyitra-és Pozsony e. e. vármegyék területén működő igazoló bizottság póttagja. Tartalékos főhadnagy. A Signum laudis, III. o. katonai érdemkereszt, Károly csapatkereszt és a sebesülési érem tulajdonosa.

Dr. Bakos József: I. A pedagógia, az esztétika és a filológia tárgykörből következő cikkei, illetőleg dolgozatai jelentek meg: 1., Kőszegi Rajnis József kéziratok epigrammái, Irod. tört. közl. 1938. I. sz. és külön is a szerző által szerkesztett: A kéziratok irodalom füzetek című sorozatban; 2., Pekár Gyula magáról. Koszorú, 1938. okt. nov. szám; 3., Szemere Pál, mint rómszótáríró, Magyar Nyelv, 1939. 1-2 sz.; 4., Verskultúrát a középiskolába. Prot. Tan. Szemle, jún. sz.; 5., Esztétikai szempontok az újabb lírai költ. tanításához, Prot. Tan. Szemle, jan. szám; 6., Arany János képzeletének vázlatos elemzése, Debrecen (külön); 7., Janus Pannónius és Martialis, Sárospatak (külön); 8., A „felvidéki szellem” és a magyar sorsközösség problémája. Érsekújvár és Vidéke 1939. febr. szám; 9., Érsekújvári városkép, Érsekújvár és Vidéke, 1939. II. 26. szám; 10., Munkatársa volt a Sárospatak c. lapnak, s itt jelentek meg a következő cikkei: A faj és vér mítosza, A magyar falu népének kulturális hivatása, A magyar közép-osztály kulturális feladatai, Komáromi János halálára; 11., Megírta az epigramma forráskutatásának egyik fejezetét: Martialis a magyar irodalomban címen, Debrecen. Bertók kiadása; 12., A Bessenyei-Kör kiadásában jelentek meg: Gondolatok a zseniről és 13., A filológia árnyékában a c. füzetek; 14., Az Egyetemi Ny. kiadásában jelent meg: Az irodalom tanítás esztétikai szempontjai című munkája, Bp.; 15., Édes anyanyelvünk alapismeretei címen módszertani dolgozata jelenik meg a jelen értesítőben.

II. Előadások: 1., A kassai rádióban: Egy felvidéki tudós naplójának érdekességei címen, 1939. febr. 3-án, 2., A szülői értekezleten: A szülői ház és az iskola közös munkája a magyar nevelés szolgálatában c., 1939. febr. 8-án. 3., A tanárikar 1939. márc. 22-én tartott módszeres értekezletén: Módszertani vázlatok a gimnáziumi magyar nyelvi és irodalmi oktatáshoz:

Balázs János: Menza felügyelő, a cserkészcsapat rajparancsnoka.

Bánó Ernő. Hadviselt t. tüzérhadnagy, a kardokkal díszített bronz Signum laudis, a bronz vitézségi érem (kétszeres), a Károlycsapatkereszt, s a kardos magyarháborús emlékérem tulajdonosa. az orsz. frontharcos szövetség tagja. A pozsonyi középisk. gyakorl. tanárvizsgáló bizottság volt tagja, volt éretts. vizsg. elnök. Középisk. math. tankönyveket bfrált a III.—VIII. osztályig. A közönség részére rendezett nyelvtanfolyamokon a magyar-, német- és szlovák nyelv előadója volt. A közalk. érsekújvári építőszövetkezetének volt elnöke.

Benes Miklós: a 116. sz. Czuczor Gergely nevű cserkészcsapat tisztje.

Czárán Dániel: Orsz. Tanáregy. tagja, az Orsz. Testnev. Tan. Egyesületnek tagja, ESE alelnöke.

Dr. Dobossy Imréné: a Gyermekgondozó Egyesület titkárnője, a Kat. Jótékony Nőegylet alelnöke.

Dombrovskzy János: Menza felügyelő, Czuczor Gergely cserkészcsapat rajparancsnoka.

Dr. Dugonics Ferenc: emléklapos zászlós, a m. kir. Ferenc József — Tudományegyetem Germán Filológia Intézetének volt Horthy-ösztöndíjas gyakornoka, tanulmánya jelent meg: „Lautlehre der Fuldaer Mundart Himesháza” címen. A fényképezésről írt cikkeket az „Ifjú Gárda” című folyóiratba.

Dr. Gockler Imre: megjelent tanulmánya: „Szent István király a magyar irodalomban.”

Jánoska Tivadar: festő és iparművész, megfestette a kormányzó életnagyságú arcképét, a magyarok bevonulását Érsekújvárra, a Szt. Jobb körmenetének részleteit és az érsekújvári kálváriát. Résztvett a „Gyermekvédelmi Egyesület“ kiállításának rendezésében, a „Magyar-bál“, a város márc. 15-ki, a „Légoltalmi egyesület“ és a Szt. Jobb ünnepségének rendezésében. Könyveket illusztrált és tanulmányokat írt a „Jövő Útjain“ és a „Nevelésügyi Szemle“ c. folyóiratokba és cikk keretében foglalkozott a felvidéki magyar művészek problémáival.

Dr. Kálmán Béla: A br. Eötvös József-Collegium szövetségének volt tagja, a Magyar Nyelvtudományi Társaságnak, Magyar-Finn Társaságnak tagja, a Magyar-Észt Társaság számvizsgáló bizottságának tagja. Írt tudományos és népszerű cikkeket a Magyar Nyelv, Magyarosan, stb. folyóiratokba. Az 1939. évi m. tud. akadémiai Sámuel-Kölher díjat megnyerte „Obi-ugor állatnevek“ c. értekezésével. Tart. hadapród tüzemester.

Kékesy Antal: A Keszthelyi Szabad-Egyetemen előadást tartott (Kölcey, a százéves Himnusz költője c.)

Kovács Endre: Az Érsekújvár és Vidéke felelős szerkesztője. Irodalmi és bölcsészeti tanulmányai jelentek meg a Magyar Írásban, az Új Életben, Felvidéki Magyar Hírlapban, Magyar Útban és másutt. A Protestáns Szemle febr. számában nagyobb tanulmányt írt a felvidéki magyarságról. Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny áprilisi számában a felvidéki fiatalság lelki átképzéséről írt nagyobb cikket. Havonta tartott irodalmi jellegű előadásokat a kassai rádió műsorán. Választmányi tagja az Írók Gazdasági Egyesületének. A Tátra irodalmi lektora. Az Ottó-féle cseh lexikónban a magyar filológiát, lélektant és szociológiát dolgozta fel. A Tankönyvi Bizottság felszólítására a Felvidék szlovák tan nyelvű iskolák szlovák tankönyveinek felülvizsgálását végzi.

Dr. Krammer Jenő: A br. Eötvös József — Collegium volt tagjai szövetségének a tagja. Pedagógiai tanulmányokat írt különböző folyóiratban. Önálló tanulmányfüzete: A szlovenszói magyar serdülők lelkivilága, a Nagy László-könyvtár 2. köteteként jelent meg. Tankönyveket írt. A Felvidéki Önképzőköri Szövetség ellenőrzőbizottságának tagja. A kassai rádióban több előadást tartott. A gimnazisták Segítőegyesületének tanártitkára.

Dr. Noszkay Ödön: I. Irodalmi működése: Művelődéstörténeti, történetfilológiai tárgykörből, több cikke jelent meg. II. A magyar katolikus szervezkedésben elsősorban az Actio Catholicában, amelynek országos tanácsosa vesz aktív részt. Az elmúlt húsz év alatt a Felvidék több városában tartott történeti előadást... A visszafoglalás előtt a csehszlovák egyetemi városokban a magyar egyetemi hallgatók számára, magyar történeti előadásait csak megkezdette. (Pozsony, Brünn.) Az igazgató bizottság tagja, törvényhatósági bizottsági tag. V. 3-án Budapesten előadást tartott a Ganz-gyár tisztviselőinek a szentistváni gondolatról.

Szeglethy István: Az államfordulat után a katonai hatóság megbízásából a helybeli 3 polgári iskola felügyelője volt.

Thain János: tanár, festőművész, népművészeti gyűjtő. Művészeti előadásokat tartott városi és falusi kultúrkörökben, és a pozsonyi rádióban. Művészeti cikkeket írt napi- és szaklapokban. Nagyobb illusztrált művei: Érsekújvár műemlékei. Szlovákiai magyar népművészet. (1000 Ké-vel jutalmazott pályamű). Festményeivel, rajzaival (több köztük pályadíjat is nyert), külföldi és hazai kiállításokon szerepelt. Világi és egyházi műveket fest. Több díszítő szobor és az érsekújvári Turul szobor készítője. Több művészeti egyesület (fővárosi és vidéki) tagja. A szlovákiai magyar tud. irod. és művészeti társaság rendes tagja. A városi múzeum megszervezője. A múzeumi bizottság elnöke.

A tanári testület tagjai a felszabadulás évében.

Az 1938-39. tanév története.

Az iskolai év lefolyása.

Intézetünknek ezidén igen mozgalmas esztendeje volt. A csehszlovák állam válsága és közeli felbomlása már nyilvánvaló volt, amikor az iskola kapui szeptemberben kitarultak, hogy a diáksereget befogadják. Így persze a munka sem indulhatott meg olyan hévvel, mint más években. A politikai események visszhangja, a felcsillanó remény betöltötték ifjúságunk szívét-lelkét és ezeknek a heteknek legszebb élménye éppen az volt számunkra, hogy láthatuk, mennyire törhetetlen maradt fiainkban és leányainkban a magyar hit és a nemzetszeretet. Az események a tanév elejétől kezdve kaleidoszkópszerűen peregtek le. Különösen szíven talált minket, felvidéki magyarokat, a csehszlovák köztársaságnak szeptember 23-ának éjjelén elrendelt általános mozgósítása. Félő aggodással szemléltük bevonuló magyar testvéreinket és szívszorongva tekintettünk az anyaországra. Hol a remény, hol a kétségbeesés suhant át lelkünkön. Mivel intézetünket katonai célokra foglalták le, a tanítás szeptember 24-től, október 8-ig szünetelt. Városunk hazafias közönsége október 5-én este nemzeti zászlók alatt hazafias tüntetést rendezett, amelyben intézetünk lelkes magyar ifjúsága is részt vett. Több tanulókat a cseh rendőrök véresre verték és a nyitrai ügyészségre szállították. Az intézet igazgatóját pedig letartóztatással fenyegették meg.

Október 8-án kezdődött meg újból a tanítás és tartott október 28-ig. Ez az időszak kemény próbára tette mind a tanárokat, mind a tanulókat.

A csehszlovák és a magyar diákság között napirenden voltak az összetűzések és csak tanulóink fegyelmezettségének köszönhetjük, hogy nagyobb összecsapásra nem került sor.

A november 2-iki bécsi döntésre ujjongó örömmámorban tört ki mindenki, de az ifjúság ennek a kiálló örömmel is gátat tudott vetni. Megindult a lázas készülődés nemzeti hadseregünk fogadására, November 8-ika, a felszabadulás napja, felejthetetlen emléke lesz minden érsekújvári magyarnak. Ifjúságunk városunk minden ünnepi rendezésében tevékenyen részt vett. Élele kocsiztatásával díszítette fel a gimnázium épületét és tűzte ki annak ormára a nemzeti lobogót. A Főtéren lefolyt ünnepélyen a bevonuló nemzeti hadsereget Kürthy István VI. osztályú tanuló üdvözölte az ifjúság nevében.

Az intézet a felszabadulás alkalmából hódoló táviratot küldött **vitéz nagybányai Horthy Miklós** kormányzó úrnak, **vitéz dr. Imrédy Béla** akkori miniszterelnöknek és **gróf Teleki Pál** kultuszminiszter uraknak.

A **Kormányzó** úr a kabinetiroda útján köszönte meg az üdvözlé-
tet, miniszterelnök úr pedig az alábbi levelet intézte ifjúságunkhoz:

Kedves fiatal Barátaim!

Az idegen iga alól való felszabadulástok alkalmával hozzám in-
tézett jóleső meleg üdvözléseket őszintén köszönöm. Az elnyoma-
tás alatt megerősödtek magyarságtokban, ez szolgáljon nektek út-
ravalóul az életben, hogy majdan az iskola padjaiból kikerülve, kiki
a maga helyén, amelyet számára a magyar sors kijelöl, fokozott
kötelességteljesítéssel segítse nemzetét a boldogulás és a szebb jö-
vő útján.

Hazafias üdvözlettel:
Imrédy.

Gróf Teleki Pál akkori kultuszminiszter válasza így hangzik:
Az érsekujvári reálgimnázium ifjúságának,

Érsekujvár.

A felvidéki magyarság egy részének visszacsatolása alkalmából
hozzám intézett jóleső üdvözlést hálásan köszönöm.

Teleki Pál.

A tanítás intézetünkben november 10-ikén indult meg újra. A
felszabadulás után rendkívüli módon emelkedett a tanulók létszá-
ma. 13 osztályból 21 osztály lett s a tanulók létszáma 579-ről 890-re
szökkent fel. Egyszerre beállott a tanárhiány. A katonai parancs-
nokság felvidéki tanerők alkalmazásával segített ezen. Újabb zök-
kenő akkor állott be, amikor a V. K. M. 3 tanárt áthelyezett Nagysu-
rányba megfelelő pótlás nélkül.

A felszabadulás óta intézetünk története a következőkben fog-
lalható össze:

November 11-én vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó
urunk kassai látogatása alkalmából az ifjúságnak dr. Noszkay Ödön
tanár előadást tartott a nap jelentőségéről, utána pedig meghallgat-
tuk a bevonulás közvetítését.

November 13-án, vasárnap intézetünk ifjúsága résztvett Seré-
di Jusztiniánnak, Magyarország hercegprímásának fogadtatásán és
a hálaadó körmeneten.

November 15-én, kedden, az ifjúság résztvett a budapesti fronthar-
cosok fogadtatásán, amely a Főtéren folyt le. Az érsekujvári front-
harcosok nevében intézetünk igazgatója, Mrenna József üdvözölte
a vendégeket.

November 24-én a tanári kar letette a katonai parancsnokság
kezébe a hivatali esküt.

December 6-án egy levente díszszázad fogadásán vett részt az
ifjúság és tanulóink vendégül láttak egy-egy leventét . . .

Délelőtt ¹/₉-kor ifjúságunk résztvett a vitéz nagybányai Horthy
Miklós kormányzó urunk névnapja alkalmából a plebánia temp-
lomban szolgáltatót szentmisén. Utána tornatermünkben iskolai
ünnepélyt tartottunk a következő műsorral:

1. Magyar Hísekegy-Himnusz. Éneklük a felsőbb osztályok.

2. Petőfi: Nemzeti dal. Szavalja Kecskés Ferenc VII. o. t.
3. Rákóczi induló. Játsszák: Szöcs—Chvila IV.—V. o. t.
4. Móra L.: Horthy Miklós. Szavalja: Sipos Ernő VII. o. t.
5. Ünnepi beszéd. Mondja dr. Noszkay Ödön tanár.
6. Fövenyessy: Ima. Éneki az I. b. o.
7. Toborzó nóta: Szavalja Kukán Béla II. o. t.
8. Szózat. Éneklé a felsőbb osztályok tanulói.

December 7-én, szerdán, a városunkban működő szintársulat ifjúsági előadást rendezett. Szinre került: Legyen úgy, mint régen volt c. operett.

December 21-én a szintársulat másik ifjúsági előadásán is résztvettünk. Szinre került Földes Imre: Tüzek az éjszakában c. műve.

December 22-től január 3-ig tartott a karácsonyi szünet.

Január 3-án a Ludovika Akadémia 100 növendéke látogatla meg városunkat. Tanulóink nagy szeretettel fogadták őket. Thain János tanár mutatta meg a város nevezetességeit és a múzeumot, dr. Noszkay Ödön tanár pedig előadást tartott a XVIII. századi erődítési rendszerről.

Január 6-án intézetünk öreg diákjai bajtársi találkozóra jöttek össze városunkban, hogy a régi Alma Mater iránt érzett hálájukat leróják és ifju diáktestvéreik iránt való szeretetüket és a megszállás alatt tanúsított hazafias magatartásukért elismerésüket kifejezésre juttassák. Megható látvány volt, amint az ajándékba hozott zászló alatt az öreg és fiatal diákok a templomba vonultak szentmisére. Utána az intézet tornatermében bensőséges és szép ünnepély keretében történt a zászló átadása. Az öreg diákok szónoka Gunda Jenő pápai kamarás, a fiataloké pedig Supala Albin VIII. o. t. volt.

Január 12-én és 13-án vitéz Bessenyei Lajos dr. a felvidéki kerület főigazgatója tett hivatalos látogatást intézetünkben. Az ifjúság rögtönzött ünnepély keretében meleg szeretettel köszöntötte a m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztérium hivatalos képviselőjét.

Január 15-én Weisz Richárd igazgató vezetésével az esztergomi Szent Antal gimnázium növendékei látogatták meg intézetünket. Az I. és VIII. o. tanulóinak zászlót ajándékoztak és 900 drb. tankönyvet is hoztak. Ezzel az ajándékozással nagyban segítettek a tankönyvhiányon.

Január 21-én az Önképzőkör 18 tagból állott küldöttsége dr. Krammer Jenő és Kvasznovszky János tanárok vezetésével önképzőköri vándorgyűlést tartott Léván. hogy bekapcsolja az újjászüllett lévai magyar gimnázium ifjúságát az önképzőköri munkába. Vállalkozásunk nem maradt siker nélkül.

Február 14-én nyílt meg az intézet menzája a háromhídon túli elemi iskola épületében, Mrenna id. igazgató és több hivatalvezető jelenlétében.

Február 15-én reggel 8 órakor a róm kat. tanulók a plebánia-templomban XI. Pius pápa iránti kegyeletből résztvettek az ünnepélyes gyászmisén.

Március 9-én a helyben állomásozó honvédujencok ünnepélyes eskütételén megjelent intézetünk id. igazgatója két tanár kíséretében.

Március 13-ikán a két hatodik osztály Lóska Károly és Dombrovsky János tanárok vezetésével megtekintették a bagotai szeszgyárat és az ógyallai csillagvizsgálót és meteorológiai állomást.

Március 14-ikén március idusának előestéjén, diákjainknak jutott az a magasztos feladat, hogy a magyar szabadságünnepet a felzabálás után először megünnepeljék. Ez alkalomból helyezték vissza a Megyeház előtti kis parkban álló honvédszoborra a csehek által eltávolított Turul madarat. Ünnepi menetben vonult fel az intézet ifjúsága a szobor elé, ahol a Himnusz nyitotta meg az ünnepélyt. Ölvedi János városbíró beszédjében hangsúlyozta, hogy március 15-ike az ifjúság ünnepe, így át is adja neki a szót, közben lehullott a lepel és az ünneplő közönség lelkes örömmel fogadta az eléje táruló képet: a fáklyák fényében csillogó Turul madarat. Az ifjúság szónoka: Doszkoes József VIII. o. t. volt. Lelkes, tüzes beszéde után az Iparos Dalárda a Magyar Hiszekegyet énekelte, majd Vasas Imre VI a o. t. Bajza József: Apotheozis című költeményét szavalta el.

1939. március 15. A magyar szabadság ünnepén ifjúságunk hazafias ünnepélyt rendezett. Reggel a róm. kat. tanulók szentmisére mentek, azután az egész ifjúság a diszesen felékesített tornaterembe vonult, ahol bensőséges ünnepi hangulatban hallgatta végig a műsort, amely a következő volt:

1. a) Hiszekegy
- b) A gyimesi havas alján . . . énekelte az I-II osztály.
2. Delibes: Naïla keringő. Bartók: Este a székelyeknél. Zongorán játssza: Szolnoki Györgyi II. a o. t.
3. Petőfi: Nemzeti dal. Éneklő az I-II. osztály. Szavalja Kecs-kés Ferenc VIII. o. t.
4. Ünnepi beszéd. Mondja dr. Noszkay Ödön tanár.
5. Schubert: Balett. Négykezes. Zongorán játsszák: Chvila Irén V. b o. t. és Szöcs Erzsébet IV. a o. t.
6. Móra László: Új márciust várunk. Szavalja Pálenyik Lajos Vb o. t.
7. Gounod: Faust keringő. Zongorán játssza: Karvász Kamilla IIa o. t.
8. Himnusz. Éneklő az ifjúság.

Április 1. 2. 3. és 4. napján a katolikus tanulók lelkigyakorlati voltak.

Április 15-én tartottuk meg a hagyományos diákbált, amelynek műsorán Brosch László VIII. o. t. zenés vígjátéka: Azt álmodtam . . . szerepelt. A prológot Zoubek Zoltán VIII. o. t. mondotta. Ezenkívül szerepelt Willand János énektanár vezetésével az I. és II. osztályú tanulók énekkara, valamint egy-két táncbetéttel néhány tanuló. A műsor után a hagyományos ballagás következett. A diákbál jól sikerült.

Április 23-án a helybeli Légoltalmi Liga alakuló gyűlésére József kir. herceg Ófensége látogatta meg városunkat, ifjúságunk is kivonult fogadtatására.

Április 30-ikán viszont a Szent Jobb vonult be városunkba. Ifjúságunk a Kossuth-téren vonult fel és részt vett a táborig misén.

Április 25-től április 29-ig naponta egy-egy órában a Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesülete rendezésében a vidéki tanulók mentőtanfolyamon vettek részt.

Május 1-én a városunkban vendégszereplő vitéz Bánky Róbert szintársulat előadásában megnézte Zilahy Lajos darabját, a Süt a nap című színművet.

Május 8-ikán ugyancsak a fenti szintársulat Herczeg Ferenc: Gyurkovics lányok c. vígjátékát adta elő diákjaink számára.

Május 15-től 17-ig délután két-két csoportban a helybeli és vidéki bennlakó tanulók számára rendezte meg a Vármegyék és Városok Országos Szövetsége a mentőtanfolyamot.

Május 16-ikán György Dénes, volt kolozsvári tanár adott elő diákjainknak az erdélyi irodalomról.

Május 21-ikén a két VIII. osztály zárandokútra indult a budapesti Katolikus Naggyűlésre, résztvevő a szabadégalatti nagymisén, majd délután a Körmeneten, amely a Szent István bazilikából a Hősök tere felé haladt.

Május 22-ikén a VIII. osztályos felvételi és magánvizsgák voltak az intézeti igazgató elnökletével.

Május 23-ikától május 26-ig a VIII. osztályok összefoglaló ismétlései folytak le.

Június hó 4-ikén kegyeletes ünnepség keretében emlékezett meg az intézet ifjúsága a nemzet hősi halottairól. Mivel városunknak hősi emlékműve még nincsen, a tanulók a 48-as emlékoszlophoz vonultak ki zárt sorokban. Itt a Hiszekegy eléneklése után Pálenyik Lajos V.b o. t. elszavalta Ady Endre: „A nőtázó vén bakák” c. versét, majd Keeskés Ferenc VII.a o. t. ünnepi beszédet mondott. Beszédében megemlékezett a példaadó kötelességteljesítés újabb vértanúiról. Kárpátja hőseiről is. Az ünneplés a Himnusz eléneklésével ért véget.

A májusvégi és júniuselejei hetekben számos budapesti és több vidéki középiskola látogatta meg felvidéki kirándulása folyamán városunkat. A budapestieket és győriekeket cserkészseink kalauzolták, a szegedieket diákjaink saját otthonukban szállásolták el, a tataiak elé, akik megkoszorúzták a Honvédemléket és zeneszóval vonultak be városunkba, testületileg kivonultunk és résztvettünk kis ünnepélyükön.

Június 8-án az intézet római katolikus ifjúsága testületileg résztvevett az úrnapi körmeneten.

Június 10-én a Berekben jólsikerült majálist rendezett az VII.-ik osztály.

Június 12-től 19-ig voltak az összefoglaló ismétlések.

Június 18-án d. e. kormányzónk, vitéz nagybányai Horthy Miklós születésnapját ünnepelte meg ifjúságunk a szépen feldíszített tornateremben a következő műsorral:

1. Hiszekegy. Énekli a gimnázium énekkara, vezényel: Wiland János énektanár.
2. Móra Ferenc: Horthy. Szavalja: Kollárovics Gyula V.b. o. t.
3. Liszt: V. rapszódia, zongorán előadja Weisz Mihály VII. o. t.
4. Ünnepi beszéd. Mondja: Dudok Gyula VII. o. t.

5. Részletek Kodály Zoltán Hány János című dalművéből, éneklő Rákász Gabriella V.a. o. t.
6. Papp-Váry Elemérné: Magyar Hiszekegy, szavalja Pálenyik Lajos V.b. o. t.
7. Brahms V. tánca, hegedűn előadja Szabó Tibor IV.b. o. t. zongorán kíséri Szöcs E. IV.a. o. t.
8. Himnusz, éneklő az intézet ifjúsága.

Ugyanaznap délután a római katolikus ifjúság a Szent Szív körmeneten vett részt, amelyen gróf Teleki Pál, Magyarország miniszterelnöke és Jaross Andor, felvidéki miniszter is megjelent.

Június 25-én tartottuk meg az évfáradó ünnepélyt, amelynek különös fényt kölcsönzött az a körülmény, hogy keretében alakították meg az Érsekújvári Öregdiákok Szövetségét. Intézetünk tanulóifjúsága a volt gimnázisták százaival együtt résztvett a Fötéren bemutatott szentmisén, amelynek szertartását Gunda Jenő pápai kamarás, gimnáziumunk hajdani diákja végezte. Ezután záróünnepély volt a következő műsorszámokkal:

1. Hiszekegy, éneklő az ifjúsági énekkar.
2. Móra Ferenc: Évfáradó ünnepélyre, szavalja: Gábris J. II. o. t.
3. Népdalok Kodály gyűjteményéből. Éneklő: Druga László VII.a. o. t., zongorán kíséri Szöcs Erzsébet IV.a. o. t.
4. Ünnepi beszéd, mondja: Kecskés Ferenc VII.a. o. t.
5. Kodály: Szegény vagyok, szegénynek születtem, éneklő az ifjúsági énekkar, vezényel: Willand János énektanár.
6. Magyar Miatyánk, írta Gyula diák, szavalja: Pálenyik Lajos V.b. o. t.
7. Liszt: Vigasztalás, zongorán előadja Szöcs Erzsébet IV.a. o. t.
8. Himnusz.

Az öreg diákok e találkozásának keretében két szabadtéri színelőadás is volt a Sporttéren, az egyik este a „Magyar szivárvány“ c. daljátékot, a másik este pedig Harsányi: „Ellák“ c. történelmi színművét mutatták be a MÁV dunakeszi „Magyarság önképzőköri dalkör“ műkedvelői.

Személyi változások.

A tanári kar összetételében ebben az iskolai évben nagy változások történtek, ami természetes is, mivel az osztályok és tanulók létszáma tetemesen megnövekedett.

A tanév elején még a volt csehszlovák iskolaügyi minisztérium intézkedései folytán két tanár lépett ki intézetünk kötelékéből: Rédei Jenő rendes és Schleicher László ideiglenes tanár, mindketten Pozsonyba távoztak. Helyükre Balázs János ideiglenes tanár és Dombrovszky János helyettes tanár került. Ugyancsak az év elején Beregszászról intézetünkhöz helyezték át Bukovinszky István ideiglenes tanárt. A magyar honvédség bevonulása előtt Friedl Anna tanárnőt, Privigyére, Triska Ferenc dr.-t pedig Pozsonyba helyezték át, viszont Kovács Endre ideiglenes tanár és Jánoska Tivadar ren-

des tanár onnan intézetünkhöz nyert beosztást. A katonai hatóság több ideiglenes tanerőt alkalmazott, mégpedig Marossy Márta és Porubszky Mária tanárjelölteket, Kutassy-Szeglethy Mária óraadó h. tanárt, valamint a katonai szolgálatból visszatérő Barna Béla helyettes tanárt.

A felszabadulás után Noszkay Ödön dr., intézetünknek évtizedeken át oszlopos tagja, nyugállományából ismét felkesen közénk állott és ebben az iskolai évben önként működött tovább.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium a következő tanerőket nevezte ki intézetünkhöz: Dr. Bakos József és Pintér Sándor ó. h. tanárokat 1939. dec. 9-ikén kelt 40.343/1938. számú rendeletével, Enders Ede testnevelő ó. h. tanárt 1938. dec. 21-én kelt 97.020/1938. sz. rendelettel, Gombos Sándor, dr. Kálmán Béla és Miklósy Ilona ó. h. tanárokat 1939. jan. 26-án kelt 56/1939. sz. rendelettel, Benes Miklós, Dugonics Ferenc és Dr. Gockler Imre ó. h. tanárokat 1939. febr. 1-én kelt 43.938/1939. sz. rendelettel, Kékesy Antal, Dr. Klenner Aladár és Magyar Sarolta ó. h. tanárokat 1939. febr. 27-ikén kelt 44.179/1939. sz. rendelettel és Dallos Piroska ó. h. tanárt 1939. márc. 18-ikán kelt 45.008/1939. sz. rendelettel.

Időközben a katonai hatóságok által alkalmazott Barna Bélát és Kutassy-Szeglethy Máriaát az 1939. jan. 26-án kelt 43.313/1939. sz. rendelettel óraadó helyettes tanárokká nevezte ki a V. K. M. Vizsont Bukovinszky István h. tanárt és Vlossák Péter rendes tanárt Nagysurányba helyezték át az 1938. dec. 29-én kelt 40.905/1938. sz. rendelettel, Porubszky Máriaát ugyanoda ó. h. tanárnak.

Hivatalos látogatások.

November 13-án látogatta meg intézetünket Kócza Géza tanácsos és a szükséges tornafelszerelést állította össze.

November 30-án meglátogatta intézetünket vitéz Fraknóy József a kultuszminisztériumba beosztotti igazgató, Kéhrer Károly tanügyi főtanácsos és vitéz Szabó István kir. tanfelügyelő, akik az intézetre vonatkozó adatokat gyűjtötték össze és sok tekintetben felvilágosítást nyújtottak.

Január 5-én és 6-án Lőrincz Pál kultuszminisztériumi szám-tanácsos látogatta meg intézetünket, hogy felvegye a tanárok személyi adatait és letárgyalja a költségvetést.

Február 20-tól 23-ig vitéz dr. Bessenyei Lajos m. kir. tankerületi főigazgató látogatta meg intézetünket. Résztvett számos tanítási órán, meghallgatta az előadást, feleleteket és észrevételeiről az 1939. február 23-án délután tartott főigazgatói értekezleten számolt be. Egyszermind több órás előadás keretében útmutatást adott, mélyenszántó pedagógiai tanácsokat fejtett ki, gazdag tapasztalatai tárházából számos elvi és gyakorlati példát mutatott nevelői munkánk irányítására.

Február 26-án a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről vitéz Fraknóy József és dr. Lócza Alajos miniszteri tanácsos

látogatták meg intézetünket és délután a helybeli apácák anyaházában értekezletre hívták össze a tanári kar képviselőit, hogy megbeszéljék velük a tanterv jövő évi megfelelő módosítását és így a volt csehszlovák és a magyar középiskolai tanterv közötti átmenet biztosítását. Ugyancsak tárgyalta az értekezlet a fokozatosan megszűnő koedukációval kapcsolatos kérdéseket.

Május 8-án Kócza Géza tornaszakfelügyelő látogatta meg az intézetet és a tornaórákat.

Iskolai értekezletek.

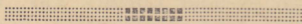
A tanév elején éppen csak az alakuló értekezletet tarthattuk meg, a politikai események és az örömteli felszabadulás folytán beállandó változás a többi értekezlet időpontját kitöltték. Az első ellenőrző értekezlet január 27-én volt, február 8-án pedig az első szülői értekezletet tartottuk intézetünkben. A szülők nagyon szép számban jelentek meg és zsufolásig megtöltötték a rajztermet, ahol Mrenna József id. igazgató lelkes bevezető szavakat mondott. Bakos József dr. gimnáziumi tanár tartott ezután hosszabb előadást „A szülői ház és az iskola közös munkája a magyar nevelés szolgálatában” címen. A nagysikerű előadás rámutatott az új magyar nevelési célkitűzésekre és elvekre.

Március 9-én tarthattuk csak meg a félévi osztályozó tanácskozást és csak ezután oszthattuk ki a Tanulmányi Értesítőket a tanulók első félévi előmeneteléről.

Március 23-án tartottuk meg az első módszeres értekezletet. Előadói: dr. Bakos József: „Módszertani vázlatok a gimnáziumi magyar nyelvi neveléshez az első 3 osztályban” és Benes Miklós: „A függvénytan és grafikai ábrázolás, mint mennyiségnyi oktatásunk gerince és nemzetnevelésünk eszköze.”

Április 28-án volt a második ellenőrző értekezlet, május 26-án pedig a VIII. o. osztályozó értekezlete.

Május 29-én tartottuk meg az érettségi írásbeliekről szóló értekezletet, június 18-án az összes osztályok osztályozó értekezletét.

IX.

Ifjúsági egyesületek.

1. Mária Kongregáció.

1911. február 20-án alapított gimn. ifj. Mária Kongregáció közel 30 éves fennállása óta sok nehézségen és viszontagságon ment át. A világháború, de még inkább az 1919. államfordulatot követő, nehéz 20 esztendő kedvezőtlen hatással volt a kongregációs fejlődésre. E nehéz idők nemcsak visszavetették fejlődésében, hanem 1927. évben már a Kongregáció fennmaradása is veszélybe került. A csehszl. isk. főhatóság kizárta társulatunkat az intézetből és a városba kellett keresnünk megfelelő otthont, gyűléseink és könyvtárunk számára. Ezt meg is találtuk az Isteni Megváltó Leányai Flenger intézet igazgatóságának jóvoltából, amiért ezúton is hálás köszönetet mondunk.

A múlt évi örömteli felszabadulás véget vetett 12 évi számkivetésünknek és a szabad hazában visszakaptuk régi otthonunkat a gimnázium falai között. Természetesen nagy kedvvel és élénk lendülettel indult meg a kongregációi élet. Célunk: a Mária-kultusz elmélyítésével és az aszketikus szellem ápolásával öntudatos, modern, katolikus magyar ifjúság nevelése. A tagok létszáma: 48. Ez év folyamán 1 díszgyűlést, 7 rendes és 3 tanácsgyűlést tartottunk. A gyűléseken a prézesi exhortációkon kívül vallásos és hazafias tárgyú beszédek, szabad előadások, felolvasások, szavalatok, bírálatok és zeneszámok hangoztak el. A tagok havonként gyóntak és áldoztak.

A nagyhét folyamán a Kongregáció jegyzője résztvett a Budapesten rendezett központi vezetőképző tanfolyamon. Két kongreganistánk képviselte társulatunkat Áldozóesüörtökön rendezett budapesti kongreganista parlamenten. A kongreganista kiköldöttek mindkét alkalommal értékes tapasztalatokkal tértek vissza. — Vezetője: Vanek Imre, hittanár.

2. Soli Deo Gloria Kollegium.

Intézetünk református tanulói között a fenti címen működő református diákszövetség bibliórákat tartott. A felsős fiúk IV.—VIII.-ig **Boda** Domokos VIII. oszt. tanuló vezetésével 9 bibliórát tartottak. Alsós fiúk, I.—III.-ig **Balla** Jenő és **Hasek** Ferenc VI.A oszt. tanulók vezetésével 6 bibliórát tartottak. A felsős leányok IV.—VIII.-ig **Kenessey** Zsuzsanna VII. oszt. tan. vezetésével 8 bibliórát tartottak, végül az alsós leányok I.—III.-ig 17 bibliórát tartottak, **Nagy** Éva és **Kenessey** Márta IV.A oszt. tanulók vezetésével.

3. „CZUCZOR ÖNKÉPZŐKÖR.

A hagyományokhoz híven ez év elején is megalakult, hogy lankadatlanul küzdjön a magyar kisebbség színeiben. Célja a legszebb volt: egy megkínzott nép sebeinek bekötözése, nemzeti értékeinek megmentése. A vezetést **Mrenna** József ig. úr végezte. A tisztikart az ifjúság választotta, szept. 6.-i alakuló gyűlésén a következők eredményel: Elnök: **Supala** Albín, alelnök: **Kecskés** Ferenc VII., titkár: **Bujna** Vilmos VIII., jegyző: **Dudok** Gyula VII., pénztáros: **Szolcsan** József VIII., ellenőr: **Kacsák** Imre VIII.

A kör keretében hat szakosztály alakult: irodalmi: Szombath Andrással az élen, történelmi: Udvaros Lászlóval az élen, szociológia: Weisz Józseffel az élen, természettudom.: id. Szabó Istvánnal az élen, zene: Brosch Szilveszterrel az élen, testnevelési: Parcsami Józseffel az élen. Az egyes szakosztályok külön-külön nem fejtettek ki érdemes működést, csak mint szerves részei az önképzőkörnek. Jelentőségük annyiban volt, hogy pályatételek kiírásával fokozták a szép munkát és nagyszerű eredményt.

A szeptemberben nagy lelkesedéssel kezdett célkitűzéseink megvalósítása egy rendes gyűlés rendezése után sajnos megakadt: a politikai zűrzavar és a gyűléstiltalom lehetetlenné tette, hogy egyszer is összegyűljünk. De a felszabadulás után fokozott erővel igyekeztünk kipótolni mindazt, ami saját hibánkon kívül ugyan, de mégis elmaradást eredményezett. Május végéig még hat rendes gyűlést tartottunk változó, de mindig nívós műsorral. Az anyagot a legkülönbözőbb tárgykörök szolgálták, elsősorban az irodalom, történelem, természettudomány, szociológia, szavalat, de nem hiányzott egy gyűlésről a zene- vagy énekszám sem. A munkából a VIII. o. mellett az alsóbb osztályok is kivették részüket, mind-egyik rendezett egy önálló gyűlést, tisztán saját osztálybeliek szereplésével.

Jan. 21-én Lévára rándultunk ki, mert eszünkbe jutott, hogy vannak magyar diáktestvéreink, kiknek nélkülözniök kellett ezt az áldásos intézményt, mert csehszlovák iskolákba voltak kénytelenek járni, most tehát rendelkezésükre bocsátottuk évtizedes tapasztalatainkat az új önképzőkör megszervezésénél. Egy másik helyen is küldöttségileg jelentünk meg: a régi Cs.M.Ö.Sz. (Csehszlovákiai Magyar Önképzőkörök Szövetsége) vezetősége Budapesten tartotta a felvidéki önképzőkörök kongresszusát, ezen mi is résztvettünk, Mrenna József ig. úr vezetésével és sikerrel szerepltünk.

A márc. 15-i hazafias ünnepséget és az átütő sikerrel járt diákbalát ugyan-csak az önképzőkör rendezte.

Két nagyon kedves meglepetésben is volt része az önképzőkörnek, melyek mindig felejthetetlen és megható emlékei lesznek diákéletünknek. Az egyik az érsekújvári öregdiákok szeretetének és ragaszkodásának megnyilvánulása, amikor egy gyönyörű, hímzett zászlóval rótták le kegyeletüket az öreg Alma Mater iránt. A másik ajándékot az esztergomi Szent Antal Kollégium növendékei hozták: egy-egy zászlót az első és a nyolcadik osztály részére.

A tanári kar nagy érdeklődést tanúsított az ifjúság dolgozniakarása iránt: minden gyűlésen szép számmal voltak tanár-vendégeink.

Május hó utolsó napjaiban a nyolcadik osztály kiválásával megüresedett tisztségeket a hetedik osztály töltötte be. A jövő évi alakuló gyűlést jún. 12-én, már meg is tartottuk.

4. 116. sz. Czuczor Gergely cserkészcsapat.

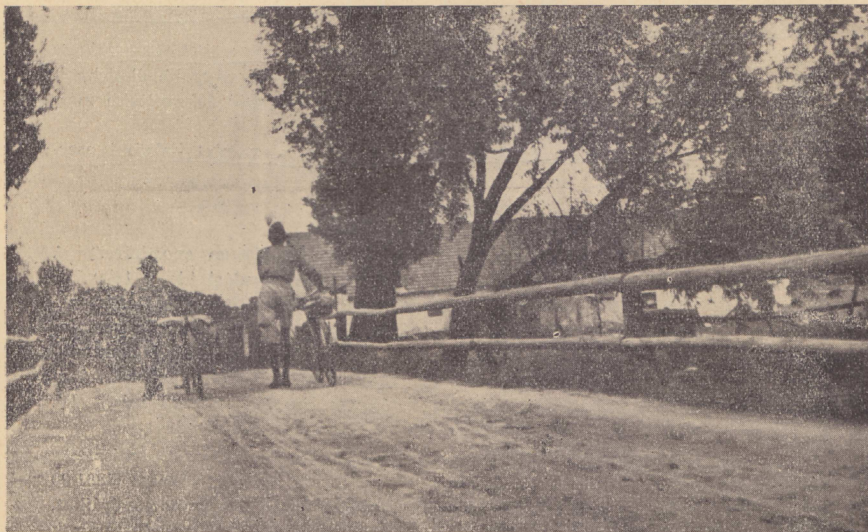
Visszatekintve az elmúlt esztendőre, bátran mondhatjuk, hogy „jó munkát” végeztünk és a mozgalmas, változatos időkben is mindig „résen voltunk.”

A nagy vakáció folyamán trencsén-teplinci táborunkban felejthetetlen élményekben, gazdag három hetet éltünk át. Kemény munkával építettük fel kedves sátoztáborunkat, melynek gyönyörű, romantikus fekvése, körben elhelyezkedő sátrai, 20 m. magas zászlórúdja, tábortüzei örökké megmaradnak emlékezetünkben. Mindnyájan edzettebben, lelkiileg és testileg felfrissülve tértünk innen haza...

Az iskolaév kezdetével megkezdődött a mi cserkészmunkánk is. A gimnázium két fiatal tanára **Balázs Jenő** és **Dombrovsky János** tanár urak, mint „öreg:

cserkésztestvérek" szintén bekapcsolódtak a csapatmunkába és sokban segítségére voltak a csapatot már évek óta vezető **Mrenna** József csapatparancsnok, igazgató úrnak, a mi szeretett Jóskabácsinknak.

November 8-án, a honvédség bevonulásakor résztvettünk a rendezésben és a fogadtatásban. Pár nappal a felszabadulás után nagyszerű, hangulatos „Teadélután” rendeztünk, melyet a bevonuló honvédség vitéz tábornoka is megtisztelt látogatásával. A teadélutánon az egész csapat letette a fogadalmat a személyesen megjelent **Papp** Antal, a magyar cserkészsövetség elnökének kezébe. Csapatunk a Cs. szövetségtől a 116-os számot kapta.

December 4-én öleltük keblünkre először városunk földjén anyaországi cserkésztestvéreinket. Az esztergomi cs. csapatok 3 raja látogatott meg és egy szép nemzeti zászlót, azonkívül sok könyvet és ajándékot adott át csapatunknak... Kedves családias Mikulás-estünkön mély tisztelettel emlékeztünk meg a névnapos főméltóságú Kormányzó Úrról... 6-án a budapesti leventék egyik díszszázada látogatta meg városunkat. Testületileg kivonultunk fogadtatásukra, majd az ünnepségek után egyenkint szállásaikra vezettük őket.

Karácsonykor örsönként rendeztünk gyűjtési akciót városunk szegényei számára; karácsony-napján pedig felkerestük a város nyomortanyáit és sok könyvet töröltünk le szerény, de szeretettel adott ajándékainkkal... A karácsonyi szünet alatt sem pihentünk. A budapesti Ludovika Akadémia 100 tagja tekintette meg városunkat és csapatunknak kellett őket külön-külön szállásukra kalauzolni.

Január hónapban folytak a próbázások. Cserkészeink már a magyar próbák anyagából készültek és próbáztak... Február 5-én sikeres és hangulatos „Debreveni Estet” rendeztünk, szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Tavasszal négy anyaországi cserkésztiszt tartott örsvezetőink számára rövid kiképzést. Résztvettünk a Kárpátalját megszálló honvédek segélyakciójában; tetemes összeget és ruhaműt gyűjtöttünk össze és küldtünk el a nemes célra.

Az esős tavaszi napok elmúltával kirándultunk a bajesi erdőbe, ahol kemény munkával, majd játékkal és szórakozással egy kedves napot töltöttünk el. Csatatunk tíz fiút küldött az ideai őrsvezetői táborba Pestre, akik sok-sok tapasztalattal és friss tudással tértek vissza, hogy tudásukat a csapat javára fordítsák.

Részt vettünk még testületileg a feltámadási körmeneten, József kir. herceg fogadtatásán és a szent Jobb bevonulásán. Május 18-án a Levente Otthon kert-helyiségében rendeztük meg szokásos fagyaltdélutánunkat, mely éppen úgy, mint az előbbieket, szép erkölcsi és anyagi sikerrel végződött. Rendezéseink tiszta jóvedelmét szegénysorsú cserkésztestvéreink táborozásának megkönnyítésére és cserkészfelszerelésünk kiegészítésére fordítjuk.

Csatatunk ez évben már szervesen is az intézethez kapcsolódott, minthogy az intézet lett a csapat szervezőtestülete. A felszabadulással nagyobb életlehetőség, tágabb munkakör nyílt számunkra, úgy hogy most már fokozottabb mértékben indulhat meg a cserkészmunka.

Munkánk megkoronázása és jutalma lesz majd a várva-várt balatoni cserkész táborunk...!!

5. Sportkör.

A sportkör neve: „Érsekújvári Pázmány Péter gimnázium sportköre.“ A „KISOK“ debreceni kerületéhez tartozik (ideiglenesen.) Alakulási ideje: 1939 III. 18, igazolási száma 278. Tiszteletbeli elnöke: **Czárán** Dániel testnevelő tanár, vezető tanárai: **dr. Dobossy** Imréné, testnevelő tanárnő, **Enders** Ede testnevelő tanár. Az intézet tanulóinak létszáma 858, ebből fiú: 609, leány: 249. Magántanulók száma 7. Testnevelési alapra fizetők száma: 858. Működő tagok száma korosztályonként: II. korosztály: 36 fiú, III. korosztály: 112 fiú, 28 leány, IV. korosztály: 160 fiú, 113 leány, összesen 449 fő (208 fiú, 141 leány).

Működő szakosztályok: atlétika, torna, játék, úszás, céllövészet, tenisz. Az intézet tornaterme: 193.20 m², padlózata parkette. Az intézet udvara: 3861.00 m², játékra alkalmas. A szakosztályok délutánonként tartották gyakorló óráikat, a fiúk heti 8, lányok heti 6 órában dr. Dobossyné, ill. Enders testnevelő tanárok vezetése mellett. Az intézet tornatermén és játszótermén kívül a tanulók az „ÉSE“ sportpályán is gyakorolhattak. Úszoda nem lévén a városban, a nyitrai strandot használni a rossz időjárás miatt nem lehetett, ezért a diákok úsznitudásáról képet alkotni nem tudtunk. A céllövészszakosztály idén — felszerelés hiánya miatt — működni nem tudott.

Május hó folyamán megrendeztük az intézeti kosárlabda bajnokságot. Bajnok lett a VII.a csapata.

X.

Rendkívüli tantárgyak.

1. Magyar nyelvi kurzusok.

Az átképző osztályok számára magyar nyelvi kurzusokat rendeztünk, célunk az volt hogy a csehszlovák iskolában tanult növendékeinket bevezessük a magyar nyelvtan ismereteibe, javítsuk meg magyar beszédkészségüket és rossz magyar helyesírásukat.

A magyar nyelvi kurzusokon résztvettek a következő osztályok: III. c, tanár:

dr. Klenner Aladár, IV. c, tanár: dr. Bakos József, később Dallos Piroska, V. c, VI. b, tanár: Major József, VII.-VIII. o.: Kovács Endre.

2. Művészeti gyakorlatok.

Tartották: Thain János és Jánoska Tivadar tanárok, heti 2-2 órában. Résztvevők: **I. a:** Családi Ferenc, Habberfeld Judit, Hüttner Izabella, Kele Ottó, Löwinger Márta, Klein Daisy, Pollák Vilma, Rosenbaum Zsuzsa, Szilvássy Gizella. — **I. b:** Járík Viola, Tóth Gyula. — **I. c:** Glaser Anita, Kovács Tibor, Ledovszky Gábor, Strasser Tamás. — **II. a:** Kukán Béla, Thain Viola. — **II. b:** Jedlicsek Lajos. — **III. b:** Schlesinger Ágnes. — **IV. a:** Adamovics Andrienne, Simon Jolán, — **IV. b:** Ficza Ferenc.

3. Rendkívüli rajz.

Tanította: Jánoska Tivadar, heti 2 órában. — Résztvevők: **V. a:** Dozsik Gyula. **VI. a:** Popper Lucia. **VII. a:** Luzsicza Lajos, Takács Erzsébet.

4. Testnevelés.

Intézetünkben Enders Ede testnevelő tanár vezetése alatt vívó (tőr és kard) és különtorna tanfolyamot tartottunk. A vívótanfolyamon összesen 10 tanuló (Zoubek Zoltán, Szporni László, Siposs Jenő, Parcsami József, Chytil Márió, Szemző János, Makk Sándor, Massányi Miklós, Zámbo László, Messéna Endre) vett részt. A különtornán három diák, Hangos István és György és Járík László vett részt. Mindkét tanfolyamon nagy igyekezettel tanultak a résztvevők, s igen szép eredményt értek el. Mindnyájan megérdemelték a jeles osztályzatot.

XI.

Tanulmányi kirándulások.

1. Budapesti kirándulás.

Május 19-én és 20-án 180 diákkal iskolai kirándulást rendeztünk Budapestre. Az első nap megtekintettük az Országházát, ahol a diákok versenyeztek az előkelő helyekért a Képviselőházban. Alig telt el néhány perc s a gyermekek a miniszterek és a házelnök helyét foglalták el.

Innét felmentünk a Várba és a királyi palotát néztük meg. Ámuló szemekkel gyönyörködtek növendékeink a királyi palota pompás márványtermeinek szépségében. Délutáni programmunk középpontja a Margitsziget volt, bár itteni multságunkat kissé elrontotta a hirtelen fejünkre zuduló zivatar. Bosszúságunkat bőven kárpótolta azonban az esti hajóút a kivilágított partok között.

Másnap a Vajdahunyad vára és a Szépművészeti Múzeum megtekintése után, hátralékos időnket az állatkertben töltöttük.

2. Osztálykirándulások.

1. Az I.a/ o. május 21-én kirándult Esztergomba és innen hajóval Nagymarosra. Vezető tanár: dr. Bakos József. — Június 3-án sétakirándulást tett Bajcsra.

2. Az I.b/ o. június 1-én Bajcsra volt kiránduláson, június 3-án pedig Visegrádon és Esztergombán. Megtekintették a várromokat is. Vezető tanár: Pintér Sándor.

3. A II.a/ osztály is Visegrádon és Esztergombán volt. Visegrádról hajóval mentek Esztergomba. Vezető tanár: dr. Gockler Imre.

4. A II.b/ o. június 1-én Bajcsra volt, június 3-án pedig Nagymaroson, Vi-

segrádon és Esztergomban. Vezető tanár: Dallos Piroska.

5. A II.c/ o. június 3-án kirándult a bajcsi erdőbe.
6. A III.a/ o. egynapos kiránduláson volt Bajcon. Vezető: Miklósy Ilona.
7. A III.b/ o. volt Andódón, ahol Czuczor Gergely szülőházát nézte meg, június 3-án pedig Bajcon volt kiránduláson.
8. A III.c/, IV.a/ és IV.c/ osztályok június 3-án Esztergomba rándultak ki. Vezetők voltak: Zoltványi László, Kovács Endre és dr. Klenner Aladár.
9. Az V.b/ o. június 2-án kirándult Kisínóca, Márianosztrára és az 585 m. magas Sóshegyre.
10. Az V.c/ osztály június 2-án Esztergomban volt, június 3-án pedig fél-napos kirándulást tett a Berekbe. Vezető: dr. Dugonics Ferenc.
11. A VI.b/ o. június 2-án Esztergomban volt. Vezető: Kékessy Antal.
12. VII. a június 1-én Esztergomba rendezett kirándulást, délután a Vaskapu nevű hegyet is megnézte. Június 3-án félnapos kirándulást tett a Berekbe, vezető: Kálmán Béla.
13. A VII.b/ o. június 3-án a bajcsi erdőbe rándult ki, Gombos Sándor tanár vezetésével.

A bajcsi osztálykirándulások keretében emlékeztünk meg a madarak és fák jelentőségéről. Az esztergomi kiránduláson a város nevezetességeit néztük meg, elsősorban a Bazilikát, a kincstárt, a híres ásátásokat, a Kálvária dombot, a város strandfürdőjét, stb. A legtöbb osztály hajóutat is tett s így tanulóink gyönyörködhetek a Duna egyik legszebb szakaszát szegélyező hegyek szépségeiben is.

Nagyobb, több napos kirándulást tett az V.a/ és a VI.a/ osztály. Az V.a/ osztály volt Esztergomban, majd kitartó gyaloglással feljutott a Dobogókőre. Itt megháltak. Dömösre mentek, ahol egy éjszakát is töltöttek. A harmadik napon Visegrád várát nézték meg, délután hajón Párkányba utaztak s onnan vonattal vissza Ujvárbá.

A VI.a./ osztály Szombathelyre rándult ki.

A szombathelyi magyar szülői társadalom lelkesége és vendégszeretete lehetővé tette, hogy egyik osztályunk, a VI.a. osztályfőnökének, valamint Dallos Piroska tanárnőnek és Gánóczy Mihály tanárnak vezetésével hazánk nyugati határára Szombathelyre utazzék. Itt páratlan fogadtatásban részesültek. Lomoschitz Károly c. igazgató, az ottani nevelői gárda egyik kiváló tagja, kedvenc gondolatát igyekezett a vendéglátás megszervezésével valóráváltani a városok közötti diákkerét, hogy így hazánk különböző vidékeken élő ifjúsága kölcsönösen megismerje egymást. Ez a törekvése a szombathelyi társadalom nagy megértésével találkozott és fényes sikerrel járt. A premontrei kanonokrend, az állami Faludi Ferenc gimnázium és az állami Lorántffy Zsuzsanna leányliccum igazgatósága testvérintézeti szeretettel és készséggel állottak az ügy szolgálatába és buzgókodásuk eredményeképpen az érsekujvári diákokat mind családoknál helyezték el, ahol páratlan vendégszeretetet élveztek. Így azután igen sokat nyújtott nekik a háromnapos kirándulás. Odautaztukban megtekintették Győr városát.

Szombathelyen első dolguk volt, hogy a Hősök emlékműve elé vonuljanak, ahol bensőséges kis ünnep keretében nagy babérkoszorúval áldoztak a világ-háborúban elesett szombathelyiek emlékének. Az ünnepi szónok: Kürthy István, Jaross Andor felvidéki miniszter fia volt. szavalattal Lakatos György és Molnár László szerepeltek. Rövid kis séta után tüneményes technikával egy perc leforgása alatt minden vendéglátó megtalálta a maga vendégét és az estét szombathelyi családi körben töltötték diákjaink. Ennek a ténynek jelentősége eléggé nem is értékelhető: így létesül igazi, bensőséges kapcsolat városaink és vidé-

keink ifjúsága között, így ismeri meg egymást, forr egységbe a magyarság. A második nap délelőttjét Kőszegnek és közvetlen környékének szentelték diákjaink, itt a vezetői tisztelet: dr. Gyöngyös János városi főtitkár és 3 községi gimnázista töltötte be. Sok szép és értékes tapasztaltak diákjaink. Szombathelyen aznap délután a római ásatásokat és a székesegyházat szemlélték meg nagy érdeklődéssel. Reggel a szombathelyi 3. Honvéd Híradózáslóalj parancsnoksága két teherautót bocsátott ingyen rendelkezésünkre, így megnézhattuk a tüneményesen szép jáki templomot, résztvehattünk ismét Szombathelyen az úrnapi körmeneten és még a Strandfürdő vezetőségének vendégszeretét is kiélvezhattuk. A pompás Szabária étteremben Szombathely pénzintézetei egy este és egy délelben nagyszerűen megvendégelték diákjainkat, akik felejthetetlen napok emlékével tértek otthonukba.

XII.

Erkölc-s-fegyelmi és egészségi állapot.

A tanári testület minden alkalmat megragadott, hogy a tanuló lelkeben a tudáson kívül az erkölcsi érzést mélyítse, a hazafias érzést fokozza s a tekintély tiszteletét megszilárdítsa s általában véve is nagy gondot fordított a nevelői munkára.

Vallási kötelességét minden tanuló teljesítette. A r. kat. vallású tanulók minden vasárnapon és ünnepnapon szentmisét, azonkívül vasárnaponként szentbeszédet is hallgattak. R. kat. vallású tanulóink lelkiyakorlatokon is részt vettek.

A nem katolikus tanulók is hitoktatóik utasítása szerint végezték vallási kötelességeiket.

A tanítás minden nap imával kezdődött és imával fejeződött be. Az imáság befejezése után a tanulók vigyázz-állásban elmondják a magyar Hiszekegy-et.

A tanulók fegyelmezettsége ellen általában véve nagyobb kifogás nem merült fel. Egy-két alkalommal még érezte utóhatását a csehszlovák pedagógia-nevelési elvnek szabadsága, tanulóink azonban dícséretes odaadással alkalmazkodtak a magyar középiskola szigorú rendszabályaihoz is.

Az egészségi állapot az iskolai év nagy részében kielégítő volt.

XIII.

Menza, jótékonyág, jutalmazások.

DIÁKMENZA

1939. febr. 14-én megnyílt városunkban a régen várt diákmenza. A valami-
kor tervbevett diákinternátus sok akadály miatt nem valósult meg, de kezdet-
nek igen szép eredmény, e ma már javában működő diákmenza. A megnyitáskor
31 állandó tagja volt és 11 időnkénti étkező kereste fel. A napi étkezés (ebéd
és vacsora) díja 40 fill. Februárban 6 teljesen ingyen, 7 diák féláron étkezett.
Ez a létszám közben állandóan emelkedett, s június havában már 42 állandó és
8-10 időnkénti tagja lett. Ekkor már 13 tanuló kapott teljesen ingyen és 10
félíngyen meleg ételt. Hogy ez a diákmenza egyáltalán létrejött és ennyi kedvez-
ményben részesítheti a szegény diákokat, azt mindenekelőtt a jószívű adako-
zóknak köszönhetjük. A szegény diákok menzafillicreiből nem lehetett volna di-
ákmenzát létesíteni és fenntartani. A minden állami támogatás nélkül létre-
jött diákmenzát tisztán nemes közadakozás tartja fenn. Mindezeknek a jószívű
adakozóknak nevét hely szűke miatt felsorolni lehetetlen és szükségtelen is.
A jó tett önmagában dicséretes, a hála érte pedig egy boldogabb magyar nem-
zedék lesz. A nemes adakozók közt nem szabad azonban szó nélkül hagynunk
az Érsekújvári Katolikus Nőegyletet, amelynek tagjai nemcsak a megalapításkor
és a felszerelés hozzájárulásával, hanem mint menzahozzájárulók legtöbbet tet-
tek a menzáért. Havonként bizonyos összeg lefizetésével megváltották sok diák
menzadíját és ebből oszthattunk ki segélyeket. A legnagyobb köszönet ezeket
az adakozókat illeti. A nagyobb adományok közül meg kell még említenünk a
„Magyar a magyarért” mozgalom adományát és a környező községek, falvak
adományait. A karácsonyi szünetben diákjaink gyűjtőivel megváltották sok diák
eket a helyeket és az eredmény igen szép pénzüsszeg és természetben nyújtott
adomány volt. De nemcsak a falvak és intézmények, mint testületek vettek
részét az adakozásban, hanem a falu népe egyénenként is hozzájárult filléréivel
az eredményhez. Ezek a jószívű adakozók megértették a diákmenza fontosságát,
érezték, hogy a tanulni vágyó magyar ifjúság az ő adományaik nélkül nem ér-
het el céljához, hogy boldogabb jövőt teremtsen a ma még vajdó magyar tár-
sadalomban. Egyelőre másképp nem tudunk, azért ezúton mondunk hálás köszö-
netet szegénysorsú diákjaink nevében, minden adakozóknak nemes cseleke-
detéért és egyúttal szeretettel kérjük, hogy a jövőben még számosabban támoga-
sák segítségére nagyon is rászoruló diákjainkat.

SEGÉLYEZÉS, AJÁNDÉKOZÁS ÉS JUTALMAK.

1. Segítőegyesület.

A mozgalmas esztendő erősen próbára tette a Segítőegyesület teljesítőké-
pességét. A felszabadulás örömteli ténye folytán az eddigi kölcsönkönyvtár te-
kintélyes értéket képviselő állandó állománya mintegy 2300 kötet, nagyjából már
csak az idei évre volt felhasználható, s így az évelői könyvbeszerzés és könyv-
kötés, tetemes költségei is, mint felesleges kiadás szerepelnek. Igaz, hogy az
egyesület küzgyűlése az egész könyvtárat a pozsonyi magyar reálgimnáziumnak
adományozta és így tulajdonképpen az ottani magyar ifjúságot segítjük vele az
életre való szellemi felkészülésben. Minket viszont a Főméltóságú asszony „Ma-
gyar a Magyarért” mozgalma segítette meg és gazdag könyvállományával lehetővé
tette, hogy a nemzeti vonatkozású tárgyakban mindjárt a magyar nemzeti meg-
győződés szellemében tanulhassanak diákjaink. Régi könyvekkel a csonkaha-

beli testvérintézetek is kíségtettek bennünket. Különösen az esztergomi Szent Ferenc-rendi, Szent Antal gimnázium, mely látogatása alkalmával 903 drb. könyvvel lepett meg.

Új könyvtárállományunk a következőképpen alakult:

TANKÖNYV-SZAPORULAT
az 1938/39. iskolai év folyamán.

I. Új könyvek:

1. „Magyar a magyarért“ akció	— — — — —	657 drb.
2. Vétel útján	— — — — —	6 drb.
3. Ajándékozás révén	— — — — —	10 drb.
4. Balázs-Major tanárok akciója	— — — — —	137 drb.
5. A VKM. ajándéka	— — — — —	78 drb.
	Összesen:	888 drb.

II. Régi kiadású könyvek:

1. Az esztergomi Szt. Ferenc-rendi gimn. ajándéka	— — — —	903 drb.
2. Az Országos Közokt. Tanács akciója	— — — —	815 drb.
	Összesen:	1718 drb.

(Új és öreg kiadású könyvek összesen: 2606 drb.)

A SEGÍTŐEGYESÜLET pénzügyi kimutatása az 1938-1939. tanévről.

1937/38 iskolai év végén a vagyon volt Kč. 28.454.35 = Pengő 4064.90

BEVÉTELEK:

1. Tagdíjakból. (33 rendes tag)	— — — — —	á P 4 = 132.—
Pártolótagdíj 296 tagtól	— — — — —	P 837.85 1019.85
2. 1938. évben megtartott majális jövedelme,		
Segítőegylet céljára	— — — — —	K č 1064.30 = P 156.04
Menza-célra	— — — — —	Kč. 500.— = P 71.43 223.47
3. Adományok.		
Vároستól	— — — — —	Kč. 500.— = P 71.43
Köbölküi főiskolások	— — — — —	Kč. 800.— = P 114.28
Özv. Tiszó Lajosné (Menza-alapra)	— — — — —	Kč. 1500.— = P 214.28 399.99
4. 1939. évi diákbál jövedelme	— — — — —	P 200.—
5. 1939. évi majális jövedelme	— — — — —	P 247.—
6. Kamatok	— — — — —	P 109.16
7. Tanévelej.: Koptatási díj	— — — — —	P 74.34
	Összesen:	P 2273.81 P 6338.71.

KIADÁSOK:

1. Orvosi díj	— — — — —	P 71.43
2. Könyvkötéskre	— — — — —	P 636.81
3. Új könyvekre	— — — — —	P 574.30
4. Segélyre	— — — — —	P 100.—
5. Nyugtákra, okmánybélyegre és portókra	— — — — —	P 23.—
6. Élelmezési segély (az év kezdeti-menzán)	— — — — —	P 30.62
7. Tandíjsegély	— — — — —	P 23.—
8. Felruházás	— — — — —	34.—
	Összesen:	P 1493.16.

1938/39. iskolaév végén vagyon — — — — — P 4845.55.

Általános adatok: Alapítási év: 1902.

Tagok száma: alapító tag 2, rendes tag 33, pártoló tag 296.

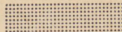
Tagdíj: rendes tag P 4.—, pártoló tag P 2.87.

2. Ajándékozás és jutalmazás.

A felszabadulás örömteli élményét még jobban elmélyítette a szeretetnek és a hazatérés alkalmából való boldog üdvözlésnek sok tanujele, mellyel csonkaha-zabeli testvérintézetek tanári karuk és diáktársadalmuk halmoztak el. Az esztergomi Szent Ferenc-rendi Szent Antal gimnázium gazdag könyvadományáról már máshelyütt megemlékeztünk, arról a kedves figyelemről is, amellyel intézetünk VIII. és I. osztályának zászlót adományoztak. A ceglédi gimnazisták és a cinkotai (volt pozsonyi) tanítóképző növendékei lelkes buzgalommal magyar címereket festettek. Az esztergomi 830. sz. Szent Ferenc cserkészcsapat a VI.a. osztálynak adományozott egy szép magyar zászlót. A gimnázium volt diákjai az intézetnek hoztak zászlót. A Magyar a magyarért könyvakciójáról már megemlékeztünk. A gyulai római katolikus gimnázium 104.58 pengőt küldött gyűjtéséből, szegénysorsú diákjaink felségélyezésére: ebből 50 pengőt a Menza-alapra, ötvennégy pengő ötvennyolc fillért pedig felruházásra fordítottunk. Pethő István bankigazgató az Erdélyi Szépművészeti Céh 32 kötetből álló könyvsorozatát adományozta ifjúsági könyvtárunknak.

Farkas Sándor gyógyszerész, városunk ismert magyar kultúrmeccenása, magyar irodalmi jutalomdíjakat adományozott 80 pengő értékben. Ebből 20-20 pengős jutalomban részesültek a magyar irodalomban tanúsított szorgalmukért és kitűnő előmenetelükért: Doszkocs József és Szombath András VIII.a. és Dudok Gyula VII.a. o. tanulók, 10-10 pengőt, Kaiser Károly és Varga Károly VIII.b. o. tanulók, Dr. Turchányi Imre ügyvéd, orsz. képviselő ugyancsak 80 pengő értékben történelmi díjakat adományozott, 20-20 pengőt Albrecht Valéria és Hinora Mihály VIII.a., Zelenka László VIII.b. és Kecskés Ferenc VII.a. osztályú tanulók kaptak a történelemben tanúsított szorgalmukért és jeles előmenetelükért.

Intézetünk e jötevőinek és ifjúságának, valamint magyar nevelésügyünk nemes pártfogóinak hálás köszönetet mondunk.

XIV. Érettségi vizsgálatok.

Február 24-én érettségi javító vizsgálat volt vitéz dr. Bessenyei Lajos m. kir. tankerületi főigazgató elnökelete alatt. Egy tanuló jelentkezett, 2 tanuló 2-2 tárgyból, 1 tanuló 1 tárgyból tett javítót. Érett lett Kvasznovszky János, egy tárgyból a júniusi időpontban tehet javító vizsgát 1 tanuló, az érettségét meg kell ismételnie 2 tanulóknak.

A júniusi érettségi vizsgálatokon ugyancsak vitéz dr. Bessenyei Lajos m. kir. tankerületi főigazgató elnökölt.

Érettségi vizsgálatra a VIII.a-ból 60 nyilvános és 1 magántanuló, a VIII.b.-ből 17 nyilvános tanuló jelentkezett.

Az írásbeli dolgozatok május 31, június 1-2 napjain voltak.

A VIII.a. osztály írásbeli tételei a következők voltak:

Magyar nyelv és irodalom: 1. A női nem kiválóságai és gyengéi, „Az ember tragédiájában”. 2. Az elektromosság hatása a modern élet alakulására.

Latin nyelv és irodalom: P. Cornelius Scipio Maior válasza Hannibálnak békét kérő beszédére a zámái csata előtti összejövetele. (Latin szöveg fordítása magyarra.)

Francia nyelv és irodalom: Kismadarak a francia mesevilágban. (Magyar szöveg fordítása franciára.)

A VIII.b. osztály írásbeli tételei:

Magyar nyelv és irodalom: 1. A „János Vitéz” a magyar irodalomban és a magyar életben. 2. Szent István magyar népe. (A kereszténység felvételének jelentősége.)

Latin nyelv és irodalom: Aeneas kéri a cumaei javasasszonyt, hogy mutassa meg neki az alvilág bejáratát. (Latin szöveg fordítása magyarra.)

Német nyelv és irodalom: A magyar falu. (Magyar szöveg fordítása németre.)

A VIII.a. osztály szóbeli vizsgálatai június 21-től 27-ig tartottak, s a következő eredménnyel végződtek:

Kifüntetéssel érett: Takács Julianna.

Jeljesen érettek: Boda Domokos, Hinora Mihály, Klein Zsuzsanna, Ötvös Margit, Szabó Éva.

Jól érettek: Albrecht Valéria, Bendesi András, Bujna Vilmos, Doszkocs József, Ferenc Márta, Heringes Klára, Kacsák Imre, Maczeák József, Parcsami József, Supala Albin, Udvaros László.

Érettek: Bauer Róbert, Bednárík Mihály, Chemez Jenő, Csányi Gizella, Csirik Irén, Czeller Ferenc, Demény Lajos, Gleizner László, Hajdú Endre, Halag Sándor, Kurucz Antal, Major István, Moskovits Zsuzsanna, Nagy Károly, Németh Ferenc, Petrányi István, Pinke Miklós, Ruzsik Gyula, Sevcsik Julianna, id. Szabó István, ifj. Szabó István, Szolesányi József, Szombat András, Tóth Béla, Vadász Márta, Vanek Pál, Varga László, Weisz József, Willand Géza, Zoubek Zoltán.

A javító érettségi vizsgálaton éretté lett: Gulyás Lajos.

A követelményeknek nem felelt meg és két hónap mulva tehet javító vizsgálatot a magyarból 2 tanuló, a latinból 5 tanuló, a történelemből 1 tanuló.

A követelményeknek nem felelt meg és egy év mulva tesz teljes érettségi vizsgálatot 2 tanuló.

Élégtelen írásbeli dolgozatok miatt szóbelire nem került és egy év mulva tehet érettségi vizsgát 4 tanuló.

A VIII.b. osztály június 19. és 20. napján szóbelizett és eredményei a következők:

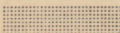
Jelesen érett: Zelenka László.

Érettek: Adler Edit, Bánó Anna, Bordács László, Farkas Sándor, Fodor Márta, Gérik János, Kaiser Károly, Rózsa Tibor, Scheicher János, Szakál Erzsébet, Varga Károly.

A követelményeknek nem feleltek meg és két hónap mulva tehetnek javító vizsgálatot a magyarból 1 tanuló, a történelemből 1 tanuló, a fizikából 1 tanuló.

A követelményeknek nem felelt meg és egy év mulva tehet teljes érettségi vizsgát 1 tanuló.

Élégtelen írásbeli érettségi dolgozatai miatt szóbelire nem kerülhetett és egy év mulva tehet érettségét 1 tanuló.

XV. A tanulók érdemjegyei*).

I. A) osztály.

Osztályfőnök: Dr. Bakos József.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszertet	Vallás	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Szépíráás	Enek	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Alaxa Árpád, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Balázi Ferenc, r. kat.	1	3	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	f
Balogh György, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	fm.	2	3	3	—
Bence Ottó, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	3	2	3	3	f
5. Berkesi József, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	f
Blumenstein Róbert, izr.	2	3	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—
Czakó Ferenc, r. kat.	1	2	1	1	2	3	2	2	2	3	1	2	2	—
Cápa László, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	m
Családi Ferenc, r. kat.	1	2	1	2	3	3	2	2	3	3	2	1	3	f
10. Császár László, ref.	1	2	1	2	2	2	1	3	3	3	3	2	3	f
Dániel Ottó, r. kat.	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2	m
Deák Ferenc, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3	1	3	f
Druga Béla, r. kat.	1	2	1	3	2	3	1	3	2	1	2	2	3	f
Farkas József, r. kat.	1	3	1	3	3	3	2	3	3	1	2	3	3	f
15. Hamar Kázmér, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	m
Jarosek Sándor, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Józsa Ervin, r. kat.	1	2	3	3	3	4	3	3	2	1	2	3	4	f
Kele Ottó, r. kat.	1	3	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	—
Komlósi Mihály, r. kat.	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2	m
20. László Ferenc, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	1	2	2	3	f
Lelovics Károly, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	f
Melicher Lajos, r. kat.	1	3	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	f
Mészáros József, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3	—
Mészáros Tibor, r. kat.	1	2	1	2	3	3	2	3	2	3	3	2	3	f
25. Molnár Nándor, r. kat.	1	2	1	2	3	3	1	3	3	2	3	2	3	—
Palesik Tibor, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	2	3	1	3	1	3	f
Perényi György, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	2	2	2	2	3	—
Pónya Sándor, ág h. ev.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	2	3	3	—
Spiegel Péter, izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	1	2	m
30. Stern Tibor, izr.	1	2	1	2	2	3	2	3	3	3	3	1	3	f
Varga Károly, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	3	2	1	1	2	3	—
Végh Róbert, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	m
Balogh Ilona, r. kat.	1	1	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2	3	—
Csillag Lívia, izr.	1	2	1	3	3	2	2	3	3	2	3	1	3	—

*) OSZTÁLYZATOK: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.

35. Feldmár Alíz, izr.	1	2	1	3	3	2	2	3	3	2	2	2	3	f
Fleischmann Piroska, izr.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2	3	f
Háberfeld Judit, izr.	1	2	1	2	1	1	1	2	3	1	3	1	2	—
Haimann Zsuzsa, izr.	1	2	1	1	2	2	3	3	2	1	1	1	3	—
Holota Éva, r. kat.	1	2	1	1	1	2	2	2	3	1	2	1	2	—
40. Hüttner Izabella, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	2	m
Klein Daisy, izr.	1	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2	2	3	—
Klein Marianne, izr.	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	m
Kurucz Éva, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	m
Löwinger Márta, izr.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	—
45. Melicher Auguszt. r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	m
Neuber Éva, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	—
Neuwirth Alíz, izr.	1	3	2	3	2	3	3	4	3	2	2	2	4	f
Pollák Vilma, izr.	1	2	1	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	—
Radó Katalin, izr.	1	2	1	2	2	2	1	1	3	1	2	1	2	—
50. Rosenbaum Zsuzsa, izr.	2	3	2	3	4	4	3	4	3	3	3	2	4	f
Schwitzer Marianne, izr.	1	2	1	2	2	2	1	2	3	2	3	2	2	—
Szilvássy Gizella, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	f
Ungár Lívia, izr.	1	2	1	2	2	3	3	3	3	1	3	2	3	—
Weisz Ágnes, izr.	1	2	1	1	2	2	1	2	3	1	3	1	2	m
55. Weisz Éva, izr.	1	2	1	2	2	1	1	2	3	1	2	2	2	—
Weisz Irén, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	f

Kimaradtak: Csizmadia Sándor, ref. Gódor József, r. kat. Gyurik Béla, r. k. Hofbauer László, r. k. Istenes Rezső, r. k., Jaross Andor, r. k. Jucker Klára, r. k., Szórád József, r. k., Tóth Nándor, r. k., Vas Viktória, r. k.

I. B) osztály.

Osztályfőnök: Pintér Sándor.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretel	Vallásfan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettarajz	Mennyiségfan	Rajz	Testnevelés	Szépíráás	Ének	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Balázs Mihály, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	3	3	1	3	2	3	f
Balázsi Béla, r. kat.	1	2	1	3	3	4	2	3	3	2	2	2	4	—
Baracskaý Imre, r. kat.	1	2	1	3	3	4	3	3	3	2	3	3	4	—
Bencze Gyula, r. kat.	1	2	1	2	2	1	2	3	2	3	2	3	2	f
5. Birkus János, r. kat.	1	1	2	2	3	3	2	3	2	2	1	2	3	m
Budinszky Ernő, r. kat.	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	m
Budinszky Miklós, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	m
Börgöndi Vilmos, r. kat.	1	2	1	3	3	4	3	3	3	2	3	3	4	—
Czuczor Miklós, r. kat.	nem osztályozható.													
10. Csánda Elek, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	3	3	1	1	2	2	f
Csontó Béla, ref.	1	2	2	3	3	4	2	2	3	2	3	2	4	f
Csulák Mihály, r. kat.	1	1	1	1	1	3	1	1	2	2	2	1	2	m
Diósi József, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	m
Doszkocs Sándor, r. kat.	1	1	1	1	2	2	1	1	3	2	2	1	2	m
15. Erneszt Béla, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	1	2	2	2	f
Fekets Béla, ref.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	f
Futó Tibor, r. kat.	1	2	1	4	3	4	2	3	3	1	3	3	4	f
Gábris Miklós, r. kat.	1	2	1	2	3	3	2	1	3	2	3	2	3	f
Grédi Tibor, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	f
20. Gyurka József, r. kat.	1	2	1	4	3	3	2	3	3	2	3	3	4	—
Hatvanger László, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	—
Horváth György, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	2	3	2	2	2	3	f
Ivicsics Lajos, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	m
Jakócs Elemér, r. kat.	1	2	1	3	2	3	1	3	3	3	3	2	3	f
25. Járik György, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	m
Juhász Rezső, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	2	3	3	1	3	3	f
Kovács Ferenc, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	f
Malinovic Antal, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	4	3	1	3	2	4	—
Mazuch László, r. kat.	1	1	1	2	2	3	1	2	2	1	2	1	2	f
30. Mészáros Ferenc, r. kat.	1	2	3	3	3	4	2	3	3	2	2	2	4	—
Munka István, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	3	3	2	3	2	3	f
Némethy László, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2	—
Salgó László, r. kat.	1	3	2	3	3	3	2	3	1	2	1	3	3	—
Steiner Béla, r. kat.	1	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	—
35. Szaricsék Ferenc, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Szűcs Tibor, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	f
Téglás József, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	f
Tiszkala József, r. kat.	1	2	1	3	2	3	1	3	2	1	2	1	3	f

Tóth Gyula, ref.	1	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1	3	---
40. Vancsó Sándor, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	1	2	1	2	2	f
Zsilinszky Béla, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	3	2	2	2	3	—
Bartha Jolán,	1	2	1	3	3	3	1	4	3	2	2	3	4	f
Dittert Valéria, r. kat.	1	2	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	--
Gőgh Ilona, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
45. Halász Magdolna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Izsák Jusztína, ref.	1	2	1	2	2	3	1	3	2	1	2	2	3	f
Járik Viola, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	m
Juhász Valéria, ref.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	3	2	3	--
Kiss Etel, ág. ev.	1	2	1	3	2	3	1	2	2	2	2	1	3	f
50. Kucsera Erzsébet, r. kat.	1	1	1	2	1	3	1	2	2	1	2	1	2	—
Lendvai Irén, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	2	1	3	f
Ollé Regina, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	—
Schindler Edit, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	---
Soós Lilla, ref.	1	1	1	2	2	3	1	3	3	2	2	2	3	f
55. Vágó Irma, r. kat.	1	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2	3	4	f
Végh Valéria, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Magántanuló:														
Dobosi Zoltán, r. kat.	—	—	3	3	3	3	4	3	3	1	—	1	4	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Szépíráás	Ének	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Bartos László, r. kat.	1	2	3	4	3	3	3	3	3	2	3	2	4	—
Bóznér Miklós, r. kat.	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	1	2	f
Burán Tihamér, r. kat.	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	2	1	4	—
Csiffári Tibor, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	f
5. Csiszárik László, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	2	1	2	1	3	—
Freund János, izr.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	—
Gergelics Miklós, r. kat.	1	1	3	3	2	3	3	3	2	2	2	1	3	—
Horváth István, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	—
Kaveczky László, r. kat.	3	2	2	4	4	4	3	3	3	3	3	1	4	—
10. Kleinedler Iván, r. kat.	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	—
Kollár István, ref. ism.	1	1	1	3	3	3	3	3	2	3	3	1	3	—
Kovács Tibor, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Ledofsky Gábor, izr.	1	2	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	—
Letko Emánuel, r. kat.	1	2	2	3	3	4	3	3	2	3	2	1	4	—
15. Mayer Ernő, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	m
Micsek Bertold, r. kat.	1	1	1	3	3	3	2	3	2	2	1	1	3	f
Orosz Elemér, r. kat.	1	2	3	4	3	4	3	3	3	3	3	1	4	—
Petrovics József, r. k. ism.	1	1	1	2	3	2	1	2	2	2	2	1	2	—
Prohászka Ferenc, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3	—
20. Roszival Ferenc, r. kat.	1	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	1	3	f
Strasser Tamás, izr. ism.	2	2	1	3	3	2	2	2	3	2	3	1	3	—
Szigeti István, ref.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	m
Úrge Ferenc, r. k. ism.	1	1	2	3	3	2	3	2	2	2	2	1	3	—
Varga Ferenc, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	m
25. Varga Miklós, r. kat.	1	1	1	3	2	1	2	3	3	3	3	1	3	f
Vidor Péter, ref.	1	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	1	3	—
Baluska Anna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	f
Csányi Gabriella, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3	—
Drien Olga, r. kat.	1	2	2	4	3	3	3	3	3	2	2	1	4	—
30. Ellenbogen Vera, izr.	1	2	1	3	3	2	2	2	3	2	3	1	3	—
Glaser Anna, izr.	1	2	1	2	2	3	3	3	3	2	2	1	3	—
Gundi Olga, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	m
Halász Irén, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	m
Kele Ibolya, r. kat.	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	m
35. Obranyec Livia, r. kat.	1	1	2	3	3	4	3	3	1	2	1	1	4	—
Roszival Márta, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	1	2	1	3	—
Ruzsieska Margit, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	1	2	1	1	1	3	f
Schlesinger Éva, izr.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1	3	—
Simon Zsuzsanna, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	m
40. Stiskal Mária, r. kat.	1	1	1	2	3	3	2	3	1	1	1	1	3	f
Svajda Magdolna, r. kat.	1	1	1	3	3	3	2	3	2	2	1	1	3	f
Valovics Anna, r. kat.	1	1	2	3	3	3	3	3	1	1	1	1	3	f
Volsik Margit, r. kat.	1	1	1	3	3	2	2	3	3	2	2	1	3	f

Kimaradt: Gräffinger Amália, r. kat. 1939. V. 6.

Tóth Gyula, ref.	1	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1	3	---
40. Vancsó Sándor, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	1	2	1	2	2	f
Zsilinszky Béla, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	3	2	2	2	3	---
Bartha Jolán,	1	2	1	3	3	3	1	4	3	2	2	3	4	f
Dittert Valéria, r. kat.	1	2	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1	2	---
Gégh Ilona, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
45. Halász Magdolna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Izsák Juszítina, ref.	1	2	1	2	2	3	1	3	2	1	2	2	3	f
Járik Viola, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	m
Juhász Valéria, ref.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	3	2	3	---
Kiss Etel, ág. ev.	1	2	1	3	2	3	1	2	2	2	2	1	3	f
50. Kucsera Erzsébet, r. kat.	1	1	1	2	1	3	1	2	2	1	2	1	2	---
Lendvai Irén, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	2	1	3	f
Ollé Regina, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	---
Schindler Edit, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	f
Soós Lilla, ref.	1	1	1	2	2	3	1	3	3	2	2	2	3	f
55. Vágó Irma, r. kat.	1	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2	3	4	f
Végh Valéria, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Magántanuló:														
Dobosi Zoltán, r. kat.	---	---	3	3	3	3	4	3	3	1	---	1	4	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszertel	Vallástan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Balázs József, r. kat.	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	f
Balogh István, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Cabán József, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	3	3	3	1	3	f
Czanik Nándor, ref.	1	2	1	2	2	3	2	3	3	3	1	3	f
5. Demény Sándor, ref.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	f
Fabó Ferenc, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	3	3	1	3	f
Gábris József, r. kat.	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	3	f
Gyarmati Gyula, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	f
Harcza Lajos, ref.	1	2	1	3	2	2	3	2	2	1	2	3	f
10. Hlavicska György, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	2	3	1	2	3	f
Horváth János, r. kat.	1	2	2	2	3	3	2	1	1	1	1	3	m
Hunyadi Géza, r. kat. ism.	1	3	3	3	3	4	3	4	3	2	2	4	—
Jarmeczky István, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	1	3	f
Juhász Pál, r. kat.	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	m
15. Kanyicska József, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	—
Kovács Sándor, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	2	2	3	f
Kováts Béla, ref.	1	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2	3	f
Kukán Béla, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	m
Kurina Ernő, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	1	1	2	2	m
20. Lebó József, r. kat. ism.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	3	3	—
Mészáros János, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	1	1	3	3	f
Mészáros József, r. kat.	1	2	2	2	3	2	3	3	2	1	3	3	f
Morvay Károly, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Morvay Tibor, r. kat.	2	3	3	3	4	4	3	4	1	2	2	4	f
25. Nagy Béla, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	m
Oláh Sándor, r. kat.	1	2	1	2	3	3	3	2	2	2	1	3	m
Papp Géza, ref.	1	2	1	2	3	2	3	3	3	2	1	3	f
Péteri Károly, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	f
Simon István, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	m
30. Szőcs Árpád, ref.	1	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3	f
Tildy Tibor, ref.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	f
Varga Frigyes, r. kat.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	m
Znamenák József, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	3	3	2	3	f
Csemez Mária, ág. ev.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	m
35. Csepri Janka, r. kat.	1	1	2	1	1	1	2	2	3	1	1	2	m
Dukon Edit, ref.	1	2	1	3	2	3	3	2	2	2	1	3	f
Karcagi Lenke, r. kat.	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	1	2	m
Karvász Kamilla, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	m
Kocsis Izabella, r. kat.	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2	m

40. Kvassai Zsuzsanna, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	1	1	3	f
Ritter Erzsébet, r. kat.	1	2	1	2	3	2	3	3	1	2	1	3	f
Szeles Berta, r. kat.	1	2	2	3	3	4	3	3	2	2	2	4	f
Szolnoky Györgyike, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	m
Thain Viola, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	m
45. Valent Margit, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	2	2	1	1	2	f

Magántanuló:

Andreides Edit, r. kat. vizsgálatlan maradt.

Meghalt: Béres Antal, r. kat. 1939. V. 14.

Kimaradtak: Sramek Tibor, r. kat. 1939. IV. 25,

Zemkó István, r. kat. 1939. II. 23.

II. B) osztály.

Osztályfőnök: Láska Károly.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Berta István, r. kat.	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	f
Czingel Miklós, r. kat.	1	2	2	4	3	4	3	4	3	2	3	4	f
Csomor István, ref.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	1	2	3	f
Danóci Mátyás, r. kat.	1	2	1	3	1	3	2	2	2	1	2	3	f
5. Ferenczi Antal, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	m
Ficza József, r. kat.	2	2	3	4	3	3	3	3	2	1	2	4	f
Grün Ferenc, izr.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	3	1	2	f
Hajdú Bertalan, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	f
Haulitusz István, r. kat.	1	2	1	2	1	2	1	1	3	2	1	2	m
10. Haulitusz János, r. kat.	1	2	1	2	2	1	1	2	3	2	1	2	m
Horváth Rezső, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	m
Jedliesek Lajos, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	m
Karvanszky József, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	1	2	1	1	2	f
Katzbek Sándor, ág. ev.	1	2	1	4	3	4	3	4	3	2	2	4	—
15. Kiss Rezső, r. kat.	1	2	1	2	1	2	2	3	3	2	1	3	m
Koneser Gyula, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	f
Laczkó József, r. kat.	2	2	1	3	3	2	3	3	1	1	1	3	f
Mészáros Oszkár, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	4	f
Nagy Endre, r. kat.	1	2	2	3	2	4	3	3	2	3	3	4	f
20. Nagy Imre, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	3	—
Péter László, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	m
Pintér István, r. kat.	1	2	2	3	3	2	3	3	2	2	2	3	f
Politzer Róbert, izr.	2	2	1	3	3	3	3	4	3	3	2	4	—
Smelík János, r. kat.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	f
25. Szarka Árpád, r. kat.	1	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	f
Szilágyi Kálmán, r. kat.	1	2	2	3	2	1	3	2	3	2	2	3	f
Szlávik Béla, r. kat.	1	2	2	3	2	2	3	3	1	2	3	3	f
Szombath Ambrus, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	f
Úrge Ferenc, r. kat.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	m
30. Valacsay Jenő, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Virág Imre, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	f
Zimányi Zoltán, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	1	2	3	f
Baracska Teréz, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Bartos Ilona, r. kat.	1	2	1	3	2	2	2	2	2	1	1	2	f
35. Czírok Erzsébet, r. kat.	1	2	1	2	2	3	3	3	1	1	1	3	f
Druga Irén, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	m
Ferenczi Edit, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	1	2	1	1	3	m
Haresa Etel, ref.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Herczeg Ilona, r. kat.	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	m

40. Kövesi Lenke, ág. ev.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Müller Klára, izr.	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	1	2	—
Nagy Etel, ref.	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	1	2	—
Sebestyén Ilona, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	m
Szöke Anna, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	m
45. Szőlősi Ilona, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m

Kimaradt: Deák Lajos., r. kat. 1939. III. 28.

II. C) osztály.

Osztályfőnök: Kutassy-Szegelethy Mária.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Alt. tan. előmenetel	Tandíj kedvez. foka
Antalik Ferenc, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Babinec Ottó, r. kat.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	f
Barák Béla, r. kat.	1	1	3	3	2	1	2	1	1	2	1	2	f
Bilik János, ref.	1	1	1	3	3	3	2	3	1	1	1	3	f
5. Bilik József, ref.	1	1	1	3	3	3	2	3	1	1	1	3	f
Binetter Emil, izr.	2	2	2	3	3	4	3	4	3	2	1	4	f
Csizmadia István, r. kat.	1	1	1	2	1	3	2	3	2	1	1	3	m
Csomor Sándor, ref.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	1	1	2	m
Egyházy Béla, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	1	1	3	3	f
10. Engel János, izr.	2	2	1	2	3	2	2	3	3	1	1	3	—
Hlavaty Sándor, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	3	2	fm.	1	2	m
Horszky József, r. kat.	1	2	1	3	3	2	3	3	2	2	1	3	f
Hrossó Tibor, r. kat.	1	2	2	4	2	3	3	3	3	2	1	4	—
Lampel József, izr.	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	m
15. Menczel János, izr.	2	2	2	2	3	1	3	1	3	2	1	3	—
Paulovics László, r. kat.	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	—
Petro Géza, r. kat.	1	2	2	3	3	2	3	4	3	1	1	4	f
Poczkody Tibor, r. kat.	1	2	1	1	3	2	1	2	2	2	1	2	m
Valenta Vilmos, r. kat.	2	2	1	2	3	2	1	3	3	1	1	3	f
20. Weisz Róbert, izr.	1	2	1	2	3	4	3	3	3	2	1	4	f
Blaskovics Ágnes, r. kat.	1	1	1	3	2	2	3	3	2	2	1	3	f
Elbert Éva, izr.	1	2	1	2	3	2	3	3	3	fm.	1	3	f
Hlavacska Irén, r. kat.	1	2	1	1	2	2	2	3	1	1	1	2	m
Jakubik Margit, r. kat.	1	1	1	2	1	3	2	2	2	1	1	2	m
25. Klein Mária, izr.	1	1	2	3	3	3	3	3	1	2	1	3	f
Kvassay Mária, r. kat.	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	2	m
Lukács Erzsébet, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1	3	f
Majeresik Ilona, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Proházka Lídia, r. kat.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	m
30. Rakovszky Magda, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	4	2	1	1	4	—
Schlesinger Márta, izr.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	1	3	—
Stiskal Jolán, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m
Szendrei Karola, r. kat.	1	1	1	3	3	3	2	3	1	fm.	1	3	f
Szovics Jolán, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	2	1	1	3	f
35. Tenczer Judit, izr.	1	2	1	3	3	3	2	2	3	2	1	3	—
Magántanulók:													
Knöpfler György	—	—	1	2	2	1	3	2	3	1	2	3	—

Popper Hugó. Vizsgálatlan maradt.

Kimaradtak: Grolmusz Rudolf, 1939. III. 20, Polák Károly, 1939. VI. 9.

III. A) osztály.

Osztályfőnök: Miklósy Ilona.

A tanuló neve és vallása	Megaviselet	Rendszerlet	Vallásian	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Ált. tan. előmenetel	Tandij kedvez. foka
Adamovich Loránt, r.k.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	4	2	1	2	4	f
Ágh Lajos, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3	f
Berta Sándor, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3	f
Borka Elemér, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2	m
5. Böhm Miklós, ág. ev.	1	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	1	2	f
Búcsi Lajos, ref.	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	f
Csengel István, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Fekecs Győző, ref.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	m
Frenyák Nándor, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	1	3	f
10. Fridrich Andor, r. kat.	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	m
Gabula Zoltán, ref.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	2	3	f
Hangos György, r. kat.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	m
Hangos István, r. kat.	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	m
Holota Lajos, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	f
15. Hók Gyula, r. kat.	1	1	2	2	1	2	1	2	3	2	1	1	1	2	f
Hurin Géza, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	m
Járik László, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	1	1	1	3	f
Koplik György, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3	2	1	4	f
Krajcsír Ferenc, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	f
20. Krausz Károly, r. kat.	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	fm.	2	3	f
Micsky Lajos, ref.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	f
Micsky Sándor, ref. ism.	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	—
Molitorisz Sándor, ág. ev.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	m
Nagy Zoltán, r. kat.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	3	f
25. Nádudvari Sándor, r.k.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	2	3	f
Pásztor Gyula, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Prisztacs Antal, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Rákász Béla, r. kat.	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	f
Róka Lajos, ref.	1	2	1	2	2	3	2	2	3	3	1	2	1	3	f
30. Soós Oszkár, ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Szarka Ferenc, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	4	3	1	3	3	4	f
Szedlár Zoltán, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	f
Szulló Lajos, r. kat.	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	4	f
Tóth Ede, ref.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	—
35. Tóth László, r. kat.	3	3	3	3	4	3	4	4	3	4	3	3	2	4	—
Zoubek Lóránt, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m
Zsidedk Jenő, r. kat.	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	m
Boross Sarolta, r. kat.	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	f
Ficza Mária, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	f

40. Hámori Erzsébet, r. kat.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	3	f
Kováts Aranka, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	3	2	1	1	3	f
Kukán Erzsébet, r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1	1	2	f
Munka Éva, r. kat.	1	1	1	3	2	2	1	2	3	3	1	1	1	3	f
Nádudvari Márta, r. k.	2	1	1	2	3	3	3	2	3	3	2	1	2	3	f
45. Reviczky Erzsébet, r. k.	1	1	1	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1	3	f
Seres Ibolya, ref.	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	m
Somogyi Klára, r. kat.	2	2	1	2	3	3	3	2	2	2	3	1	1	3	f
Szolicsán Mária, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	m

Magántanuló:

Tordon Ákos, r. kat. Magánvizsgálatot nem tett.

Kimaradt: Józsa Gyula, r. kat. 1939. március 16.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Alt. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Balázs Árpád, r. kat.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3		f
Bara Vince, r. kat.	1	2	1	3	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Baranyai Jenő, ref.	1	2	2	3	1	2	3	3	3	4	2	3	3	4	f
Bauer Gaszton, r. kat.	2	3	2	3	2	3	4	4	3	4	3	3	3	4	—
5. Belokosztolszki Mihály,	1	1	1	3	2	3	3	3	3	3	1	3	1	3	f
Bíró Kálmán, ref.	1	2	2	3	2	3	3	1	3	4	2	3	1	4	f
Csiffáry László, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	3	2	2	2	1	1	2	m
Czafik Ferenc, r. kat.	1	3	1	3	2	3	3	3	3	4	3	3	2	4	—
Dolezsál Imre, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	4	3	3	3	1	1	4	f
10. Doszkocs Béla, r. kat.	1	2	1	2	3	3	1	2	3	3	3	2	1	3	f
Druga János, r. kat.	1	3	1	3	1	2	3	2	2	3	3	2	1	3	—
Fabó József, r. kat.	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	f
Gombik Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	f
Gürtler Gyula, izr.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3	f
15. Hanula János, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	4	3	fm.	1	4	—
Hengeres László, r. k.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Kaprinay László, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Kecskés Imre, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	f
Kiss Tibor, r. kat.	1	2	2	2	2	2	1	1	1	3	3	2	2	3	f
20. Kónya József, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	1	2	3	1	3	2	2	m
Korbel Rezső, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Major Ferenc, r. kat.	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	1	fm.	2	3	m
Mandák Pál, r. kat.	1	3	2	3	2	3	4	3	3	3	3	2	1	4	—
Messinger Iván, izr.	1	2	2	2	1	2	2	1	2	3	3	3	1	3	f
25. Mészáros Rezső, r. kat.	1	2	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	4	—
Nagy László, r. kat.	1	3	2	2	2	3	3	3	3	4	3	2	2	4	—
Palcsik Jenő, r. kat.	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	f
Pollák Lajos, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Szabó Lajos, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	m
30. Szikszay István, r. kat.	1	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2	1	3	3	—
Tóth Béla, r. kat.	1	2	1	2	1	2	1	2	1	3	2	2	1	2	m
Tóth Pál, r. kat.	1	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Urbán András, r. kat.	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	m
Vajzer András, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3	3	4	f
35. Vas Károly, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Zsemberi László, r. k.	1	2	1	2	1	1	2	2	2	3	1	1	1	2	m
Balázs Rozália, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	3	1	2	1	1	1	2	m
Engel Márta, izr.	1	1	2	2	2	2	2	1	3	3	1	1	1	3	m
Feketeházy Piroska, r.k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	—

40. Haimann Lilla, izr.	1	2	2	3	2	2	3	1	3	3	1	1	2	3	—
Herz Angyalka, izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	2	f
Jucker Alisz, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	2	2	3	3	fm.	1	3	f
Klein Éva, izr.	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3	1	1	1	3	f
Lelovics Mária, r. kat.	1	2	1	3	1	3	3	4	2	3	3	2	1	4	f
45. Neuwirth Márta, izr.	1	2	2	2	1	2	2	2	3	3	2	1	1	3	f
Szalai Aranka, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	2	m
Zahorik Ilona, r. kat.	1	2	1	3	3	2	3	3	2	3	2	1	1	3	f
Zahorik Jozefa, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m

Kimaradtak: Kohn Ármin, izr. 1939. III. 21, Schwarz Imre, izr. 1939. IV. 13,
Simon Lajos, r. k. 1939. III. 21, Trautsch Antal, r. k. 1939. III. 21.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallás	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Angyal Miklós, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1	3	f
Bencze Béla, r. kat.	2	2	1	3	2	2	2	3	2	3	2	2	1	3	m
Bordács Zsigmond, r. k.	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	1	2	1	3	f
Broczkó Gyula, ág. ev.	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	m
5. Csepiga István, r. kat.	1	1	1	3	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Dörr Alfréd, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	4	3	1	1	4	—
Ernszt István, r. kat.	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1	1	2	f
Fáber Károly, r. kat.	2	1	1	2	3	2	1	2	2	1	1	1	1	2	m
Freund György, izr.	1	1	1	3	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	—
10. Goda János, r. kat.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	3	2	1	1	2	f
Halla István, r. kat.	1	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	3	f
Hatvani László, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	3	3	1	1	3	f
Kádek Ferenc, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	3	—
Kliszky Antal, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1	2	m
15. Kolecányi Ottó, r. kat.	2	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	2	1	3	m
Malczovich László, r. k.	1	2	1	3	3	3	2	4	3	3	3	2	1	4	—
Seres Kázmér, ref.	1	1	1	3	2	2	2	3	3	4	3	2	1	4	—
Surányi Imre, izr.	1	3	1	3	2	2	3	3	2	1	2	1	1	3	f
Tóth János, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	f
20. Varga Antal, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	3	1	2	2	2	1	2	m
Vávra Ferenc, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Viczena Gyula, r. kat.	2	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3	f
Fenyves Magda, izr.	1	1	1	2	3	3	2	1	3	3	1	2	1	3	—
Gombos Rozália, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	2	3	3	2	1	1	3	f
25. Madarász Éva, izr.	1	1	1	3	3	2	2	1	3	3	2	2	1	3	—
Prochászka Júlia, r. k.	1	1	1	3	1	2	2	2	2	3	2	1	1	3	m
Roszival Gizella, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	3	m
Schlesinger Ágnes, izr.	1	2	2	3	3	3	2	1	3	3	1	1	1	3	—
Simon Judit, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	4	3	3	1	1	1	4	—
30. Vigh Emilia, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	3	1	1	1	2	f
Zajcsek Zsuzsanna, r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	m

Magántanuló:

Popper Éva, izr. vizsgálatlan maradt.

Kímaradt: Reif Vilmos, izr.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretel	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Egészségstan	All. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Barczy Péter, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	f
Bellák Frigyes, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	2	3	3	2	3	1	3	f
Czeller István, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	1	2	3	f
Décsy Gyula, ref.	1	2	1	2	1	3	3	1	2	1	3	3	1	3	f
5. Dukesz Valdemár, izr.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	f
Fülöp László, ref.	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	3	f
Geleta Miklós, r. kat.	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Horvát András, izr.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	2	1	2	—
Iványi Zoltán, ref.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—
10. Kaprinay Sándor, r. k.	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	1	2	m
Katona János, ref.	2	3	3	3	3	4	4	3	3	4	3	2	3	4	—
Kiss István, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	3	1	2	3	f
Neuwirth Károly, izr.	3	3	3	4	3	4	3	3	4	4	3	1	3	4	—
Papp Károly, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3	—
15. Pollák György, izr.	2	2	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—
Prohászka László, r. k.	1	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	—
Raffesberg Ferenc, r. k.	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	m
Schönfeld András, izr.	1	2	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3	3	—
Spátay Ernő, r. kat.	1	1	2	3	2	3	3	2	2	1	1	3	1	3	—
20. Szabó Kálmán, r. kat.	1	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Szkenár Pál, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3	3	f
Szucsán György, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	1	3	2	3	f
Szűcs Tibor, r. kat.	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1	1	2	4	—
Valacsai József, r. kat.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	f
25. Varga Endre, r. kat.	1	3	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	—
Willand József, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	2	2	3	2	fm.	2	3	f
Adamovich Adrienne,	2	2	2	2	2	3	2	3	2	1	1	1	1	3	m
Balázs Éva, r. kat.	1	2	2	2	1	2	1	2	3	3	2	1	1	3	—
Bombicz Irén, r. kat.	1	2	1	2	1	3	3	2	3	2	3	2	1	3	f
30. Ehrenfeld Teréz, izr.	1	2	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2	3	f
Gátszegi Henrietta, r. k.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Heeskö Márta, r. kat.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	m
Istenes Mária, M. r. kat.	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1	2	m
István Ilona, r. kat.	1	1	2	2	2	3	2	3	3	3	1	2	2	3	—
35. Katona Mária, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	f
Kenessy Márta, ref.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	1	2	m
Kuesera Katalin, r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Mezei Kornélia, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	f
Nagy Etel, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	2	—

40. Nagy Éva, ref.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	3	1	1	3	f
Paxy Zsuzsanna, r. kat.	1	2	1	2	2	3	1	1	2	2	1	1	1	2	f
Pintér Gabriella, r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Pollák Magda, izr.	1	3	2	3	2	3	1	3	3	3	3	2	2	3	f
Prohászka Mária, r. k.	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	m
45. Schulez Julianna, izr.	1	3	1	3	3	3	3	3	4	3	3	2	3	4	—
Simon Jolán, r. kat.	1	1	1	2	1	3	2	2	2	1	1	1	2	2	m
Steiner Anna, izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	1	3	—
Szabó Julianna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	3	1	2	2	3	f
Szöcs Erzsébet, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
50. Vágovits Livia, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	3	1	2	3	f
Valent Gizella, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	3	f
Varagya Mária, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	2	1	2	2	f
Wojatsek Erzsébet r. k.	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1	3	1	2	3	f

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretel	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem.	Latin nyelv	Német nyelv	Természetráajz	Természetan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Egészségtan	Áll. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Ág László, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—
Báthy Dénes, r. kat.	1	2	1	3	1	3	3	1	2	4	3	fm.	1	4	f
Bende Tivadar, r. kat.	1	2	1	1	1	2	1	2	1	3	1	1	1	2	m
Beődök Gyula, ref.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	4	3	2	2	4	e
5. Csizmazia József L., r.k.	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	fm.	1	2	f
Csutora Tibor, r. kat.	2	3	2	3	2	3	3	2	3	3	2	1	2	3	—
Czelhoffer Róbert, r.k.	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	2	m
Danczi Ferenc, r. kat.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	—
Ficza Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	1	1	4	1	1	1	4	—
10. Forró László, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Földvári Andor, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	2	3	3	1	2	2	3	f
Ganczner Árpád, r. kat.	2	2	2	3	2	3	3	2	2	4	3	1	2	4	—
Gedai Sándor, r. k. ism.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	2	1	2	3	—
Hajdú Arnold, r. kat.	2	2	2	2	2	3	1	2	1	3	3	2	2	3	—
15. Hlavicska László, r. kat.	1	3	1	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3	3	—
Jánosi Sándor, r. kat.	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	1	2	2	3	f
Keszeg Ferenc, ref.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	1	2	2	3	—
Kovács István, r. kat.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3	f
Melicher Károly, r. kat.	2	3	2	4	4	4	4	3	3	3	3	2	3	4	—
20. Nagy Benő, ref.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2	3	4	—
Nagy János, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	f
Petrovics Ferenc, r.k. ism.	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—
Prohászka Marcell, r. k.	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	f
Szabó József, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	3	—
25. Szabó Tibor, r. kat.	1	2	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	3	f
Száraz László, r. kat.	2	2	1	3	2	2	3	2	1	3	2	1	1	3	f
Szegedi János, r. kat.	1	2	1	2	2	3	3	2	2	4	3	3	2	4	—
Szógyényi Gyula, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	2	3	1	2	3	3	—
Sztruhár László, r. kat.	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	1	1	2	m
30. Szycharda Ferenc, r. k.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	f
Tildy Sándor, ref.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	f
Tóth Béla, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	1	1	1	2	2	f
Török László, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	2	3	2	1	2	2	3	f
Urbán Béla, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	4	3	2	3	4	—	—
35. Varga Lipót, r. kat.	1	2	2	2	3	3	3	2	4	2	1	2	4	—	—
Varsányi Gyula, r. kat.	1	2	1	2	2	1	2	1	3	1	2	2	2	2	f
Vida Béla, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	2	1	2	3	3	f
Volsik Sándor, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	1	3	3	3	f
Zoubek Ákos, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	1	1	2	1	1	1	2	m
40. Zoubek Jenő, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	1	1	3	1	1	1	2	m

Magántanuló: Pál János, r. kat. Vizsgálatlan maradt.

IV. C) osztály.

Osztályfőnök: Dombrowszky János.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszerlet	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természetrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Egészségtan	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Binetter Ervin, izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	fm.	2	2	4	—
Bíresák József, r. kat.	1	1	1	2	2	3	3	2	3	3	1	1	2	3	m
Brezovszky Ernő, r. k. i.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	fm.	3	3	—
Chotvács Elemér, ág. ev.	1	2	2	4	2	3	3	3	2	3	3	2	3	4	—
5. Gáspár János, ref.	1	1	1	2	1	3	3	1	2	2	3	1	1	3	f
Kele Dezső, r. kat.	1	1	3	3	2	3	3	2	3	3	2	1	2	3	f
Kocsis Rudolf, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	3	f
Kohn Hugó, izr.	1	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2	1	1	3	f
Kolecsányi Antal, r. k.	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	2	2	f
10. Kolecsányi Ferenc, r. k.	1	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1	1	3	m
Kollárovics István, r. k.	1	2	1	3	2	3	2	1	2	2	2	1	1	3	—
Kordik Jenő, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	f
Kovács Imre, r. kat.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	f
Majercsik Lajos, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	2	3	3	1	1	2	3	f
15. Malovics Béla, r. kat.	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2	m
Mencel Miklós, izr.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—
Mrázik Pál, r. kat.	1	3	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1	3	3	f
Ondrejkovics Béla, r. k.	1	3	3	4	3	4	4	3	3	4	3	2	3	4	—
Pindúr György, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2	f
20. Putyera László, r. kat.	1	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	1	2	3	f
Seres Endre, ref.	1	1	1	2	1	2	3	1	2	2	2	1	1	2	—
Skrovina Zoltán, r. kat.	1	2	1	3	3	3	4	2	3	3	3	1	2	4	—
Szemző János, r. kat.	1	1	2	2	2	3	1	2	2	1	2	1	2	2	—
Szendrei István, r. kat.	1	3	1	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	4	f
25. Szigeti Pál, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	fm.	2	3	f
Szikora Ferenc, r. kat.	1	2	2	4	3	3	3	2	3	2	2	1	2	4	f
Szikora János, ág. ev.	1	1	1	2	2	2	3	1	2	1	2	1	1	2	f
Szládek Adalbert, r. k.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	f
Tóth Béla, r. kat.	1	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	1	3	4	f
30. Barmat Johanna, izr.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	m
Bernald Milana, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	m
Blazsek Margit, r. kat.	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	3	f
Cserepes Ilona, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	m
Ellenbogen Alíz, izr.	1	1	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	f
35. Fodor Magda, r. kat.	1	2	1	3	3	2	3	2	3	3	3	1	2	3	f
Haas Anna, ág. ev.	1	2	1	3	3	2	2	1	3	3	3	1	1	3	—
Kárász Viola, r. kat.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	m
Kolecsányi Mária, r. k.	1	1	1	3	2	3	2	2	2	3	3	1	2	3	f
Korec Mária, r. kat.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	2	m

40. László Anna, izr.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2	3	f
Mayer Emília, r. kat.	3	3	1	4	3	4	3	3	3	4	3	1	3	4	—
Molnár Anna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	2	3	3	f
Schwartz Mária, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	f

Kimaradtak: Schenk Nándor, 1939. III. 13. Gräffinger Margit, 1939. V.
6. Schenk Marianna, 1939. VII. 13.

V. A) osztály.

Osztályfőnök: Gánóczy Mihály.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiség	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Barát Miklós, r. kat.	2	2	1	3	1	3	3	3	3	3	1	3	f
Bíró Imre, r. kat.	2	2	2	3	2	3	3	4	2	3	2	4	f
Böhm János, ev.	2	1	1	3	4	3	3	3	3	2	1	4	—
Dejcző István, r. kat.	2	2	1	3	2	3	3	3	2	3	1	3	—
5. Dikan Kálmán, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2	m
Drzsík Gyula, r. kat.	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2	m
Fegyveres-Makk Sándor, r. kat.	2	1	1	4	3	4	3	4	3	3	2	4	—
Hlavaty Ferenc, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	—
Karvász Kálmán, r. kat.	2	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	3	f
10. Kucmann Imre, r. kat.	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	m
Madarász Miklós, r. kat.	2	2	1	3	3	3	3	4	3	3	2	4	f
Nemes Vilmos, r. kat.	1	1	2	2	2	2	3	2	2	3	1	3	m
Ondrusek András, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	3	—
Petrovics Endre, r. kat.	1	2	1	2	1	1	2	2	3	2	2	2	m
15. Ritter Ferenc, r. kat.	2	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1	4	—
Salgó Ferenc, r. kat.	2	2	3	3	3	3	3	4	3	3	2	4	f
Szlamenka Lajos, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	3	3	1	3	f
Szöke István, r. kat.	1	1	1	1	2	2	1	2	2	3	1	2	m
Szucharda Gyula, r. kat.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	1	3	f
20. Turán István, r. kat.	2	2	1	3	2	3	3	3	3	3	1	3	f
Váczi Róbert, r. kat.	1	1	2	2	3	3	1	1	3	3	2	3	f
Veigl Gyula, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—
Borza Irén, r. kat.	1	2	1	2	2	2	3	3	3	2	1	3	m
Csányi Valéria, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
25. Hrotkó Ilona, r. kat.	2	1	1	3	3	3	4	3	3	3	1	4	f
Katula Márta, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Krascsenits Cecília, r. kat.	1	1	1	2	3	3	2	3	3	3	1	3	f
Krenkó Anna, r. kat.	2	2	2	3	3	3	4	3	3	3	1	4	f
Munka Jolán, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	2	1	3	f
30. Oláh Ilona, r. kat.	1	1	1	2	1	3	1	3	2	2	1	3	—
Pataky Erzsébet, r. kat.	1	1	1	2	3	2	2	3	3	2	1	3	m
Rákász Gabriella, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Reinhoffer Sarolta, r. kat.	1	1	2	2	2	2	1	1	2	3	1	2	m
Szabó Teréz, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	2	2	1	1	2	m
35. Szecsnányi Piroska, ev.	2	1	2	3	3	4	2	3	3	3	fm.	4	f
Szekanek Margit, r. kat.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	m
Szuharda Margit, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettudj	Mennyiségtan	Testnevelés	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Bosnyák György, r. kat.	1	3	1	3	2	2	2	2	2	3	3	3	f
Csillag János, izr.	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3	—
Füredi Zoltán, izr.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Gógh József, r. kat.	1	2	1	3	1	3	3	3	2	3	1	3	f
5. Józsa Ernő, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	4	3	4	f
Kobolka Alajos, r. kat. ism.	1	2	1	2	2	3	3	3	2	3	1	3	—
Kollárovi Gyula, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	3	2	2	fm.	2	m
Kurucz István, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	1	3	—
Massányi Lajos, r. kat.	1	3	2	2	2	2	3	2	2	3	2	3	f
10. Mészáros Ferenc, r. kat.	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3
Nagy Tihamér, r. kat.	1	2	1	1	2	2	2	3	1	2	1	2	m
Pálenyfk Lajos, r. kat.	1	2	2	1	1	1	2	2	2	3	1	2	m
Pollák János, izr.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	—
Szporni László, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	1	3	—
15. Vanya Pál, r. kat.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	3	2	2	m
Weisz Antal, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Zámbó László, r. kat.	1	2	1	2	1	2	2	2	1	3	1	2	m
Chvila Irén, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Grünstein Katalin, izr.	1	2	3	2	3	2	1	2	3	3	1	3	—
20. Haulik Jolán, r. kat.	1	3	1	3	3	3	2	3	3	4	2	4	—
Kardoss Julianna, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	1	3	f
Messinger Éva, izr.	1	2	3	2	3	2	2	3	3	3	2	3	f
Pozsonyi Anna, r. kat.	1	2	1	3	3	2	3	2	2	3	1	3	f
Weisz Klára, izr.	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	f
25. Wertheimer Márta, izr.	1	3	3	3	3	3	2	3	3	4	2	4	—

Kimaradtak: Herczeg Tibor, izr. 1939. I. Laufer Ferenc, izr. 1939. III. 17.
 Markstein József, izr. 1939. II. 4. Schwarz Alfréd, 1938. XI. 17.
 Barics Anna, r. kat. 1938. XI. 4. Szalma Lídia, r. kat. 1938. XI. 4.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természetrájl	Mennyiségtan	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Bajcsy Zsigmond, ref.	1	2	1	3	3	2	1	2	3	3	1	3	—
Bircsák János, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	f
Chytil Mario, r. kat.	1	2	1	2	2	3	2	2	3	3	1	3	f
Haidecker István, r. kat.	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	1	2	f
5. Heeskó Nándor, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	m
Hoffmann László, r. kat.	1	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—
Hornik Pál, ism. r. kat.	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	—
Jurenka Tibor, ev.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	2	2	3	—
Kollár Ernő, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	m
10. Papp Elek, r. kat.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Pásztor Gyula, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	4	1	4	—
Petró Imre, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	2	2	3	f
Poczky Viktor, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Roskó Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
15. Roskó Károly, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	2	3	3	3	f
Sevár István, ism. r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—
Sima Alajos, r. kat.	1	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3	4	—
Tóth Gyula, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Vávra Vince, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	2	1	2	2	2	m
20. Csányi Hilda, r. kat.	2	3	1	3	3	2	3	3	2	3	2	3	f
Keresztes Ilona, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	fm	2	m
Kiszucsán Margit, r. kat.	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	1	3	f
Kohn Valéria, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Zelenka Erzsébet, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	1	3	1	2	m

Kimaradtak: Bogyó Vilmos, r. k. 1939. V. 3.; Bulvas György, r. kat. 1939. III. 10.; Hartai Miklós, izr. 1939. I. 4.; Kadek László, ism. r. k. 1939. V. 8.; Vicsik Margit, r. k. 1939. I. 23.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Vegyten	Mennyiségtan	Testnevelés	Alt. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Alexovics Győző, bapt.	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	1	2	m
Bagin Károly, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	3	3	3	1	3	f
Balla Jenő, ref.	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	3	3	f
Baluska Árpád, r. kat.	1	1	2	2	2	3	1	2	3	3	3	3	f
5. Batyka Imre, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	f
Blaskovics Endre, r. kat.	1	2	1	3	3	4	3	3	2	3	1	4	f
Csengel Tibor, r. kat.	1	1	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	—
Daubner Kálmán, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—
Dobrocsányi Miklós, r. kat.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
10. Grün Győző, izr.	1	1	2	2	2	2	1	2	2	3	3	2	f
Hamar Ferenc, ref.	2	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	4	—
Hasek Ferenc, ref.	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—
Jarmecky József, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—
Karadi Ferenc, r. kat.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	3	3	f
15. Kattauer Pál, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	m
Kürthy Jaross István, r. kat.	1	1	1	2	1	3	1	2	2	2	2	2	—
Lakatos György, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	m
Láng Pál, r. kat.	2	2	2	3	3	4	3	3	2	3	2	4	—
Letocha Tibor, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	1	3	—
20. Menyhárt Adolf, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	4	3	4	—
Molnár László, r. kat.	1	1	2	2	2	3	3	3	1	3	1	3	f
Móder Mihály, r. kat.	1	1	1	1	1	3	2	2	2	2	1	2	m
Nagy Imre, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	3	f
Paxy Ferenc, r. kat.	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	3	f
25. Pinke József, ref.	1	2	2	3	1	3	3	3	3	3	fm.	3	f
Redeczki Gyula, r. kat.	1	1	2	2	1	3	2	3	3	3	1	3	f
Südy Árpád, ref.	1	2	1	3	1	3	3	3	4	3	3	4	—
Szabó Károly, ref.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	4	2	4	f
Szapu Lajos, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
30. Szikszay Róbert, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Varga Imre, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	3	3	3	1	3	f
Vas Sándor, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	3	1	2	f
Vasas Imre, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	f
Zilizi Dezső, r. kat.	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	1	3	f
35. Bottlik Gizella, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	f
Csirik Ilona, r. kat.	1	1	1	2	3	3	2	2	3	3	2	3	f
Druga Irén, r. kat.	1	1	1	2	3	3	2	3	2	2	1	3	f
Kaprinay Sarolta, r. kat.	1	2	1	2	1	3	3	2	2	3	1	2	—
Kazán Ilona, r. kat.	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	1	3	f

40. Kováts Lenke, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	f
Mahrle Gertrúd, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	3	fm.	2	—
Molnár Vilma, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Popper Lúcia, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Schmidt Julianna, r. kat.	vizsgálatlan maradt.												f
45. Szolcsán Anna, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	m
Zajicsék Etel, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	2	3	3	1	3	f
Magántanuló:													
Horváth Tibor, r. kat. vizsgálatlan maradt.													

VI. B) osztály.

Osztályfőnök: Major József.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Vegytan	Mennyiségtan	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Burda Árpád, r. kat.	2	2	3	3	3	3	3	2	3	fm.	3	3	f
Elek Lajos, r. kat.	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	m
Fiala István, izr.	1	2	1	3	2	2	1	2	3	3	3	3	—
Galbavý Dániel, r. kat.	2	2	1	3	3	4	3	3	3	3	2	4	f
5. Gremen Lajos, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	3	2	3	1	3	m
Hanzal István, ref.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	m
Hucskó Lajos, r. kat.	1	1	1	3	3	2	3	3	2	2	3	3	f
Jarosek József, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	m
Jurenka Oszkár, ág. ev.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	1	3	3	—
10. Kopácsik László, r. kat.	1	2	1	3	3	4	3	3	2	3	1	4	—
Madarász Pál, izr.	2	2	1	3	4	4	2	4	3	3	3	4	—
Prónay Miklós, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	4	3	3	fm.	4	—
Putyera Sándor, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	f
Siska Ernő, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	m
15. Szlávik Imre, r. kat.	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	m
Varga Sándor, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	2	2	1	3	f
Hucskó Anna, r. kat.	1	1	1	3	3	2	3	1	2	2	1	3	m
Klein Lili, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Láng Sarolta, r. kat.	2	2	1	3	3	3	3	2	3	3	1	3	f
20. Podhorny Matild, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Regéczy Lujza, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	4	2	4	—
Reif Hertha, izr.	1	2	1	3	3	2	2	2	2	3	2	3	f
Surányi Klára, izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	f

Betegség miatt nem osztályoztatott: Gráb János izr., Madurkay István r. k.
Sevesik József, r. k.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiségstan	Műtörténet	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Ackermann Iván, r. k.	1	2	1	2	1	1	3	2	2	2	2	2	1	2	f
Adler Viktor, izr.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2	—
Antal János, izr.	1	1	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	f
Balogh Béla, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	1	2	3	3	2	2	3	f
5. Baranyai Tibor, ref.	2	2	2	3	3	3	4	4	3	3	4	3	3	4	—
Benatzky Róbert, r. k.	1	2	2	3	3	3	3	1	2	3	3	2	1	3	—
Benkovics József, r. k.	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	fm.	2	f
Bresztovszky Miklós, r.k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	—
Dojesán Ernő, r. kat.	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
10. Druga László, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	3	2	1	3	f
Dudok Gyula, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Erdődy Tivadar, r. kat.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	2	f
Fekets Rezső, ref.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Halag Ottó, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	f
15. Haulik Pál, r. kat.	1	1	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Hlavicska Imre, r. kat.	2	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3	—
Janis Béla, r. kat.	2	1	1	3	3	3	3	1	2	3	2	2	2	3	f
Juhos Dezső, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	m
Keeskés Ferenc, r. kat.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	m
20. Kemény József, r. kat.	1	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	f
Lehotay Károly, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	2	3	2	3	2	2	3	f
Luzsicza Lajos, r. kat.	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1	3	f
Makai Mihály, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	1	3	f
Massányi Miklós, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	m
25. Meszéna Endre, r. kat.	2	2	2	3	3	2	3	4	3	3	3	3	2	4	—
Miesky Vince, ref.	1	1	1	3	3	2	3	3	3	2	2	2	1	3	f
Prohászka Tihamér, r. k.	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	m
Sajkovits József, r. kat.	1	1	2	3	3	2	3	4	3	3	3	3	2	4	f
Schultz Géza, izr.	1	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3	—
30. Sípó Jenő, r. kat. ism.	2	2	1	2	1	2	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Sólya Béla, ref.	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3	f
Streba Lajos, r. kat.	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	m
Szarka Ferenc, r. kat.	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	4	2	2	4	f
Szárász Béla, r. kat.	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	f
35. Szelle Kálmán, r. kat.	2	2	1	3	2	2	4	4	3	4	4	3	1	4	—
Szilágyi Dezső, r. kat.	1	2	1	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	3	—
Tenczer Béla, izr.	1	3	1	3	3	2	3	1	1	3	2	2	3	3	—
Tölgyesy Kálmán, r. k.	1	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	3	1	3	f
Vajzer László, r. kat.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	f

40. Valent Lajos, r. kat.	1	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	1	3	--
Weisz Mihály, r. kat.	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	fm.	2	f
Zsitva Gyula, r. kat.	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	4	3	2	4	—
Bombicz Gizella, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	2	2	3	3	2	1	3	f
Boross Ilona, r. kat.	1	1	1	2	3	2	3	2	2	3	3	2	2	3	f
45. Czákó Veronika, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	3	1	1	2	fm.	2	f
Gútai Mária, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	1	fm.	2	f
Katzbek Edit, ág. ev.	1	1	1	3	3	1	3	1	3	3	3	2	2	3	f
Kenessey Zsuzsanna, ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	m
Mészáros Erzsébet, r. k.	1	1	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	—
50. Mikle Irén, ref.	1	1	1	2	2	1	2	1	3	2	2	1	1	2	m
Szecsányi Rózsa, ág. ev.	1	1	2	2	3	2	3	1	3	3	3	2	fm.	3	f
Sztraka Erzsébet, r. kat.	1	1	1	1	2	1	2	1	2	3	2	1	1	2	f
Takács Erzsébet, r. kat.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3	2	1	1	2	m

Kimaradt: Ölveczky Eszter, 1939. III. 6.

VII. B) osztály.

Osztályfőnök: Gombos Sándor.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeretet	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
Burda Károly, r. kat.	1	2	1	2	2	1	2	1	2	2	3	2	fm.	2	f
Csipa János, r. kat.	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	f
Hatvany Tibor, r. kat.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	m
Hlavaty István, r. kat.	1	2	1	4	3	2	3	3	3	3	2	2	1	4	f
5. Kerny Imre, r. kat.	1	2	1	3	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Petrenka László, ág. ev.	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	f
Polák Zoltán, r. kat.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	fm.	2	f
Rácz István, r. kat.	1	2	1	3	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3	f
Sill János, r. kat.	1	2	1	4	3	2	3	3	3	3	3	2	2	4	f
10. Sokhegyi Dénes, r. kat.	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	m
Ürge Imre, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	f
Vasák József, r. kat.	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	m
Botlik Éva, r. kat.	2	2	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Mayer Györgyi, r. kat.	3	2	1	3	2	2	2	2	2	2	3	2	1	3	—
15. Ruzsicska Ilona, r. kat.	1	1	1	2	2	1	2	3	1	2	3	2	1	3	f

Kimaradt: Bekényi Károly, r. kat. 1933. III. 10. Gräffinger Imre, r. kat. 1939. V. 6, Jasinszky Gyöngyi, r. kat. 1939. IV. 20, Kozma László, r. kat. 1939. III. 17, Molnár Béla, r. kat. 1939. III. 13, Rock Béla, r. kat. 1939. V. 12.

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallásán	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Bölcsész	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
1. Bauer Róbert, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1	3	f
Bednár Miklós, r. kat.	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	3	f
Bendes András, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Boda Domokos, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
5. Brosch László, r. kat.	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1	3	f
Bujna Vilmos, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Chemez Jenő, r. kat.	1	1	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	f
Csebik István, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	3	3	1	2	3	f
Csongrády István, r. k.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	1	3	f
10. Czeller Ferenc, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	2	2	1	1	3	f
Demény Lajos, ref.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	3	3	3	1	3	f
Doszko József, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Eckfeld Egon György, izr.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	2	3	f
Gleizner László, izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	2	f
15. Hajdú Endre, r. kat.	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	f
Halag Sándor, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	3	2	2	3	3	fm.	3	f
Hinora Mihály, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	m
Hyross József, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Kacsák Imre, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	m
20. Kardoss Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	f
Kovács Béla, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	2	3	f
Kurucz Antal, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Maczeák József, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	m
Major István, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	m
25. Miskovics István, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	f
Nagy Gyula, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Nagy Károly, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	3	2	1	3	f	
Német Ferenc, r. kat.	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	—
Parsami József, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2	m
30. Pálkás Zoltán, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Petrányi István, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	f
Pinke Miklós, ref.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	f
Ruzsik Gyula, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	f
Supala Albin, r. kat.	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	fm.	2	m
35. id. Szabó István, r. k.	1	1	1	2	2	3	2	3	1	2	3	2	1	3	f
ifj. Szabó István, r. k.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	3	3	1	1	3	—
Szoicsán József, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	1	1	3	2	3	f
Szombat András, r. kat.	2	1	2	1	2	2	3	2	1	3	3	1	2	3	f
Tóth Béla, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Rendszeret	Vallás	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Bölcsész	Természettan	Mennyiség	Rajz	Testnevelés	Alt. tan. előmenetel	Tandij kedv. foka
1. Bauer Róbert, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1	3	f
Bednár Miklós, r. kat.	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	3	f
Bendes András, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Boda Domokos, ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
5. Brosch László, r. kat.	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1	3	f
Bujna Vilmos, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Chemez Jenő, r. kat.	1	1	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	f
Csebik István, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	3	3	1	2	3	f
Csongrády István, r. k.	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	1	3	f
10. Czeller Ferenc, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	2	2	1	1	3	f
Demény Lajos, ref.	1	1	1	3	2	3	3	3	2	3	3	3	1	3	f
Doszko József, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Eckfeld Egon György, izr.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	2	3	f
Gleizner László, izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	2	f
15. Hajdú Endre, r. kat.	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	f
Halag Sándor, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	3	2	2	3	3	fm.	3	f
Hinora Mihály, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	m
Hyross József, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Kacsák Imre, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	m
20. Kardoss Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	f
Kovács Béla, r. kat.	1	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	2	3	f
Kurucz Antal, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Maczeák József, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	m
Major István, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	m
25. Miskovics István, r. kat.	1	2	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	f
Nagy Gyula, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Nagy Károly, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	3	f
Német Ferenc, r. kat.	1	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	3	—
Parsami József, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2	m
30. Pálkás Zoltán, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Petrányi István, r. kat.	1	2	1	3	2	3	3	3	2	3	3	2	1	3	f
Pinke Miklós, ref.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	f
Ruzsik Gyula, r. kat.	1	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	f
Supala Albin, r. kat.	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	fm.	2	m
35. id. Szabó István, r. k.	1	1	1	2	2	3	2	3	1	2	3	2	1	3	f
ifj. Szabó István, r. k.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	3	3	1	1	3	—
Szoicsán József, r. kat.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	1	1	3	2	3	f
Szombat András, r. kat.	2	1	2	1	2	2	3	2	1	3	3	1	2	3	f
Tóth Béla, r. kat.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—

40. Udvaros László, ref.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	—
Vanek Pál, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	3	3	3	3	3	1	3	f
Varga László, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	f
Volsík János, r. kat.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Weisz József, r. kat.	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	m
45. Willand Géza, r. kat.	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	f
Zoubek Zoltán, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	m
Albrecht Valéria, r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	m
Csányi Gizella, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	2	3	3	2	1	3	—
Csirik Irén, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	—
50. Ferencz Márta, r. kat.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	m
Heringes Klára, r. kat.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2	1	1	2	f
Klein Zsuzsanna, izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m
Moskovits Zsuzsanna, izr.	1	2	1	2	2	3	1	2	2	3	3	2	1	3	f
Pintér Vera, r. kat.	1	2	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	1	3	—
55. Sevesik Julianna, r. k.	1	1	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1	3	f
Szabó Éva, r. kat.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	m
Szabó Piroska, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	m
Szakál Mária, r. kat.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	m
Takács Julianna, ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
60. Vadász Márta, izr.	1	1	1	2	2	3	1	2	2	2	2	1	1	2	—
Magántanuló:															
Ótvös Margit, r. kat.			1	2	1	3	1	1	1	2	2	2	1	2	—

Kimaradtak: Valkó Ferenc, r. kat. 1939. II. 6. Rédei Anna, r. kat. 1938. XII. 9.

VIII. B) osztály.

Osztályfőnök: Bánó Ernő.

A tanuló neve és vallása	Magviselés	Rendszeresítés	Vallás	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Bölcsészet	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ált. tan. előmenetel	Tandíj kedv. foka
Bordács László, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—
Farkas Sándor, r. kat.	1	1	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Gérik János, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	3	2	2	2	1	3	f
Gúzik Gyula, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
5. Hoffmann Antal, r. kat.	1	1	1	3	2	2	2	2	3	3	3	1	1	3	—
Kaiser Károly, r. kat.	1	1	1	3	1	2	3	2	2	2	2	2	1	3	m
Máthé Ferenc, r. kat.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
Oszusko Ferenc, r. kat.	1	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	1	3	f
Petrenka Miklós, ág. ev.	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3	—
10. Rózsa Tibor, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	3	3	3	1	1	3	f
Scheicher János, r. kat.	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	f
Varga Károly, r. kat.	1	1	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	1	3	f
Zelenka László, r. kat.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
Adler Edit, izr.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2	f
15. Bánó Anna, r. kat.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	m
Fodor Márta, r. kat.	1	1	1	3	2	3	2	2	3	3	3	1	1	3	f
Szakál Erzsébet, ág. ev.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	m

A tanulók munkasz- írási	igazoltan mulasztott órák száma	mulasztott órák száma	E)												Összesen									
			I. a	I. b	I. c	II. a	II. b	II. c	III. a	III. b	III. c	IV. a	IV. b	IV. c		V. a	V. b	V. c	VI. a	VI. b	VII. a	VII. b	VIII. a	VIII. b
1500	814	715	142	101	995	1657	1499	990	757	1762	927	1516	571	575	1566	597	253	479	1595	514	2473	131	3	4
12	11	3	4	30	6	13	15	2	23	1	9	131	3	4	10	4	60	226	448	91	20
igazoltan mulasztott órák száma	12	11	3	4	30	6	13	15	2	23	1	9	131	3	4	10	4	60	226	448	91	20
külön torna	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rendkívül tárgyalási	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
jeljes rendű	3	4	6	5	5	2	2	2	3	3	1	4	—	2	2	2	3	3	3	3	8	1	60	—
jeljes rendű	18	18	5	12	16	10	16	8	11	10	9	12	8	5	7	8	5	17	8	20	3	226	—	—
elégésséges rendű	31	22	25	25	19	19	25	23	15	31	22	21	19	15	12	27	10	27	5	33	13	448	—	—
egy tárgyból elégtelen	3	10	5	1	3	4	4	10	4	3	8	7	7	3	2	7	4	4	2	—	—	—	—	—
kétfő-négy tárgyból elégtelen	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	—	—	—	—	—	—
öt és több tárgyból elégtelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tandíjfelzésre vonatkozó kimutatás.

Teljes tandíjat fizet	23	15	25	3	5	8	5	11	9	16	17	11	8	8	7	12	7	15	1	9	4	225
Feladandíjmentes	23	27	11	28	23	17	31	26	12	27	18	24	16	11	8	25	10	26	10	32	9	412
Egész tandíjmentes	11	14	7	16	17	11	12	11	11	10	5	8	13	6	9	8	9	12	4	19	4	203
Összesen:	57	56	43	47	45	36	48	48	32	53	40	43	37	25	24	45	26	53	15	60	17	850

Kimutatás az internátusban lakó tanulókról.

Az internátus megnevezése	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Flenger-intézet	—	2	2	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12

1) Fenntartás: Az „Isteni Megváltó Leányai” Kongregációja, férőhelyek száma: 56, betöltött helyek száma: 46, egy tanuló havi internátusi díja: 60 P.

Szertárak és könyvtárak.

a) Állami vagyon.

A szertár megnevezése	1938/39 tanévi										Összallomány 1939. június 30.		A szertár neve
	vétel		aján- dék		vétel vagy becsérték		vétel		ajándék		vételről vagy becsérték		
	drb.	kötet, füzet	P	f	P	f	drb.	kötet, füzet	P	f			
											P	f	
1. Bútorzat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Igazgató
2. Tanári könyvtár	37	71	—	697	78	1090	—	1122	—	34.852	—	—	Bedy Rezső dr.
3. Történelmi szertár	—	—	—	—	—	4580	—	—	—	12.911	—	—	Pintér Sándor
4. Földrajzi szertár	—	—	—	—	—	253	—	—	—	300	—	—	Pintér Sándor
5. Természettajzi szertár	—	—	1	8	—	150	—	1418	—	618	—	—	Loska Károly
6. Vegytani szertár	—	—	2	10	—	345	—	70	—	6.388	—	—	Dombrowszky János
7. Természettani szertár	1	—	—	25	—	234	—	392	—	15.002	—	—	Bánó Ernő
8. Mennyiségügyi szertár	—	—	—	—	—	273	—	89	—	3.299	—	—	Bánó Ernő
9. Rejz szertár	—	—	—	—	—	273	—	—	—	878	—	—	Thain János
10. Torna szertár	—	—	54	1028	—	337	—	54	—	4.331	—	—	Czárán Daniel
11. Orvosi szertár	50	—	—	54	—	50	—	—	—	54	—	—	Enders Ede
Összesen	88	128	—	1.822	78	8.596	—	3.145	—	83.221	13	—	—

b) Ifjúsági vagyon.

12. Ifjúsági könyvtár	128	667	—	795	—	1.827	—	707	—	5.595	—	—	Balázs János
13. Sportköri szertár	—	—	—	—	—	95	—	—	—	237	—	—	Enders Ede

Az iskolaépület tatisztikai adatai.

Tantermek száma: 16. Az egyes tantermek területe négyzetméterekben: Ia, 69,86, Ib, 73,85, Ic, 64,55, II.a, 54,60, II.b, 71,92, IV.a, 70,07, IV.b, 47,13, V.a, 51,17, V.b, 43,34, V.c, 47,55, VI.a, 52,24, VI.b, 46,72, VII.a, 74,99, VII.b, 33,54, VIII.a, 67,22, VIII.b, 35,36. Igazgatói iroda: 26,59, tanári szoba: 34,38, tornaterem: 193,20, öltöző: 31,75, tornaszertár: 9, tanári könyvtár: 30,80, földrajzi-ár ténelmi szertár 19,04, rajzterem: 96,20, természettajzi szertár: 66,20, ölfjúsági könyvtár: 23,81, vegytani szertár: 24,15, vegytani előadó: 64,85, vegytani előkészítő: 14,04, rajzszertár: 26,94, filológiai szertár: 17,88, természettani szertár: 47,82, természettani előadó: 65,67, mennyiségügyi szertár: 14,04.

Udvar: 3861.

Megjegyzés: A II.c., III.a., III.b., III.c. és IV.c. osztály a zsidó iskolában volt elhelyezve. Az iskola-épület egyéb intézmény része részben sincs átengedve.

XVII.

Az 1939–40. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke.

I. osztály.

Nagyobb káté. Alszeghy—Sík—Brisits: Magyar olvasó I. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan I. Karl—v. Temesy: A magyar föld és népe: Jirka: Latin olvasó. I. Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan I.—VIII. Greguss—Karl: Természetráaj I. o. Mérey—Hadarits—Sárközy: Számтан és mértan I. o.

II. osztály.

Pokorny: Öszövetség. Alszeghy—Sík—Brisits: Magyar olvasó II. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan II. Bodnár—Kalmár: Ötvilágrész földrajza. Jirka: Latin olvasó II. Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan I—VIII. Kerékgyártó—Mohay: Természetráaj II. o. Mérey—Hadarits—Sárközy: Számтан és mértan II. o.

III. osztály.

Pokorny: Újszövetség. Alszeghy—Brisits—Sík: Magyar olvasó III. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan III—IV. Balogh: Magyarország történelme. Bodnár—Kalmár: Általános földrajz. Jirka: Latin olvasó III. Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan I—VIII. Bitter—Puh: Német nyelvkönyv I. Renner János: Kis fizika a gimn. III. o. számára. Borosay—Holenda: Mennyiségtan (algebra és mértan) III. o. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve. I. r. III.—IV. o.

IV. osztály.

Pokorny: Szeptertástan. Alszeghy—Brisits—Sík: Magyar irod. olv. IV. Nagy J. Béla: Magyar nyelvtan III.—IV. Marcell—Szegeđi: Az antik világ és a ker. Európa története a magyar honfoglalásig. Arany—Lehr: Toldi. Bitter—Puh: Német nyelvkönyv II. Kerékgyártó—Somogyi: Ásványtan és földtan IV. o. Melly—Mohay: Egészségtan. Borosay—Holenda: Mennyiségtan (algebra és mértan) IV. o. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve III—IV. o. Radnai: Fogalmazási gyorsírás.

V. osztály.

Schütz: Hittan. Alszeghy—Sík—Brisits: Magyar irod. olv. V. Alszeghy—Sík—Techert: Magyar nyelvi olv. V—VI. Marcell—Szegeđi: Közép és Újkor története. Márkus: Személyények Liviusból. Vézner: Lírai személyények. Jámbor—Kemenes: Római régiségek. Bitter—Puh: Német nyelvkönyv II. r. Bárczi: Francia nyelvkönyv. V. o. Biologie V. o. (sajtó alatt). Borosay—Holenda: Mennyiségtan (algebra és mértan) V. o. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve II. rész V—VI. o.

VI. osztály.

Schütz: Erkölcstan. Scherer: Költészettan. Alszeghy—Sík—Techert: Magyar nyelvi olv. V—VI. Marcell—Szegeđi: Közép és Újkor története. Kuzmics F.: Szem. Cicero beszédeiből. Kerényi: Vergilius I. Jámbor—Kemenes: Római régiségek. Bitter—Puh: Német nyelvkönyv II. rész. Krammer: Francia nyelv és olvasókönyv. Szekeres: Organikus kémia. Borosay—Mattyasovszky: Algebra a VI.—VIII. o. számára. Borosay—Mattyasovszky: Geometria az V.—VI. o. számára. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve II. rész V—VI. o.

VII. osztály.

Schütz: Egyháztörténet. Prónai—Alszegehy—Sík: Magyar irod. tört. és olv. I. Dr. Magyar Győző: Világtörténelem, Marcell—Szolomajer: Egyetemes történelem. Kalmár—Varga: Földrajz. Kerényi: Vergilius II. Jámbor—Kemenes: Római régiségek. Bitter—Puhr: Német nyemvkönyv II. rész. Smolák—Ohnesorg—Krammer: Anthologie française. Mattyasovszky—Bodócs: Fizika I. rész. Borosay—Mattyasovszky: Algebra a VI—VIII. o. számára. Borosay—Mattyasovszky: Geometria a VII—VIII. o. számára. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve III. VII—VIII. o. számára.

VIII. osztály.

Schütz: Hitvédelem. Prónai—Alszegehy—Sík: Magyar irod. tört. olv. II. Marezinko—Pálfi: Magyarország története. Vézner: Szemelvények Horatiusból. Balogh: Tacitus. Huszti: ifj. Plinius levelei. Jámbor—Kemenes: Római régiségek. Bitter—Puhr: Német nyelvkönyv II. rész. Smolák—Ohnesorg—Krammer: Anthologie française. Kornis Gyula: Lélektan és logika. Fodor—Gerlóczy: Egészségtan. Mattyasovszky—Bodócs: Fizika II. Borosay—Mattyasovszky: Algebra a gimn. VI—VIII. o. számára. Borosay—Mattyasovszky: Geometria a gimn. VII—VIII. o. számára. Dr. Bíró Béla: Műalkotások könyve III. rész. VII—VIII. o.

Segédkönyvek: Sík Sándor és Schütz Antal: Imágságos könyv, egyszersmind Kalauz a lelki életre. Barthos—Kurucz: Egyet. tört. atlasz. Cholnoky—Czakó—Erődi—Gesztli: Földrajzi iskolai atlasz. Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár. Birkás: Magyar-francia és francia-magyar szótár. Horváth—Simon: Négyjegyű logaritmustábla.

XVIII.

ÉRTESÍTÉS AZ 1939-40. TANÉVRE.

A nyilvános és magántanulók folytatólagos felvétele a jövő iskolai évre szeptember hó 4-én és 5-én 8—12 óra között történik. A felvételre jelentkező tanulók mind az igazgatónál, mind az osztályfőnöknél szülik vagy gyámjuk kíséretében tartoznak megjelenni. A felvételhez a tanuló okmányainak — I. osztályosoknál a születési anyakönyvi kivonat és elemi iskolai bizonyítvány, a többieknél a Tanulmányi Értesítő — beszolgáltatása, a szülők, illetőleg helyettesük (szállásadó) nevének, lakásának bejelentése és a felvételi díjak lefizetése szükséges.

A beiratkozás alkalmával a tanulók — a jeles és jó előmenetelű hadiárvák és hadigyámoltak kivételével — 9 P 20 fillért és a rájuk eső filmoktatási díjat fizetik.

Tan és fenntartási díjak címén a tanulók öt egyenlő részletben — október, november, január, március és április havában — 4, 8, 12, 16 vagy 20 P-t tartoznak fizetni, a szerint, amint a feltételeknek megfelelő viseletű és előmenetelű nyilvános tanulók szüleinek (gyámjának) anyagi helyzete folyamadványaik alapján ezt kellőleg megokolttá teszi. A díjkedvezményekben, illetőleg mentességben való részesülés feltételeit az igazgatóság szeptember hó második hetében közli a tanulókkal.

Az a tanuló, aki egy tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott és magaviselete legalább elégséges, külön folyamodás nélkül jelentkezhetik a javítóvizsgálatra. A két tantárgyból bukott tanuló javítóvizsgálatot nem tehet. Az a tanuló, aki két egymást követő osztályt már javítóvizsgálattal végzett, s a következő osztályban egy tantárgyból ismét elégtelen osztályzatot kapott, tanulmányait csak az osztály megismétlésével folytathatja. Az a tanuló, aki négynél több tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, vagy aki középiskolai tanulmányai folyamán már két ízben ismételt osztályt és a második osztály-ismétlést követő tanévben egy tárgyból elégtelen osztályzatot kapott, vagy aki mint ismétlő két vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, középiskolai tanulmányokat többé nem folytathat.

A más típusú iskolából átlépő tanulók különözeti vizsgálatot tesznek. Ezeknek a tanulóknak augusztus 22—27 között kell az igazgatóságnál jelentkezni és ugyanakkor kötelesek a vizsgálati díjak címén tárgyanként 3.20 P-t lefizetni. A javítóvizsgálatra szept. 1-én kell jelentkezni Tanulmányi Értesítővel. A különözeti-, javító- és pótlóvizsgálatok szeptember 2-, 4-, 5-, 6- és 7-én lesznek. Az esetleg engedélyezendő magánvizsgálatokat szeptember hó első felében tartja meg az intézet.

Az 1939-40. tanévet szeptember hó 9-én — szombaton — reggel 9 órakor istentisztelettel kezdjük meg, utána évnyitó ünnepélyt tartunk. A rendes tanítás szeptember hó 11-én, hétfőn kezdődik.

A jövő tanévi tankönyvekről felvilágosítást nyújt az Évkönyvnek Tankönyvek c. fejezete.

A nyári szünidőben az igazgatóság hétfőn, szerdán és csütörtökön d. e. 10—11. tart hivatalos órát.

